

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM ANA BİLİM DALI
İLETİŞİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

İBN-İ HALDUN'UN MİLLET KARAKTERİ KAVRAMININ SİYASAL
SÖYLEMLERE YANSIMASININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN
ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLGE NUR KENET

DOÇ. DR. İHSAN KARLI

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM ANABİLİM DALI
İLETİŞİM BİLİM DALI

İBN-İ HALDUN'UN MİLLET KARAKTERİ KAVRAMININ SİYASAL
SÖYLEMLERE YANSIMASININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN
ANALİZİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: BİLGE NUR KENET

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 03022020/03

Jüri Başkanı: Doç. Dr. İhsan KARLI

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Orhan BAYTAR

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mustafa YILMAZ

KOCAELİ 2020

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde öneri ve bilgilerini hiçbir zaman esirgemeyen sayın hocalarıma destekleri için çok teşekkür ederim. Tez çalışmam boyunca ülkemizin çeşitli kütüphanelerinde araştırmalarımı gerçekleştirmem de yardımcı olan değerli kaynak sağlayıcılara, bu değerli kaynakları yazan hocalarıma ve bu kaynakların günümüze kadar gelebilmesinde emek sahibi olan herkese teşekkür ederim. Bilimin ilerlemesi ve gelişmesi adına yaptığım bu çalışmanın ülkeme ve tüm araştırmacılara başarılar getirmesini diliyorum.

Bu günlere gelmemde üzerimde sonsuz emekleri ve sevgileri olan annem Hamiyet Kenet'e, babam Birol Kenet'e ve kardeşim Bilgin Kenet'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Her başarımda onların da payı vardır.

Bu tezi sevgili anneme ve babama ithaf ediyorum...

Bilge Nur Kenet

OCAK, 2020

İBN-İ HALDUN’UN MİLLET KARAKTERİ KAVRAMININ SİYASAL SÖYLEMLERE YANSIMASININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ANALİZİ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
TABLolar.....	VII
GİRİŞ.....	VIII

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLET KARAKTERİ KAVRAMI VE TÜRKLERDE MİLLET KARAKTERİ

1.1. KİŞİLİK VE KİŞİLİĞİ OLUŞTURAN ÖGELER.....	1
1.1.1. Mizaç.....	2
1.1.2. Zekâ.....	3
1.1.3. Karakter.....	3
1.2. MİLLİYETÇİLİK.....	4
1.2.1. Milliyetçiliğin Çeşitleri.....	7
1.2.2. Milliyetçilik Kuramları.....	12
1.2.2.1. İlkçiler.....	12
1.2.2.2. Modernistler.....	14
1.2.2.3. Etno- Sembolcüler.....	15

1.2.3. Türk Milliyetçiliği.....	16
1.2.4. Türk Milliyetçiliğinin Millet Karakterine Etkisi.....	17
1.3. MİLLET KARAKTERİ.....	19
1.3.1. Türk Milleti Karakteri.....	21
1.3.2. Türk Milleti Karakter Özellikleri.....	23
1.4. MİLLET KARAKTERİ VE SOSYAL GEN	31
1.4.1. Sosyal Gen'in İçeriği	33
1.4.1.1. Coğrafi Koşullar ve İklim.....	34
1.4.1.2. Tüketilen Besinler.....	37
1.4.1.3. Din.....	38
1.4.1.4. Dil.....	40
1.4.1.5.Tarih.....	40
1.4.1.6. Kültür	41
1.4.2. Millet Karakterinin İçeriği	43
1.4.2.1. Zihniyet.....	43
1.4.2.2. Ahlak.....	43
1.4.2.3. Milli Vicdan.....	44
1.4.2.4. Değerler.....	44

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASAL KÜLTÜR VE TOPLUM

2.1. SİYASAL KÜLTÜR VE TOPLUM.....	46
2.1.1. Nesnel Kavramlaştırma.....	47

2.1.2. Psikolojik veya Öznel Kavramlaştırma.....	48
2.1.3. Bulgusal Kavramlaştırma.....	49
2.1.4. Kapsayıcı Kavramlaştırma.....	49
2.2. SİYASAL KÜLTÜR ÖĞELERİ.....	50
2.2.1. Siyasal Kanaatler.....	50
2.2.2. Genel Kültür – Genel Kanaatler.....	51
2.2.3. Siyasal Tarz.....	52
2.2.4. Siyasal Hatıralar ve Siyasal Tarih.....	53
2.3. SİYASAL KÜLTÜRÜN NİTELİKLERİ.....	54
2.3.1. Toplumsal Niteliği.....	54
2.3.2. Bireysel Niteliği.....	55
2.3.3. Sembolleştirme.....	55
2.4. MİLLET KARAKTERİ VE SİYASAL SÖYLEM.....	56
2.4.1. Siyasal Söylem.....	57
2.4.2. Simge ve Semboller.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBN-İ HALDUN’UN MİLLET KARAKTERİ KAVRAMININ SİYASAL SÖYLEMLERE YANSIMASININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	60
3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	60
3.3. Araştırmanın Yöntemi.....	61
3.4. Araştırmanın Varsayımları.....	62
3.5. Araştırmada Elde Edilen Bulgular.....	63
3.6. Recep Tayyip Erdoğan.....	63
3.6.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri.....	63

3.6.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri.....	66
3.6.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri.....	68
3.7. Kemal Kılıçdaroğlu.....	69
3.7.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri.....	70
3.7.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri.....	71
3.7.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri.....	71
3.8. Devlet Bahçeli.....	73
3.8.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri.....	74
3.8.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri.....	75
3.8.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri.....	75
3.9. Meral Akşener.....	77
3.9.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri.....	77
3.9.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri.....	85
3.9.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri.....	90
3.10. Bulguların Analizi.....	96
SONUÇ.....	102
KAYNAKÇA.....	105

ÖZET

Kültürel ve soy karışmalarının pek mümkün olmadığı kavimler çağından bugün ki milletler oluşumuna kadar insanlar tarihsel ve sosyolojik olarak bir araya gelerek kendilerine ait kültürel ve geleneksel bütünlükler meydana getirmişlerdir. Bu sebeple insanların bir kavimler birleşmesi sonucunda sosyal bir birliktelikle milletleri oluşturdukları söylenebilir. Tarihsel ve ekonomik şekillendirmelerle günümüzdeki millet kavramına kadar İbn-i Haldun'un örneklemeleri üzerinden dışsal ve içsel bir bakış açısıyla yaklaşarak bir millet karakteri ortaya çıkarmak mümkündür. Bu genel bakış açısı tarihsel süreci ve genetik kodları kapsayarak her millette bulunan sosyal gen yapısını ve millet karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır. Sosyal gen, toplumun tarihsel süreç içerisinde birbirine aktardığı gendir. Her toplum kendi sosyal yapısını oluşturur. Coğrafi koşullar, din, dil, tarih, kültür gibi etkenler bireylere aktarılarak bir bütünlük meydana getirir. Bu aktarıma sosyal gen denilmektedir. Millet karakteri bu sosyal gen içerisinde toplumun ortak acıları, sevinçleri, yaşantılarından sembollere ve sözlere yükledikleri değerler, ahlak yargılarını kapsamaktadır. Bu araştırmada dört siyasi parti liderinin (İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu) sosyal medya paylaşımları millet karakter özellikleri üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin dört siyasi partisinin liderleri üzerinden gerçekleştirilen araştırmada 2019 yılı Twitter sosyal mecrası üzerinden Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında yapılan paylaşımlar analiz edilerek, paylaşımların millet karakter unsurlarını taşıyıp taşımadığı veya hangi özelliklerin daha baskın görüldüğü belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak siyasi parti liderlerinin Twitter paylaşımlarına ulaşılarak millet karakteri unsurları üzerinden içerik analizi yapılmıştır. AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin konuşmaları içerik analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırma evreni olarak söz konusu siyasi parti liderlerinin 2019 yılı Mayıs, Haziran, Temmuz aylarındaki Twitter paylaşımları incelenerek paylaşımların millet karakter özelliklerini taşıyıp taşımadıkları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Millet Karakteri, Sosyal Gen, Türk Milleti Karakter Özellikleri, Siyasal Söylem

ABSTRACT

From the era of tribes to the formation of nations, where cultural and lineage mixes are not possible, people have come together historically and sociologically to create their own cultural and traditional unity. For this reason, it can be said that as a result of a union of people, people form nations with a social union. It is possible to reveal a nation character by approaching from the external and internal point of view through the examples of Ibn Khaldun with historical and economic shapes until the concept of nation today. This overview reveals the social gene structure and characteristic features of every nation, covering the historical process and genetic codes. The social gene is the gene that society transfers to each other in the historical process. Each society creates its own social structure. Factors such as geographical conditions, religion, language, history, culture are transferred to individuals and form a unity. This transfer is called a social gene. In this social gene, the character of the nation includes the common suffering, joys, values that they attribute to the symbols and words of their lives, and moral judgments. In this study, social media posts of four political party leaders (İYİ Party Chairman Meral Akşener, AKP President Recep Tayyip Erdoğan, MHP President Devlet Bahçeli, CHP President Kemal Kılıçdaroğlu) were tried to be evaluated on the characteristics of the nation. The 2019 survey carried out by the leaders of four political parties of the Republic of Turkey Twitter May through social channels, June and by analyzing shares held in July, which are carrying the nation's character elements of the shares or which characteristics to be determined to be more dominant.

In the research, the content sharing techniques of the political party leaders were reached by reaching the Twitter shares, and the content analysis was carried out on the elements of the nation. The speeches of AKP leader Recep Tayyip Erdoğan, CHP leader Kemal Kılıçdaroğlu, İYİ Party leader Meral Akşener and MHP leader Devlet Bahçeli were evaluated within the context of content analysis. As the research universe, the Twitter posts of the mentioned political party leaders in May, June and July of 2019 were examined to see if the shares had the characteristics of the nation.

Keywords: NationCharacter, Social Gene, CharacterCharacteristics of TurkishNation, PoliticalDiscourse

TABLolar VE ŐEKİLLER

Tablo 1: Karakter Kavramı Sözlük Tanımları.....	sf:4
Tablo 2: İbn-i Haldun'un Yedi İklim Bölgesi.....	sf:30
Tablo 3: İbn-i Haldun'a Göre Toplumların Gelişmişlik Durumlarına Göre Coğrafi Dağılışı.....	sf:32
Tablo 4: Sosyal Davranışlar	sf:37
Tablo 5: Siyasal Kültür	sf:45
Şekil 1: Sosyal Gen Bozulması	sf:28
Şekil 2: İnsan Manası	sf:34
Şekil 3: Bulguların Analizi	sf:92
Şekil 4: Grafik Analiz	sf:93

GİRİŞ

Her milletin bir karakteri ve bu karakterin getirdiği davranış kalıpları vardır. Bireyler kişiliklerini içsel ve dışsal faktörler sonucunda geliştirirler. İçsel faktörlere sosyal gen denilmektedir (atalarımızdan edindiğimiz ve süreç içerisinde genlerle taşınan etkenler). İbn-i Haldun bu etkenleri tüketilen besinler, coğrafi koşullar, mizaç şeklinde ayırırken aynı zamanda din, dil, tarih ve kültür gibi etkenlerin de sosyal gen gibi taşındığını ve bireyin içerisine doğduğu toplumdan direkt olarak etkilendiğini belirtir. Buna sosyal gen aktarımı denilmektedir.

Her toplumun tarihsel ve kültürel gelişimi farklı olacağından aynı zamanda yetiştirdiği coğrafi çevre şartları, tükettiği yemekler ve yaşam tarzları milletlerin davranışlarını geniş ölçüde şekillendirmektedir. Bu davranışsal ve sözsel toplum farklılıkları sosyal gen neticesinde milletlerin karakterini oluşturmakta ve sosyal genin bir alt başlığı olarak millet karakteri meydana gelmektedir. Her milletin bir karakteri olduğu gibi çeşitli durumlarda gözle görülür bir şekilde aynı olaylar karşısında farklı tepkiler gözlemlenebilmektedir. İbn-i Haldun bu farklılıkları Mukaddime’de sosyal gen olarak ifade ettiğimiz yedi unsur (coğrafi koşullar ve iklim, tüketilen besinler, din, dil, tarih, kültür) üzerinden ele almaktadır. İbn-i Haldun’un yine aynı eseri Mukaddime’den her milletin farklılıklarını ifade ettiği anlatımlardan elde edilen millet karakterlerini birbirinden ayıran unsurlar (zihniyet, ahlak, milli vicdan, değerler) ile her milletin kendine has özellikleri olduğu düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Millet karakteriyle birlikte milletler kendilerine has, zihniyet, ahlak yapıları, milli vicdan (milletin ortak sevinçleri ve hüznüleri) ve değerler (sembolik ya da simgesel) meydana getirmektedir. Her milletin değerleri, zihniyeti, ahlak anlayışı ve milli vicdanı farklı durum ve olaylar karşısında harekete geçmekte ayrıca verilen tepkiler de sosyal gen neticesinde değişiklik gösterebilmektedir.

Millet karakter unsurları siyasi parti liderlerinin sosyal medya paylaşımlarında ne kadar yer almaktadır ve etkindir? Sorusuna cevap aranılan araştırmada Türkiye’deki dört siyasi parti liderinin Twitter paylaşımları üzerinden üç aylık (Mayıs, Haziran, Temmuz) bir analiz gerçekleştirilerek tahmin edilebilir bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır. 23 Haziran 2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı seçim çalışmaları sebebiyle siyasi parti

liderlerinin sosyal medyada daha açık ve net paylaşımlar yapacakları ve direkt millete hitap edecekleri varsayılarak seçim sürecinin öncesi ve sonrası şeklinde Mayıs, Haziran ve Temmuz ayları üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Nitel analiz yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada milletin karakteristik yapısı İbn-i Haldun'un Mukaddime eserinden elde edilen bulgular neticesinde ortaya konularak belirlenen dört siyasi parti lideri (İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu) üzerinden incelenmiştir. Liderlerin Twitter üzerindeki paylaşımları millet karakter unsurları ile karşılaştırılarak paylaşımların unsurları temsil edip etmediği gözlemlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre millet karakterini yansıtan paylaşımların en güçlü olduğu siyasi parti liderleri İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'dır. Sırasıyla MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli onları takip ederken en son sırada CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu gelmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLET KARAKTERİ KAVRAMI VE TÜRKLERDE MİLET KARAKTERİ

1.1. Kişilik ve Kişiliği Oluşturan Öğeler

Kişilik bir insanın davranışları, konuşması, yetenek ve tutumları, dış görünüşü, ilgi alanlarının bir bütünü olarak ortaya çıkmaktadır (Baymur, 1984, sf:255). Bu kavramlar birçok sosyal ve psikolojik bilim dalının da ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kişilik insanın içsel ve dışsal bütünlüğünü yani kendine has özelliklerini temsil etmektedir. Karakter kavramı ise, kişinin sonradan kazandığı ve yaşantısı sonucunda oluşturduğu düşünüş ve tavır şeklidir. Adler bunu, kişinin yaşamı sürecince karşılaştığı olaylar sonucunda meydana gelen çeşitli ifade şekilleri olarak tanımlar (Adler, 1977, sf:128).

Kişilik kavramı etimolojik olarak incelendiğinde ‘persona’ kelimesinden ortaya çıktığı görülmektedir. Persona, Roma Tiyatrosu’nda oyuncuların girdikleri role göre yüzlerine taktıkları maskelere denilmektedir. Yani o kişiliği temsil etmek, canlandırmak, oynamak manalarını içermektedir. Zaman içerisinde kelime hayatla özdeşleşerek bireyin öz kişiliğini ifade etmek için kullanılmıştır (Yanbastı, 1990, sf:9).

İnsanlar farklı duygu, düşünce ve eylemler sonucunda kişiliklerini oluştururlar bu sebeple bireyin çevresi ve kalıtsal özellikleri bu farklılıkların oluşmasında etkilidir (Keskin ve Saltürk, 2008, sf:190).

Kerschensteiner, karakter kavramını ruhta yerleşmiş prensipler ve iradeyle ruhun istikrar kazanması (Kerschensteiner, 1977, sf:15) olarak tanımlarken Allport, karakteri, insanın yerleşmiş şahsiyet yönü olarak ifade eder (Adasal, 1979, sf:20).

Kişilik ve karakterin gelişimi konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. Adler gibi düşünürler sosyal çevre ile karakterin oluştuğunu belirtmekte, bireyin toplum içerisindeki diğer bireyleri taklit ederek karakterini bulduğunu söylemektedir (Adler, 1977, sf:128). Aynı görüşü destekleyen bir yaklaşımda da ortak ihtiyaçlar ve hedefler doğrultusunda bir milletin

oluştugu savunulmaktadır. Diğer bir görüşe göre; insanların cesaret ve kuvvetlerinin ırdan geldiğı söylenmektedir ve her bireyin kendisinden öncekileri takip ettiğı savunulmaktadır (Carrel, 1983, sf:311-316).

Yapılan araştırmalara göre; kişilik ve karakterin çocukluk çağından itibaren gelişmeye başladığı tamamen oturmasa dahi belirgin bir kişilik ve karakter özelliğı olduğu bu özelliklerinin olgunlaşma, kültür ve çevresel faktörlerle belirginleştiğı ortaya konmaktadır (Köknel, 1982, sf:22-29).

1.1.1. Mizaç

Mizaç kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup birçok şeyin doğru orantılı karışımı anlamında kullanılmaktadır. Yaratılış, huy ve meşrep gibi anlamlara da gelen mizaç kelimesinin Latince ‘temperatio’ kelimesinden türetildiğı ve yine en doğru karışım anlamına geldiğı görülmektedir (Seçer, 2005, sf:9).

Mizaç, kalıtsal olarak bireylere aktarılan içerisinde kültürel etkiler barındırmayan bir yöndür. Kişinin atalarından genetik olarak aldığı davranış, yetenek ve duygulardır.

İnsanlarda tüm bu kalıtsal farklılıklar sebebiyle mizaç farklılıkları da görülmektedir. Hipokrat, insanoğlunun farklı mizaç yapılarını bedendeki dört farklı sıvıyla açıklamaktadır. Ona göre melankolikler kara safradan, sakin ve soğukkanlılar sarı safradan, öfkeli kandan ve hayalperestlerde lenf sıvısından daha çok etkilenmektedir (Seçer, 2005, sf:1).

Mizacın kişilik üzerindeki etkisi küçük yaşlarda fark edilmektedir. İçer dönük bir mizaca sahip olan çocuk aile ve sosyal çevresinin etkisiyle sakin yapılı bir yöneticiye dönüşebilir. Bu durum bireyin mizacına yön verilmesidir. Lakin öfkeli ve saldırgan bir insan korkak bir insana dönüşmez. Burada kişilik oluşumu sırasında mizacın genetik katkısı görülmektedir.

1.1.2. Zekâ

Zekâ kavramı, Arapça'da parıltı anlamına gelmektedir. Etimolojik kökenine göre de Türkçe'ye Arapça'dan geçtiği düşünülmektedir. Öz Türkçe metinlerinde 'anlak' kavramıyla eş değer tutulduğu ve anlamaktan türediği bilinmektedir (Nişanyan Sözlük, 2019).

Zekâ kavramını birçok düşünür yorumlamıştır (Bümen, 2005, sf:1).

Descartes zekâyı, doğruyu yanlıştan ayırt etmek olarak tanımlarken, Weschler, amaca yönelik faaliyetler ve çevresiyle baş edebilme kapasitesi olarak açıklamıştır. Piaget'e göre zekâ çevreye ve meydana gelen durumlara karşı uyum sağlama kapasitesi, Spearman'a göre, problemlere karşı hızlı çözüm yolları bulabilme kapasitesidir.

Zekâda hem biyolojik hem de çevresel faktörler etkilidir. Birey doğuştan sahip olduğu zekâyı çevresel koşullarla şekillendirmektedir.

1.1.3. Karakter

Tarihe baktığımızda karakter kavramı ilk olarak Heraklitos'un 'Ethos, antropos, daimon' sözüyle karşımıza çıkmaktadır. Buradaki Ethos kelimesi karakter anlamına gelmektedir. Günümüz Türkçesi'ne çevirdiğimizde 'karakter insanın kaderidir' anlamında kullanılan bu söz alışkanlıklarımızdan ve genel tutumlarımızdan bahsetmektedir (Sezginer, 2014).

Bu sebeple karakter, doğuştan gelen mizaç ile kişinin sonradan kazandıklarından meydana gelmektedir.

Karakter kavramına birçok farklı sözlük açıklama getirmiştir (Sezginer, 2014).

Tablo 1: Karakter Kavramı Sözlük Tanımları

Büyük Türkçe Sözlük (2009)	1. Ayırt edici nitelik.
	2. Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik, özyapı, seciye.
Eğitim Terimleri Sözlüğü (1974)	1. Belli ahlak ölçülerine göre değerlendirilen kişilik.
	2. Bir organizmanın belirgin yönü ya da yönleri.
	3. Bir şeyi benzerlerinden ayıran temel özellik.
Felsefe Terimleri Sözlüğü (1975)	* Yunanca Karakter: Oyulmuş, çizilmiş, kalıpla basılmış. Kharassein: Yarmak, oymak, çizmek.
	1. (Genel) Bir nesnenin, bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti; bireyin davranış biçimlerinin bütünü belirleyen ana özellik.
	2. (Ahlak felsesine göre) Kişinin kendi kendisine egemen olmasını, kendi kendisiyle uyum içinde bulunmasını, düşüncü ve eylemlerinde tutarlı, sağlam kalabilmesini sağlayan özellikler bütünü.
Rubailim Terimleri Sözlüğü (1974)	Töreler ve törel değerlerle ilgili olarak, kişinin güçlüklerle karşı gördüğü düzenli ve sürekli tepki yapmasını sağlayan özelliklerden oluşan dizgeleşmiş bütünlük.

Karakter oluşum süreci çocukluktan itibaren başlar. Doğuştan gelen mizaç yönü çevresel etkiler, değerler, kültür ile biçimlenerek karaktere dönüşür. Her bireyin mizacı farklıdır. Belirli bir toplumda yetişen bireyler mizaçları farklı olsa da aynı karakteristik tepkileri verebilmektedirler çünkü aynı mesajlarla yetişmişler ve kendilerini bulundukları milletin içerisinde büyümüşlerdir.

1.2. Milliyetçilik

Millet sözcüğü Arapça kökenli bir sözdür. Din veya mezhebe bağlı cemaat anlamına gelmektedir. Günümüzdeki kullanım anlamı yani ulus tanımı Latince temelli nation kavramına denk gelmektedir. 1932 yılından itibaren tam anlamıyla ulus tanımı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Millet terimi Kaşgarlı Mahmud'un Divanı Lügati't Türk adlı eserinde 'budun' olarak geçmektedir. Orhun yazıtları ve Divanı Lügati't Türk'de gördüğümüz anlatım tarzı ve hitabı Türklerde yerleşik bir millet bilinci olduğunu göstermektedir. Sürekli bir arada yaşam sürdüren Türk milleti, tarihsel süreç, din ve toplumsal yaşam içerisinde millet karakteri belirginleştirerek kendisine has bir davranış şekli ve düşünce yapısı meydana getirmiştir.

Her millet, ulus devletin vermiş olduğu anlayış gereği milliyetçilik olgusunu siyasi ve sosyal yapılanmasında göstermektedir. Milli egemenlik, milli kimlik, milli söylemlerin tümü millet karakterini meydana getiren bütünlüğü oluşturmaktadır. Her ülke kendi içerisinde milliyetçi bir yapılanmaya sahiptir. Kendine has davranışlar ve söylemler geliştirerek içerisinde yaşayan bireylere hitap edebilme ve kendisini diğer ülkelere karşı milliyetçi güç olarak göstermektedir. Bu durumda küreselleşmiş dünya düzeninde her milletin kendi milliyetçi yapısıyla yorumlandığı görülmektedir. 20. yy. 'ın sonlarına doğru sorgulanmaya başlanan ulus devlet modeli, birçok serbest piyasa ekonomisini destekleyen ülke tarafından ve bilgiye erişimin sınırsızlaştığı günümüzde bir tehdit olarak algılanmakta milli kimlik, ekonomi, devlet gibi kavramların barış ortamını bozacağı düşünülmektedir.

Tüm bu düşüncelere rağmen 21. yy'da millet yapısının hala özünü koruduğu bu yapılanmanın küresel dünya düzenine rağmen ayakta kalabildiğı görülmektedir. Bu aşamada devletler değişen dünya düzenine yönelik yeni bir milliyetçi politika geliştirmedikleri için artık milliyetçilik söylemlerde aktif olmaya ve hala var olan duyguyu desteklemeye başlamıştır. Temel alınan bir politika yerine millete hitap eden bir milli söylem meydana getiren siyasetçiler millet üzerinde yeni bir egemenlik ve kontrol tarzı meydana getirmiştir.

Milliyetçiliğin başlangıcını 18. yy'da ortaya çıkan neoklasizm akımı etkilemektedir. Yurdun topluluğu, halkın egemenliğı, eşitlik düşünceleri üzerinden iyi devletin görevini, yurttaşlarına aidiyet duygusu sağlayarak, insanların gönlünde devletini yücelten ve eşitliğı sağlayan olarak tanımlamaktadır. Bu akıma 19. yy.'da romantizm akımının da eklenmesiyle milliyetçiliğin günümüzdeki anlamını aldığı düşünülmektedir. Neo klasizme romantizm akımının eklenmesiyle akıldan daha çok duyguların etkin olduğu bir düşünce sistemi ortaya çıkmaktadır. Romantizm ilk ortaya çıktığı zamanlarda bireysellik ve birey duygularını ele aldığı için anarşist bir akım olarak değerlendirilse de zamanla birey düşüncesini ikinci plana atarak toplumsal duyguları ön plana çıkartmış ve bu sebeple günümüzdeki topluluk ve millet bilincini oluşturan milliyetçilik düşüncesine taban oluşturmuştur. Sanayi devrimiyle birlikte milliyetçiliğin yayılması özellikle Avrupa ülkelerinde üniversiteler vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Dönemin entelektüelleri milletin mutluluğunu bir arada ve kolektif olarak yaşamasında görmüştür. Bu yaklaşımla milletlerarası huzur ve barışın sağlanacağı düşüncesi savunulmuştur (Öğün, 2000, sf:32-33; akt: Şahin, 2007, sf:4-5)

18. ve 19. yy. ‘da Sanayi Devrimi’nden sonra Batı Avrupa’da ortaya çıkan Milliyetçilik kavramı sosyal ve siyasi alanda meydana gelen modernleşmenin etkileriyle toplumsal bir ihtiyaç haline gelmiştir. Tüm dünya birbiriyle etkileşim halindeyken geleneksel yapının bozularak yerini sınırsız bilgi ve ticaret özgürlüğünün alması, insanların yaşam tarzlarının değişmesi ve hızlı uyum süreci insanlarda geleneksel grup aidiyetinin yok olmasıyla birlikte bir bütünleşme ihtiyacına yani kimlik ve ortak duyguların bir ihtiyaç olarak görülmesine sebep olmuştur. Bir siyasi yapılanma biçimi olarak ortaya çıkan milliyetçi ideoloji beraberinde milli egemenlik ve milli kimlik gibi temel unsurların yanı sıra siyasi, ülkesel ve idari bütünlüğü de kapsayan yapısal unsurları da beraberinde getirmiştir (Şahin, 2007, sf:123-131).

Anthony Smith’e göre; millet ve tarih arasında sıkı bir bağ vardır. Tarihin milleti milletin de tarihi var ettiğini söyler. Millet, etnik toplulukların bir dönüşümü olarak günümüze kadar gelmiş modern bir yapıdır (Özler, 2014, sf:89).

Yael Tamir, milliyetçiliği ortak bağlara, atalara, duygu ve inanç birlikteliğine ve gelecek hayali kurarak ülkesinin mutluluğunu ve huzurunu isteyenler olarak tanımlar. Poulton milliyetçiliği, milletin geri kalmışlığının üstesinden gelinmesi için elitler tarafından kullanıldığını belirtir. Milliyetçilik çalışmalarında daima biz ve öteki ayrımı bulunmaktadır. Ernst Haas, milliyetçiliğin bir “fil problemi” olduğunu belirtmiştir. Bu örneğe göre gözü görmeyen kişilerden file dokunması ve file ilgili yorum yapması istenir. Böylece bireyler dokundukları yere göre kafalarında bir fil görünümü canlandırırlar. Haas’da bu benzetme üzerine bireylerin bir araya gelerek millet olgusunu oluşturduğunu ve kendilerini diğerlerinden ayırarak mobilize olmuş bir topluluk olduklarını söylemektedir. Hobsbawm, millet ve milliyetçilik kitabında yaptığı açıklama üzerine; millet olmayı tarihsel süreçte uzun bir süre birlikte yaşamak, ortak edebiyat ve dil birliğine sahip olmak olarak ifade etmektedir (Yesevi, 2018, sf:61-62).

Seton Watson’ın yaptığı tanıma göre, belirli bir insan topluluğu kendilerini millet olarak görüyor ve millet olarak bir bütün halinde ortak davranışlar sergiliyorlarsa o topluluğun millet olduğunu söylemektedir. Rousseau; *“Yurtsever ruh, bizi yurttaşlarımız olmayanları düşmanımız olarak görmeye teşvik eden bir ruhtur; bu Sparta’nın ve Roma’nın ruhudur”* sözleriyle ulus devlete sadakat bağımlı ifade etmektedir (Yeniçeri, 2011, sf:191).

Michael Bilig, ‘Banal Milliyetçilik’ adlı kitabında; George Bush’un Körfez Savaşı sırasında bir milletin bir millete karşı nasıl savaş başlatacağını ve bu savaşı nasıl meşru göstereceğini yaptığı konuşma üzerinden değerlendirmiştir. Bush’un yaptığı konuşmada dikkat

eken unsurlar bayrak vurgusu ve millet olmak adına girişilen savaştan duyulan memnuniyet sözleridir. Bilig, kamu dairelerinde asılı olan bayrakların hatırlatıcı rol üstlendiklerini ve gazetelerin haberleştirme yaparken temsil ettikleri ülke vatandaşlarına hitap ederek herkesi bir millet olarak kodlayarak haberleştirme yaptıklarını ifade etmektedir (Bilig, 2002, sf:107).

Milliyetçilik iki temel unsura dayanmaktadır. Birincisi; siyasi sistemin ve egemenliğinin ulusa dayanması ikincisi; sınırlarını milletin yaşadığı coğrafiyanın belirlemesi ve milli kimliği içerisinde yaşayan milletin biimlendirmesidir. Bu sebeple; milletin kültürünü ve ideolojisini ulusun kriterleri meydana getirmektedir. Milliyetçilik düşüncesine göre, milli kimlik diğerkimliklerin temelini oluşturan st bir kimliktir. Bu yaklaşım ülkelerdeki etnik ve coğrafi ayrılıkları ortadan kaldırarak oluşabilecek olan tarihi ve ekonomik ayrışmalarında önüne geçmeyi ve st bir kimlik çatısı altında milleti bir arada tutmayı hedeflemektedir.

1.2.1. Milliyetçiliğinin eşitleri

Bir toplum içerisinde bir arada yaşayan insanlar aynı kültürel ve düşünsel benzerliklere sahip oldukları için bu ortaklıklar ortak doğru/yanlış, vicdan, bilinç gibi özellikler meydana getirmektedir. Milliyetçilik düşüncesinin ortaya çıkmasıyla birlikte birçok düşünür yaşam şekillerine ve düşünce alt yapılarına bağlı olarak milliyetiliğefarklı unsurlara ayırmışlar ve eşitlendirmişlerdir. Her düşünür kendi milliyetçi yapısını doğru ve barışçıl olarak görürken kendisinden farklı olan yapıyı kötü ve arabozucu olarak görmüştür. Karl Popper, milliyetiliğidnya toplumunun önündeki bir engel olarak görürken Karl Deutsch, siyasi ve toplumsal gelişmenin en st noktası olarak yorumlamıştir (Karakaş, 2006, sf:58-60). Zamanla değişen milliyetçilik anlayışı tarih yazımında ataların övülmesi ve kendi milletinn ön plana çıkarılması olarak da karşımıza çıkmaktadır. Louis Synder ise, milliyetçilik kavramının bölünmüş ülkelerin bir arada yaşayabilmeleri ekonomik ve etnik bağımsızlık isteğiyle ayrılmamaları için btnleştiricilik teşkil eden bir ideoloji olduğunu savunmaktadır. Tabii ki bu bütünleştirici yaklaşım her zaman bütünleştirici olmamaktadır. Milliyetçilik yaklaşımı Osmanlı İmparatorluğu gibi birçok imparatorluğun yıkılmasında da etkili olmuştur.

Anthony Smith, teritoryal ve etnik olmak üzere iki tür milliyetçi ulus tipi olduğunu söyler. Teritoryal ulus tipi, coğrafiyasını kesin sınırlara ayırır. İçerisinde yaşayan milleti dinine, rengine ya da ırkına göre ayırmaz. Milletinden de iyi vatandaş olarak siyasi katılım bekler. Milletin kültürünü ve değerlerini devlet belirler. Etnik ulus tipinde geleneksel bir yapı hâkimdir. Soy

bağına önem verilir. Bu ulus tipinde gelenekler yasalaşmış ve en eğitimliler yönetici olarak belirlenmiştir (Smith, 2002, sf:178-180 akt: Akıncı, 2014, sf:4).

Synder milliyetçileri birleştirici, dağıtıcı, saldırgan ve modern olarak yaşanan dönemlere ayırarak yorumlarken Carlton Hayes, hümanist, geleneksel, jakoben, liberal, birleştirici ve iktisadi milliyetçilik şeklinde davranışsal bir sınıflandırma yapmaktadır.

Plamenatz, batı ve doğu tipi milliyetçilikten bahsederken batı tipi milliyetçiliği iyi, doğu tipi milliyetçiliği ise kötü görür. Bu görüşüne karşı yorumu doğu tipi milliyetçiliğin batı milliyetçiliğine direnmesine rağmen aynı zamanda batıyı taklit eden tavırlar sergilemesidir. Plamenatz bu durumu zararlı görmektedir. Durmuş Hocaoglu ise devletçi ve milletçi milliyetçilik şeklinde iki ayrıma giderek, devletin kutsallaştırıldığı ve devlet ana, devlet baba olarak yorumlanan yapıdan bahseder. Milleti çocuk olarak gören ve doğru kararlar alabilmesi için kontrol altında tutulması gerektiğini belirten bu yapı demokrasiyle uyum sağlayamamaktadır. Milletçi milliyetçilik görüşüne göre; toplum sözleşmesi kuramı aktiftir. Milletin beklentileri ve istekleri önemlidir. Devlet ikinci sırada önem arz etmektedir (Akıncı, 2014, sf:7).

Milliyetçiliği tanımlarken dini yapı, dil, kültür ve geleneksel faktörler milliyetçiliğin içerisinde yoğunlaşarak anlam ve önemini ifade etmektedir. Örneğin; Yahudiler dinsel yapılarını gelenekleriyle harmanlayarak geleneksel/dinsel yaşam tarzı meydana getirmişlerdir. Dilin etkin olduğu toplumlarda sözler ve ifade ediliş tarzları önem kazanarak savaş başlatan ve savaşlar bitiren bir yapı meydana gelmiştir. Her millet kendi yaşadığı toplumun ortaklıklarına, değerlerine, diline ve kültürüne hâkimdir. Bu birliktelikler aslında o milleti millet yapan ortaklıklardır. Böylece aynı topraklar üzerinde yaşayan bireyler ortak kodları sayesinde birbirlerini anlamakta ve olaylara yorum ve yaklaşım getirebilmektedir.

Milliyetçilik kavramı, Doğu/Batı Milliyetçiliği veya Yasal/Etnik Milliyetçilik olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel olarak milliyetçi hareketlere baktığımızda bir amaç doğrultusunda ortak hedefleri ve hayalleri olan topluluklar olduğu görülmektedir. Bazen bu topluluklar ortak dil ve ulus birliğine rağmen ortak hedef ve hayaller doğrultusunda ayrılmakta bazen de yine aynı hedeflerle birleşebilmektedir. Tüm milliyetçi hareketlerin bir başka ortak noktası da kendilerini bir toprağın egemenliği altında yaşatmak istemeleridir. Milliyetçilik hareketleri yaşanan çağdaki olaylara ve koşullara bakılarak incelenmesi gereken bir yapıdır. Sürece baktığımızda iki farklı durum gözlemlenmektedir. Milliyetçilik ya belirli bir imparatorluk yapısına karşı başlatılan ayaklanma neticesinde kendi egemenliğini kurmak isteyen farklı etnik gruplar tarafından gerçekleştirilir ya da

ulus devlet içerisinde yaşayan etnik grupların kendilerini temsil eden daha büyük bir devlet ile birleşme isteği ile meydana gelir. Milliyetçiliği dönemsel olarak kısaca özetleyecek olursak ilk milliyetçilik hareketleri 18. yy. 'da Kuzey ve Güney Amerika'da meydana gelen koloni karşıtı milliyetçilik hareketleridir. 19. yy. 'da batıda ortaya çıkan liberal milliyetçilik anlayışı ulus devletin getirmiş olduğu bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı'na kadar devam eden süreçte ulus devlet anlayışının aşıldığı düşünce ile büyük imparatorlukların parçalanması süreci başlar ve Etnik Milliyetçilik düşüncesi ile yeni uluslar meydana gelir. İkinci Dünya Savaşı'nın yaşandığı yıllarda ise Faşist Milliyetçilik düşüncesi ön plana çıkarak Almanya'da Hitler, İtalya'da Mussolini ırksal ayrıma başvurmuştur. 21. yy. 'da meydana gelen sömürge karşıtı ayaklanmalar Koloni Karşıtı Milliyetçilik olarak adlandırılmış ve yine bu ayaklanma neticesinde yeni ulus devletler kurulmuştur. 21. yy'ın ilerleyen süreçlerinde küreselleşme olgusu, etnik yapıların önem kazanması, siyasi ve sosyal hayatta yeni yapılanmaların oluşmasını sağlamış ve mikro milliyetçilik dediğimiz küçük ölçekli grupların ayrışmasına sebep olmuştur.

Koloni Karşıtı Milliyetçilik

İlk milliyetçilik hareketi 18. yy 'da İspanyol kolileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Amerika'daki İspanyol kolonilerinde yaşayan ve İspanya Krallığı'na bağlı olarak ekonomik ve siyasi hayatı kontrol eden Creole adı verilen topluluk Merkezi yönetime karşı ayaklanarak sömürgecilğe karşı mücadeleye başlamıştır. Seçkinlerin yerel halkı da yanlarına alarak başlattıkları bu hareket koloni karşıtı milliyetçilik hareketi olarak adlandırılmıştır. Dil ve ulus birliklerine rağmen ortak hayal ve gelecek planları bu birlikteliği sağlamıştır. Aynı kültürel yapıya sahip olmalarına hatta devlet çıkarlarına ters düşmesine rağmen ortak kader algısı bu ayaklanmayı tetiklemiştir.

Koloni karşıtı milliyetçilik hareketinden faydalanmak isteyen Simon Bolivar, Amerika'da bulunan bütün koloni karşıtı hareketleri birleştirerek bir Latin Birliği ideali gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Bu durumda bize ortak hayal ve gelecek planlarının baskınlığını göstermektedir. ABD'nin kuruluşu da tüm bağımsızlık kazanan kolonilerin merkezi bir güç çerçevesinde birleşme talebi ile gerçekleşmiştir. İlk koloni karşıtı ayaklanmaların bu çerçevede gerçekleştiği görülürken ikinci koloni karşıtı ayaklanmaların 20. yy'da Asya ve Afrika ülkelerindeki sömürgeci düzene karşı Avrupa'ya başkaldırı olarak gerçekleştiği görülmektedir. Burada ulus birlikteliği yoktur.

Farklı etnik gruplar, yapılan baskılara karşı ayaklanma gerçekleştirmişlerdir. Nelson Mandela gibi liderlerin önderliğinde yürütülen ayaklanmalar pek çok yeni ulus devletin kurulmasına sebep olmuş ve siyasi değişimler meydana getirmiştir.

Birleşmeci Milliyetçilik

Birleşmeci milliyetçiliğe, bağımsızlığını ve birlikteliğini ilan eden devletler olarak ABD, İtalya ve Almanya gösterilebilir. Bağımsızlığını elde eden ama bir birliktelik sağlayamamış etnik grupların bir araya gelerek belirli bir toprak ve idari yapı etrafında birleşmesine birleşmeci milliyetçilik ismi verilmektedir. Böylece tüm etnik grup üyeleri bir arada yaşama imkânı bulur. Roma İmparatorluğu'nun dağılması ile küçük devletlere bölünen ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu altında yaşayan devletlerin ayaklanması ve Fransa'nın desteği ile 1871 yılında kurulan İtalya bu milliyetçilik türüne örnektir.

İrkçi Milliyetçilik

Aynı toprak üzerinde yaşamakta olan farklı etnik yapıların birbirlerine karşı yürüttükleri ayrışmacı yapıya ırkçı milliyetçilik denilmektedir. İrkçi milliyetçiliğe örnek olarak ABD gösterilebilir. Uzun bir süre kendi ırksal etnik kimliklerini yücelterek diğer etnik kimliği bastırma ve ayrımcılık seviyesine çıkarması sonucunda diğer etnik kimliğin de kendi içerisinde örgütlenerek mücadeleye girmesi ırkçı milliyetçiliktir.

İrkçi milliyetçiliğin bir başka versiyonu da ülkelere karşı yürütülen ülkelerin sahip olduğu milletlere karşı gerçekleştirilen milliyetçilik yaklaşımıdır. Bunun en iyi örneği olarak Almanya'nın 'Ari ırk' düşüncesi ile diğer Avrupa ülkelerine karşı mücadele etmesidir. İkinci Dünya Savaşı döneminde yaşanan ırkçı milliyetçilik yaklaşımlarının batıda ve doğuda ırkçılığa karşı bir düşünsel yapı meydana getirirken aynı zamanda bu düşünce sisteminin birçok bağımsızlık hareketini etkilediğini belirtmiştir.

Yayılmacı Milliyetçilik

Yayılmacı milliyetçilik aynı etnik kökene sahip olan insanların Birleşmeci Milliyetçilik gibi bir araya gelerek yaşaması değil farklı alanlara dağılarak yaşamasıdır. Bu milliyetçilik türüne büyük Ermenistan ideali, Rumların Megola ideası gösterilebilir.

Zenofobik Milliyetçilik

Yabancı düşmanlığı olarak da adlandırılan milliyetçilik türüdür. Bir ülkeye farklı bir ülkeden gelerek ırksal, dinsel, dilsel ve kültürel farklılıklar sebebiyle o ülkede yaşayan toplumdan farklılaşan insanlara karşı sergilenen tutumdur. Göç edilen ülkede yaşayan halk da göç edenlerin ucuz işgücü olarak kullanılması ve yerel halkın istihdam oranının azalması, suç oranlarının artması, ekonomik yükümlülüklerin artması gibi gerçekçi sebeplerle bir araya gelen halkın, birleşerek söylemlerde bulunması durumudur. Yasal düzenlemelerle yasaklanan yabancı düşmanlığı hareket alanının kısıtlanması ile sadece düşünsel olarak toplumsal tabanda varlığını sürdürmektedir. Yabancı düşmanlığına en iyi örnek Fransa'da yaşayan yabancılara karşı Jean Marie le Pen önderliğinde başlatılan Ulusal Cephe Hareketi'dir.

Diaspora Milliyetçiliği

Diaspora milliyetçiler, kendi Vatan topraklarının dışında yaşayan etnik ve kültürel bütünlükleri koruyarak, bulundukları ülkenin ekonomik ve siyasi güç merkezlerini ele geçirerek lider olmaya çalışırlar. Bu liderlik ve elde edilen güç sonucunda farklı bir ülkedeki milliyetine çifte standart olarak destek sunarak birbirlerini karşılıklı olarak yüceltirler. Buna en iyi örnek olarak Yahudiler gösterilebilir. Bulundukları ülkenin yaşam şartları ve yasalarına uyum sağlarken aynı zamanda kendi milletleri ile olan bağlarını da koparmazlar. Bu sebeple anayasal ve etnik milliyetçiliğin çifte standart olarak Birlikte var olduğu görülmektedir.

Yeni Etnik Milliyetçilik

Yeni etnik milliyetçilik, Etnik Milliyetçilik hareketlerinin tekrar farklı coğrafyalarda ortaya çıkması olarak yorumlanmaktadır. Bu milliyetçilik türü hala çeşitli etnik sebeplerle ayrışmalar olabileceğini göstermekte ve böylece ulus devlete olan inancı zayıflatmaktadır.

Birbirinden farklı etnik sebeplerle ayrılan milletler nüfus azlığı sebebiyle mikro milliyetçilikler olarak adlandırılmaktadır. Bu milliyetçilik türüne örnek olarak Hutu ve Tutsi verilebilir. Afrika, Fransız sömürgesi altındayken insanların güzellik algısı ile ilgili tanımlamalar yaparak ten rengi, boy gibi fiziksel özellikleri üzerinden bu etnik yapıyı ikiye ayırmıştır. Bu sebeple Hutu/Tutsi etnik topluluğu çatışmaya kadar giden bir mücadeleye girmiştir. Diğer bir yandan Belçika'da ise; Hollanda diline hâkim olan flamentler ve Fransızca konuşan valonlar arasında çıkan çatışma sonucunda birbirlerinden ayrılarak bağımsız bir devlet kurmaya karar vermişlerdir.

1.2.2. Milliyetçilik Kuramları

Milliyetçilik kuramları üç kategoride ele alınmaktadır. Bunlar; ilkçiler, modernistler ve etno-sembolcülerdir.

1.2.2.1. İlkçiler

İlkçilere göre milletler değişmemiştir. Eski çağlardan beri aynı özelliklere sahip değişmez bir olgudurlar. Herder ve romantizm akımının bu yaklaşımda büyük etkisi görülmektedir. Günümüzdeki milletleri oluşturan ruhun geçmişten günümüze ulaştığına değinen ilkçiler milletlerin dil ve kültürleriyle meydana geldiklerini ifade etmektedirler. Herder milletleri tanrı tarafından yaratılmış bir yapı ulusu da bir organizmaya benzetir. İlkçilerin en geniş araştırma alanı etnik kültürel yapılardır. İlkçilik içerisinde de doğalcı, biyolojik ve kültürel olarak üç grup bulundurmaktadır (Özkırmılı, 2008, sf:83).

Doğalcı Yaklaşım

Millet karakterinin koklama, görme, duyma kadar kolay olduğunu ve bireylerin doğdukları millet içerisinde o millete ait olarak dünyaya geldiğini söyler. Doğalcılara göre milletlerin birbirinden farklı olması ve bu farklılaşmaların insanların birbirinden ayrılmaya kadar varması da doğaldır. Böylece devletler ulus devlet oluşum sürecinde doğalcılık yaklaşımıyla hareket etmişlerdir (Özkırmılı, 2008, sf:85).

Günümüzde milletlerin karıştığı ülkeleri ele alırsak belirgin bir millet yapısı ortaya çıkmamaktadır. Doğalcılık anlayışının alt yapısına bakarak bu görüşün bu ülkelerle çürütüldüğü söylenebilmektedir.

Doğalcılığın kesin yaklaşımına karşın Smith, eskilci kavramını ortaya koymuştur. Eskilcilere göre milletler genetik kodlarını yitirmeden varlıklarını günümüze kadar getirmişlerdir. Böylece milletlerin genetik kodları aynı kalmış lakin zamanla sahip oldukları kültürel kodları değişmiştir (Özkırımlı, 2008, sf:86-87).

Geertz'ineskilci yaklaşımına göre milletler yaşadıkları toplum içerisinde verili olan kan bağı, din, dil ve toplumsal bağları ile milletleri var etmektedirler (Yesevi, 2018, sf:70).

Eskilci düşünürlere göre; insanların her biri farklı etnik gruplara mensup olarak dünyaya gelirler. Bu durum dünyanın doğal bir düzenidir. Her insanın yaşadığı coğrafya ve yaşadığı döneme göre farklı misyonu ve kaderi bulunmaktadır. Geertz, siyasi ve ekonomik yönden zayıf ülkelerin eskilci yaklaşımla toplumlarını şekillendirdiğini yani dil, din, soy gibi bağlara sıkça değindiklerini ifade etmektedir. Medeniyet seviyesi yüksek olan toplumların ise toplumsal entegrasyonu sağlayacak araçlar kullanarak toplumu bir arada ve uyum içerisinde tuttuklarını ifade etmektedir.

Biyolojik Yaklaşım

Biyolojik yaklaşımın temsilcileri genetik kodların millet bağlılığını sağladığını ve içgüdüsel bir bütünlük oluşturduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşımı savunan kişilere göre; milletler içgüdüsel olarak kendi soy bağına bağlı olan kişilerle birlikte olmak istemektedir. Bu içgüdüsel durumdan dolayı bireyler, milletlerine derin duygularla bağlanırlar ve evliliklerini kendi içlerinde yaparlar.

Kültürel Yaklaşım

Kültürel yaklaşımcılara göre; birey içerisinde yaşadığı toplumun alışkanlıklarına yönelik bir bağlılık ve aidiyet hisseder. Kültürel yaklaşımı desteleyen bu görüşe göre millet toplum ile duygusal bir bağa sahiptir ve bu da bireyleri bir arada tutarak ortak değerler ve milli vicdan meydana getirir.

1.2.2.2. Modernistler

Modernist kuram destekçileri milletlerin eski çağlardan beri var olan bir oluşum olmadığını sanayileşme, kapitalizm ve kentleşme gibi gelişmelerle birlikte ortaya çıkan bir oluşum olduğunu ifade etmektedirler. Onlara göre milletler milliyetçilik yaklaşımının ürettiği bir yapıdır. İtalya'nın kuruluşunda etkili olan Massimod'Azeglo "*İtalya'yı yarattık. Şimdi de İtalyanları yaratmalıyız*" sözleriyle modernist yaklaşımı destekleyen bir ifade kullanmıştır (Akıncı, 2014, sf:12).

Modernistlere göre millet inşa sürecinde askeriye ve okul ön planda olmaktadır. Milleti oluşturan bireyler çeşitli tarihsel süreçlerden geçerek bir araya gelmişler ve tek bir ulus oluşturulması için okullarda bayrağa bağlılık ve ders içerikleriyle, askeriye de söylenen marşlar ve yemin törenleriyle duygusal olarak birbirine bağlı bir millet yapısı oluşturulmakta ve vatandaşların da bu yapıya uyum sağlaması beklenmektedir. Birbirinden habersiz ve daha önce hiç görüşmemiş bireylerin aynı milli duygularla hareket etmesi ve aynı değerlere sahip olmasının temel sebebi millet inancıdır. Bu inanç toplumu bir arada tutmakta ve toplumsal zihin kodlarıyla bireyleri bir arada yaşatmaktadır.

Dünyada birçok farklı Millet yapısı bulunmaktadır. Milliyet, değişmez ve kesin kalıpları olan bir bütünü temsil etmemektedir. Ortak bir soy ve kan bağına sahip olmayan birçok insan ortak talepleriyle bir araya gelerek bir millet yapısı ortaya koydukları Amerikan halkında görülmektedir. Görülen bu yapı milliyetçiliğin modern bir anlam taşıdığını göstermekte ve sonradan değişen koşullara göre bir sosyal ve siyasal yaşam ideolojisi olarak ortaya çıkartıldığı düşünülmektedir.

Karl Deutsch, iletişimin tamamlayıcılığı, yaşamsal alışkanlıklar, olanaklar sebebiyle bir arada yaşayan topluluğa halk demektedir. Bu sayede bir arada yaşayan halk, sosyal, siyasal ve ekonomik olarak birbirini anlamakta ve bir arada yaşama uyumları etkileşimli iletişimleri sayesinde artmaktadır. Deutsch'a göre bir millet geçmiş tarihine karşı hemen hemen aynı düşüncelere ve aynı duygu durumasahtir. Bu sebeple geçmişle ilgili ortak değerler, üzüntü ve sevinçler gelecek beklentilerini ve devletin anısı olan milletlere karşı ortak tavrı meydana getirmektedir.

John Breuilly, milliyetçiliğin devlet hâkimiyetini korumak ve gücü elde tutmak amacıyla var olduğunu söylemektedir. Ona göre milliyetçilik devlet gücünün kullanılmasıdır. Breuilly gibi

Brass’da milliyetçiliği modern devletçi bir yaklaşım olarak değerlendirerek seçkinlerin milliyetçiliğin inşasında rol oynadıklarını savunmaktadır.

Minogue, milliyetçiliği sınıflara ayırmıştır. Birincisi; ulusların belli bir devlet altında bir araya gelerek oluşturdukları yapı, ikincisi; 20. yy’da kurulan Asya ve Afrika’daki devletler, üçüncüsü; pan hareketler olarak da adlandırılan Turancılık gibi akımlar, dördüncüsü; vatansız milliyetçilik olarak adlandırılan Avrupa’daki Yahudiler örnek gösterilmiştir. Minogue, beşinci olarak da faşizm ve totaliter milliyetçiliği Hitler ve Mussolini örnekleri üzerinden açıklamıştır (Minogue, 1967, sf:8 akt: Yesevi, 2018, sf:77-78).

Hobsbawm, dinin milliyet duygusunu oluşturduğunu ve milliyetçiliği şekillendirebileceğini ifade etmektedir. Ayriyeten bir milleti oluşturan sağlam yapı taşlarının da eğitim aracılığıyla çok küçük yaşlarda oluşturulduğu, bayrağa saygı, vatana bağlılık, milletin tarihsel duygu ve birlik bağlılıklarının devlet tarafından şekillendirildiğini belirtmektedir (Hobsbawm, 1995, sf:37 akt: Yesevi, 2018, sf:80).

Gellner, modern insanın artık bir krala, dine ya da ülkeye bağlı olmadığını artık içerisinde yaşadığı toplumun kültürüne bağlılık gösterdiğini ifade etmektedir. Benedict Anderson’un “hayali cemaatler” yaklaşımına göre de millet sınırları ve egemenlik alanları belirlenmiş hayal edilmiş bir topluluktur. Bu bağlar geçmiş tarihimizden ve bugün bizlere bir millet olarak hitap eden gazeteler tarafından sağlanmaktadır.

UlrichBeck, günümüz toplumunun gazete okumaktan çok TV seyrederek millet karakterini oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu durumunda artık insanlarda belirli bir coğrafya ve birliktelik duygusunu zedeleyeceğini söyleyerek millet düşüncesine uygun olmadığını belirtmiştir (Bora, 1995, sf:15 akt: Yesevi, 2018, sf:86).

1.2.2.3. Etno-Sembolcüler

Etno sembolcüler milletlerin modern bir olgu olduğunu ancak ideoloji olarak 19. yy’da ortaya çıktıklarını savunmaktadır. Bu düşünce sistemiyle modernistler ve ilkçilerin ortasında yer alan etno sembolcüler, geçmişten gelen Milet yapısının (etnik topluluklar) günümüze yansiyarak modern milletleri oluşturduklarını ifade etmektedir. Böylece aynı toprağı, dili tarihi paylaşan insanların modern milletleri oluşturdukları ve etnik kökenlerin buna temel oluşturduğunu ifade

etmektedir. Tüm etnik topluluklar millet olmamakla birlikte 19. yy'da ortaya çıkan milliyetçilik ideolojisiyle kendisini dönüştüren milletlerin etnik bağlarından izler taşıdıklarını vurgulamaktadır.

Etno sembolcüler etnik bilinç yapısının Mısır ve Mezopotamya gibi eski uygarlıklarda da var olduğunu söylemektedir. Günümüzdeki gelişmeler neticesinde bu etnik bilinç seviyesi kendisini güncellemiş ve yeni bir boyut kazanmıştır. Etno sembolcülere göre gruplar kendilerini başka gruplarla yani ikilik yoluyla anlamlandırmaktadır. Bu sebeple bir gruptan dışlanmak, grupla çatışmak, grubun dini ve sınıfsal bağlarına uymamak gruptan atılmayı gerektirmektedir. Bu durumda etnik kimliğin önemli bir zorunluluğu haline gelmiştir. İslamiyet'in gelmesiyle birlikte Müslüman toplumlarda hem dini hem de sosyal bağlarda değişim yaşanmış ve İslamiyet toplumun etnik kimliğini şekillendirmiştir (Özkırımlı, 2008, sf:170-174).

Etno sembolcüler milliyetçiliği bir ideoloji olarak tanımlamışlar ve refah seviyesine ulaşması için üç koşul belirlemişlerdir. Bunlar; ulusal özerklik, ulusun birliği ve ulusun kimliğidir. Böylece Smith milleti, ortak efsaneler, vatan, ortak kültür, ekonomi, yasalar ve birbiriyle ilişkileri bulunan insan topluluğu olarak tanımlamıştır (Yesevi, 2018, sf:72).

Smith, ulusların oluşum sürecinde, etnik unsurlara ihtiyaç duyduklarını, simge ve sembollerden yararlandıklarını belirterek tarihsel olarak onları takip eden ulusların da aile ve dini bağlarla onları taklit ederek yaşamlarına devam ettiklerini belirtmektedir.

1.2.3. Türk Milliyetçiliği

Türk milliyetçiliği ideolojik, yaşamsal ve ekonomik değişimler sonucunda meydana gelerek kendisine toplum içerisinde fikirsel bir alan yaratmıştır. Milliyetçilik kavramı, insanın saygı ve sevgi hisleriyle içerisinde yaşadığı milletin, diline, dinine, ahlakına, maddi ve manevi değerlerine olan bağlılıktır. Bu hislerle hareket eden birey, içerisinde yaşadığı ülkeyi ve milleti korumak istemektedir. Kafesoğlu, milli karakteri tanımlarken insanda ferdi ve milli olmak üzere iki tür millet karakteri olduğunu ifade etmektedir. Ferdi şahsiyet aile aracılığıyla bireylere aktarılan ahlaksal, değersel ve anlamsal bütünlüklerin tümüdür. Milli şahsiyet ise tarih, edebiyat, sanat gibi toplum bireylerinin bir bütün olarak meydana getirdiği süreçsel karakteristik yapılardır (Kafesoğlu, 2017, sf:100).

Atatürk, milli şahsiyetin sağlıklı olmasını ferdi şahsiyetin gelişimi ile bağdaştırmış ve *“İçtimai hayatın başlangıcı ailedir. Sosyal kuvvetin temeli aile hayatındadır. Aile hayatındaki*

bozukluk muhakkak içtimai, iktisadi, siyasi aczi mucip olur” sözleriyle Türk milliyetçiliğinin geliştiği ve şekillendiği temel yapıya aileyi koymuştur (Kafesoğlu, 2017, sf:103).

Kültürel ve soy karışmalarının pek mümkün olmadığı kavimler çağından bugün ki milletler oluşumuna kadar insanlar tarihsel ve sosyolojik olarak bir araya gelerek kendilerine ait kültürel ve geleneksel bütünlükler meydana getirmişlerdir. Bu sebeple insanların bir kavimler birleşmesi sonucunda sosyal bir birliktelikle milletleri oluşturdukları söylenebilir. Tarihsel ve ekonomik şekillendirmelerle günümüzdeki millet kavramına kadar İbn-i Haldun’un örneklemeleri üzerinden dışsal ve içsel bir bakış açısıyla yaklaşarak bir millet karakteri ortaya çıkarmak mümkündür. Bu genel bakış açısı tarihsel süreci ve genetik kodları kapsayarak her millette bulunan sosyal gen yapısını ve millet karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır.

Türk milliyetçiliği, diğer milletlerin oluşum sürecinde de meydana gelen menfaatsel ve coğrafi birlikteliklerin haricinde dilsel, dinsel, tarihsel, düşünce tarzı var olagelmiş bir kültür milliyetçiliğidir.

Milleti açıklarken siyasi ve sosyolojik açıdan iki farklı genel tanım yapılmaktadır. Siyasi tanıma göre, millet belirli bir coğrafi sınır içerisinde yaşayan, belirli bir dil ve yasalar çerçevesinde bir arada bulunan birlikteliklerdir. Sosyolojik açıdan ise; bireylerin duygu ve kültür birlikteliği ile bir arada bulunarak oluşturduğu yapıdır. Türk milliyetçiliği, Türk milletin dili, karakteri, tarihsel yapısı, ahlaki yapısı, gelenek/görenek ve düşünsel yapıyı benimseyerek ortaya koyduğu bir birlikteliktir (Kafesoğlu, 2017, sf: 241-242).

1.2.4. Türk Milliyetçiliğinin Millet Karakterine Etkisi

Milliyetçilik, milletlere göre farklı konumlandırılmış tarihsel süreç içerisinde dönüşüm geçirmiş ve ulusal bir kimlik oluşturulmasında önemli bir etken olmuştur.

Batı ve doğu milliyetçiliği kendi içerisinde farklı dönüşümler geçirmiştir. Batı’da sanayileşme ile ortaya çıkan milliyetçilik düşüncesi ve ulus devletler, Doğu’da bir ideoloji olarak var olmuş ve bu düşüncenin ardından ulus devletler meydana gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu’ndan Türkiye Cumhuriyeti’ne kadar geçen zamanda milliyetçiliğin modernleşme ile birlikte zemininin oluştuğu ve cumhuriyet içerisinde de hayli yankı oluşturarak siyasal yapıyı etkileyen ve toplumsal hayatta da tartışmalara sebep olan bir konu olmuştur. Milliyetçilik kavramı bulunduğu döneme ve dönemin yapısına göre yeniden anlamlandırılarak muhafazakâr, liberal,

romantik, sömürgeci, sosyalist milliyetçilik olarak kendisini var etmiş ve anlamlandırıldığı topluma ve zamana ayak uydurmuştur. Tüm bu ideolojik değişimlere rağmen milliyetçilik genel olarak sınıfsal ayrımı yok sayan bir birleştiricilik meydana getirmektedir. Bunun sebebi milliyetçiliğin temelinde aynı topraklar üzerinde yaşayan insan topluluklarının bir bütün olarak hayali bir birliktelik oluşturmaya dayanmaktadır (Turan, 2011, sf:137).

Batı ve doğu milliyetçiliği sivil milliyetçilik ve etnik milliyetçilik olarak ayrılmaktadır. Fransız devriminden sonra vatandaşların ve sivil toplumun ağırlık kazandığı milliyetçi yapı sivil milliyetçilik olarak adlandırılırken bu durumun birer yansıması gibi görülen ve sadece ideolojik olarak kendisini var eden yapıya etnik milliyetçilik denilmektedir. Bu tanım farklı adlandırmalarla da ifade edilmekte milliyetçilik, organik milliyetçilik ya da Avrupalı milliyetçilik, Avrupalı olmayan milliyetçilik olarak adlandırılmaktadır. Milliyetçik kavramında her millet, diğer milliyetçi yapıyı ırkçı ve zararlı olarak tasvir ederek biz/siz ayrımına gidilmektedir.

Ulus kavramının oluşumunda da farklılıklar meydana gelmiştir. Batı’da yeni bir devlet kurmak isteyen halk bunu yasa ve kurumlarla destekleyerek kesin çizgiler belirlemiş böylece halk elde ettiği başarıyı sınırlar çizerek ve kurallar koyarak sürdürmüştür. Doğu’da ise milliyetçiliğin doğuştan geldiği düşüncesi ön plana çıkarak etnik özelliklerin daha çok ön planda olduğu ve bireyin kendisini yaşadığı ulusa ait hissettiği bir yapı mevcuttur.

Yapılan tanımlara göre; genel olarak ulus kavramı, bir topluluk olarak ortak bir kültürü, toprak parçasını, tarihi, geleneksel yapıyı ve geleceğe yönelik idealleri olan topluluk olarak tanımlanmaktadır (Turan, 2011, sf:140).

Türk milletinde ulus kavramının tarihsel bir zemine dayandığı görülmektedir. Orhun Abideleri, İslamiyet sonrası yazılan Kaşgarlı Mahmud’un Divan’ı Lügatin da ulus bilincinin varlığı görülmektedir. Fransız İhtilali ve modernleşen yapı ile birlikte geçmişten gelen ulus bilincinin Türkiye’de Türkçülük fikriyle birlikte ortaya çıktığı görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında İslamiyet yani tek ümmet yaklaşımı var olduğundan Milliyetçilik anlayışı ön planda tutulmamıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nun sonunun geldiğinin düşünülmesi ile farklı milletleri bünyesinde barındıran İmparatorluk için zor günler başlamıştır. Değişen sosyal, kültürel ve siyasi yapılanma ile birlikte millet anlayışı tekrar gün yüzüne çıkmıştır. Millet anlayışının gün yüzüne çıkmasında Avrupa’dan gelen yönlendirmeler ağırlık taşımaktadır. İmparatorluk yapısının bozulması ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasında iki önemli adım belirginlik göstermektedir. Birincisi; “Turquerie” olarak adlandırılan Türk hayranlığıdır.

Avrupa’da Türk sanat eserleri, eşyaları, günlük giyim tarzı sergilenmeye hatta günlük hayatta kullanılmaya başlanması Türk milletine bir benlik algısı aşılamıştır. İkincisi ise; Türkoloji çalışmalarıdır. Batının oryantalizm akımıyla Doğu milletlerini sömürmek için başlattığı çalışmalardan etkilenecek Türklerin Osmanlılardan önce var olduğunu tarihlerinin ve dillerinin gün yüzüne çıkartılması gerektiğinin söylenmesi Türk milletinin Osmanlı İmparatorluğu’ndan ayrılması konusunda teşvikler içermektedir.

1930 larda idealist aydınlar yeni devletin batıya daha kolay uyum sağlaması ve gelişmeleri daha kolay benimseyebilmesi için geçmişle bağların tamamen koparılması dinle devlet işlerinin de tamamen birbirinden ayrılması gerektiği düşüncesiyle hareket ettiler. Bu yaklaşımla Kemalist milliyetçilik olarak adlandırılan ve devleti korumaya, kendi sınırları içerisinde sağlıklı bir bütün oluşturmasını destekleyerek milli birliği sağlamaya yönelik bir yapı oluşturulmak istenmiştir. Bu sebeple ‘Turan Anlayışı’ olarak ifade edilen tüm Türklerin desteklenmesi, korunması ve birlik olması anlayışı bu dönemlerde kesintiye uğramıştır. 1940 lı yıllarda ise bu yaklaşıma yeni bir bakış açısı eklenerek muhafazakâr milliyetçilik gibi kavramlar siyasi ve toplumsal hayatta kullanılmaya başlanmıştır (Turan, 2011, sf:143).

1945’lerde meydana gelen düşünce yönelimiyle birlikte milliyetçilik anlayışının gelenekçi ve tarihsel vasıflarla hareket etmesi gerektiğini söyleyen “ölkücü” anlayış meydana gelmiştir. Bu anlayışla birlikte devlet kadrolarındaki sosyalist yapılanmaya karşı tepki oluşturan ölkücüler, komünizm ile tartışmalara girmeye başlamış ve milliyetçiliği tarih ve dine dayandırmıştır.

1985’lerden itibaren milliyetçilik düşüncesi dünyanın dört bir yanında siyaset ve sosyal hayatta bilinmeye başlamıştır. Küreselleşen dünya düzeninde coğrafi sınırların daha kolay sarsılması, azınlık, insan hakları gibi konuların gündeme gelmesi uluslararası mahkemelerin korunması ve ulus haklarının konuşulması dünyadaki milliyetçilik düşüncesini destekleyen sebeplerdendir. Böyle bir dünya düzeninde sıkıntılı bir süreçten geçerek kendi varlığını korumaya çalışan Türkiye Cumhuriyeti, çevresine bir tehdit gözüyle bakmaya başlamıştır.

1.3.Millet Karakteri

Toplulukların daha kapalı yaşadıkları çağa kavim çağı denilmektedir. Bu çağlarda insanlar kendi kültürlerini, dillerini ve inançlarını muhafaza ederek kavmi bir yönetim ile

idare edilen bu kavimler zamanla tarihi ve sosyolojik gelişmeler ile milletleri meydana getirmişlerdir (Kafesoğlu, 2017, sf.233).

Sosyoloji ilmine göre millet tabiri, topluluğun bütünü ve ahengini sağlayan, kendine ait değerleri yaratan/yaşatan duygu ve kültür birliğinin kaynağı, milli kültür unsurları bakımından fertleri arasında iletişim bulunan bir sosyal birliktelik olarak ifade edilmektedir (Kafesoğlu, 2017, sf. 200).

Millet karakterinin olup olmadığı sosyal bilimlerde hayli tartışılmıştır ve hala kesin bir uzlaşım sağlanabilmiş değildir (Güngör, 1984, sf:122). Hatta bu alanda ilk araştırmacı olarak adlandırılan Fransız Gustave Le Bon'un 'Kalabalıkların Psikolojisi' adlı eserini siyasi endişelerle hareket ederek peşin hükümle yazdığı düşünülmektedir (Güngör, 1984, sf:123). Le Bon, bu eserinde kitlelerin duygusal ve zihinsel temelinin olmadığını ve kontrol edilebileceğini öne sürmektedir.

Farklı bir yaklaşımda ise; millet karakteri ile ırk üstünlüğü (Aryanizm)'in bir tutulduğu düşünülmektedir. Batılıların üstünlüğü ve batılı olmayan milletlerin asla bir medeniyet inşa edemeyeceğine dair iddialar Fransız Comte ve Gobineau tarafından ortaya atılmış bir batılı iddiasıdır (Arsal, 1979, sf:40-53).

Bu araştırmada bahsi geçen millet karakteri sözü, bir milletin içerisinde bulunduğu tarihsel süreç, kültür, gelenek ve yaşam tarzı gibi ortaklıkların o millet içerisinde yetişen bireylerin davranış ve söylemlerinde etkili olduğu görüşüne dayanmaktadır.

Karakter, bireyin davranışlarının bütünüdür. Bedensel, zihinsel, duyuşsal birçok davranış ve kişisel özelliklerle içerisinde yaşadığı toplumun değer yargılarından oluşmaktadır. Örneğin; dürüstlük, ahlaki yapı, cömertlik bireyin kişilik özelliklerini meydana getirmektedir. Bu özellikler aynı zamanda toplumdaki iyi ve kötüyü temsil ettiği için karakter özelliği olarak da yorumlanmaktadır.

Allport'a göre karakter kavramı insanın içerisinde yaşadığı çevre tarafından şekillendirilir. Bunda da en büyük etkenler aile, okul gibi bireyin çocukluktan itibaren vakit geçirdiği alanlardır. Alfred Adler'a göre karakter, bireyin içinde yaşamış olduğu toplumda

geliştirdiği kendini ifade ediş tarzıdır. Bu sebeple karakterin içerisinde toplum görölmektedir (Adler, 1998, sf:39).

Harward Üniversitesi'nden Profesör Kurt Fisher, çocukların yetiştikleri çevreden etkilendiklerini bu sebeple beyinde bulunan gen ekspresyonunu şekillendirebileceklerini söylemiştir (Sezginer, 2014, sf:21). Günümüzde çocuklara küçük yaşlarda karakter eğitimlerinin verilmesi ve davranış düzenlemelerine gidilmesinin bir sebebi de bu açıklama da yatmaktadır. Her millet karakter eğitimi ile biyolojik olarak taşınan genetik özellikleri sağlamlaştırmaktadır. Böylece her milletin birbirinden ayırt edici karakter özellikleri meydana gelmektedir.

Hume, Montesquieu, Kant gibi düşünürler 18. yy'da 'ulusal karakter' kavramına yoğunlaşmıştır. 20. yy'da bu kavramı benimseyen antropologlar 1920'lerde kültür ve kişilik arasındaki bağı tartışmaya başlamış hatta Amerika, İkinci Dünya Savaşı sırasında düşmanlarını tanımak ve yaklaşım geliştirmek amacıyla ulusal karakter analizlerini bir strateji olarak kullanmıştır. Bu stratejiyle millete ait karakter özellikleriyle kültürün kişiliği nasıl etkilediği analiz edilmeye çalışılmıştır (Sezginer, 2014, sf:23).

Millet karakteri, tarih içerisinde milletlerin kendi kimliklerini oluşturdukları ve bu kimlikler üzerinden davranışlar ortaya koydukları yapıdır. Farklı milletler farklı özelliklere sahip oldukları gibi bu farklılıklar bir bütünlüğü temsil etmektedir. Millet karakteri kavramının tam olarak anlaşılabilmesi için milli kültür, zihniyet, değerler ve milli vicdan ile birlikte ele alınması gerekmektedir.

1.3.1.Türk Milleti Karakteri

"Türk" kelimesinin anlamı çeşitli kaynakçalarda farklı manalarda kullanılmıştır. Tuküe (Türk): miğfer; Trk (Türk): terk edilmiş; Türk: olgunluk çağı; Takye: deniz kıyısında oturan adam; cezp etmek vb. gibi anlamları karşılamıştır (Kafesoğlu, 2015, sf:44).

Vâmbery'e göre Türk kelimesi 'türemek'ten meydana gelmiştir. Ziya Gökalp ise, kelimeye 'türelî' yani kanun ve nizam sahibi şeklinde bir açıklama getirmiştir.

Doerfer'a göre; Türk terimi türetilerek gelen bir ifade olmamakla birlikte Orhun kitabelerinde yer alan Türk milleti anlamında yani bir milleti tarif etmek için kullanılmıştır.

Le Coq, 1911 yılında eski bir Türkçe kaynaktan faydalananak Türk kelimesinin bir sıfat olarak güçlü, kuvvetli anlamlarında kullanıldığını ve millet adı olan Türk kelimesiyle aynı olduğunu bulmuştur (Kafesoğlu, 2015, sf:44)

Türk kelimesini devlet ismi olarak 552-744 yıllarında ilk kullanan GökTürk İmparatorluğu'dur. Bu da bize etnik olarak değil siyasi amaçlarla kullanıldığını göstermektedir. GökTürk İmparatorluğu kurulduktan sonra Türk ismi imparatorluğa bağlı toplulukların ortak adı olmuş ve zamanla soy ifade etmek için kullanılmış ve değer kazanmıştır (Kafesoğlu, 2015, sf:45).

Türk kelimesi çok eski yıllardan beri varlığını sürdürmekte, siyasi olarak kullanılmakta ve bir milleti temsil etmektedir. Bu bilgiye dönemin Bizans, Çin, Arap kaynaklarını okuyarak ulaşılmaktadır. 6. yüzyılda Bizans kaynaklarında coğrafi olarak Orta Asya bölgesine "Turkhia" denilmekte olduğu keşfedilmiştir. Millet ve devlet anlamında Türk kelimesinin ilk kullanımı; 557-579 yıllarında Çin'de Chou sülalesine ait bir yıllıkta, Batı'da Bizanslı tarihçi Gathias'ın eserinde, Arapça'da Cahiliye devri şairi Nabigat'uzZubyanı'nın Divan'ında ve İslavca'da 12. Asırda ilk Rus Kroniki'sinde rastlanmaktadır (Kafesoğlu, 2015, sf:45).

Türkler tarih boyunca sahnede yer alarak her milletin tarihinde ve hafızasında yer edinmiştir. Türk milletinin bu kadar yayılmasının sebebi; dünyaya adalet, eşitlik, huzur ve barış yayma arzusuyla harekete geçtiği 'cihan hâkimiyeti' düşüncesidir. Türk milletinin tarih boyunca üzerine aldığı bu sorumluluk düşüncesi millet karakterine de zamanla nüfus etmiş ve milletin genetik kodlarına kazınmıştır (Turan, 1969, sf:2).

Millet tanımıyla ilgili birçok farklı görüş ortaya atılmıştır. Millet oluşumunu desteklemeyenler, tüm dünyayı tek bir millet olarak görmek isteyenler ya da milletin fert ile olan bağı millet ile ilgili tartışılan başlıklar arasındadır.

Jean Jacques Rousseau, 'toplum sözleşmesi' kitabında milletin, yazılı olmasa dahi sözlü olarak bir sözleşme oluşturduğunu belirtmektedir. Bu sebeple millet, bireylerin özgür iradeleriyle ortaya çıkmaktadır. Bir kısım düşünürler ise, milletlerin birçok tarihi süreçten geçerek devletler tarafından oluşturulduğunu söylemektedir (Topçu, 2017, sf:79)

Fransız düşünür Ernest Renan, milletin maddi ve ruhi birikimlerden meydana geldiğini, maddi unsurları soy, toprak ve emek olarak ruhi unsurları ise dil, din ve dilek birliği olarak adlandırmıştır (Topçu, 2017, sf:72).

1.3.2. Türk Milleti Karakter Özellikleri

Eski zamanlara gidilecek olunursa millet karakterimizi ve yaşamımızı en iyi yansıtan yapıtların destanlar olduğu görülmektedir. Destanlar geçmiş ile günümüz arasındaki bağı sağlamaktadır. Halkın umutları, değerleri, yaşam koşulları, değer verdiği olaylar ve şahsiyetler ayrıca duyguları ve siyasetleri destanlar vasıtasıyla görülmektedir. Destanlarda devlet; güçlü, adaletli, halkın refahını düşünen, savaşçı ve kutsal olarak geçer. Bu anlatılanlar Türk kültürünün oluşmasında ve millet karakterinin anlamlandırmasında yardımcı olmuştur. Çünkü destanlar Türk milletinin hafızasında sembolik ve duygusal olarak yer etmiştir.

İmgesel olarak bozkurt Türk milleti için önemli bir figür haline gelmiştir. Soylarının bozkurtlardan geldiğine inanan Türkler varlıklarına bir kutsiyet atfederek, güven ve gururla geleceğe bakarak Bozkurt'u ana ve baba olarak yorumlamışlardır. Bozkurt, Türk tarihinde ata, rehber ve kurtarıcı olarak yer almaktadır. Göktürklerde dişi kurt 'ulu ana' Uygur Türklerinde ise erkek kurt 'ulu ata' olarak anılır. Etnoloji bilimine göre, kurt motifi sadece Türklere özgü bir motiftir ve başka kavimlerde görülmemektedir. Çin kaynaklarında Türkler, 'kurttan türeyenler' olarak anılırken Türk olmayanlar için 'kurttan türeyenlerden değildirler' şeklinde bahsedilmektedir. (Güncel Tarih Blogcu.com, Türk Kültüründe Bozkurt'un Yeri ve Önemi)

Türk destanlarında karakter analizi yapıldığı zaman karşımıza alp, bilge ve kadın olmak üzere üç tip çıkmaktadır (Çobanoğlu, 2007, sf:101).

Alp

Boy içerisinde asil bir aileden gelen, yiğitlik, cesaret ve kahramanlık özelliklerine sahip olan kişilere denilmektedir. Garipnameye göre; Alplerde cesaret, gayret, iyi at binme, sağlam arkadaş grubu gibi dokuz özellik bulunmaktadır. İslamiyet'ten sonra bu isim 'alp eren' ve 'alp gazi' olarak kullanılmıştır (Paşa, Garipname, sf: 549-550)

Türk milletinin savaşçı ruhu bozkurtla birlikte atı da motifleştirmiştir. Alplerin her zaman atlı olması sebebiyle “Türk çadırda doğar, at üstünde ölür” sözü yayılmıştır.

Bilge

Topluma öğüt ve yön veren bilgisiyle aydınlatan kişilere denilmektedir. Zamanla bu karakter tipinin görüldüğü kişiler için ‘aksakallı’ tabiri de kullanılmaya başlanmıştır. Destanlarda bilge kişilere, onların öğütlü sözlerine çok önem verilir. Kağanlar yani yöneticiler daima bilge kişilere danışarak hareket eder. Genel olarak bakıldığında destanlarımızın geleceğe bir öğüt ve bilgi niteliği taşıdığı görülmektedir. İslamiyet’ten önce de İslamiyet’ten sonra da bilge tipine, yol gösterici ve ilişkileri bilgisiyle düzenleyen kişi olarak yer verilmiştir.

Kadın

Türk destanlarında ailesi için fedakârlık yapan yeri geldiğinde ata binip ava giden kişi olarak karşımıza çıkar. Yuvayı yapan ve kollayan kişi aynı zamanda kağan ava gittiğinde otağda geleneksel töre kurallarını koruyan kişidir. Kadın, Türk destanlarında güç, cesaret gibi konularda erkekle eşdeğer tutulmuştur. Hatta toplum içerisinde analık görevi sebebiyle ilahi bir insan gözüyle bakılarak saygı gösterilmiştir. Destanlarımızda, aile dışında bir aşk hayatı görülmez, tek kadınla evlenilir, eşler birbirinin duygularına önem verir ve saygılıdır.

Türk millet karakterini etkileyen bir başka unsur ise tarih boyunca süregelen ve kuşaklar boyunca aktarılan motifler, simge ve sembollerdir. Toplum yaşamında daima sözselsel ve yaşam tarzı olarak canlı tutulan bu motifler toplumun ruhunu oluşturmada etkilidir. Bu sebeple semboller yaşam içerisinde hayat bulur ve mana kazanır. İslamiyet’ten önce şaman inancıyla birlikte kullanılan ve İslamiyet’ten sonra değerini yitirmeyen kültürel motifler mevcuttur. Bu motifler, ışık, ağaç, at, rüya, kurt, kırklar, mağara, Hızır, geyik, sihir, ok ve yaydır (Yardımcı, sf:50-69).

Işık

Dini bir motif olarak kullanılmaktadır. Kağanlara savaş sırasında yol gösteren ve eşlerini seçtiren bir ışık motifi Şamanizm inancıyla birlikte kullanılmaktadır. Şamanizm'e göre ışık, cenneti temsil etmektedir ve eski Türk inanışlarında sıkça kullanılmaktadır.

Ağaç

Şamanizm'de kutsal bir motif olarak görülmüş ve ormanın ruhunun ve bütünlüğünün korunmasına özen gösterilmiştir. İslamiyet'ten sonra da ağaca gösterilen saygı devam etmiş bu durum “yaş kesen baş keser” gibi söylemlerle halk arasında yayılmaya devam etmiştir.

At

Türk milletinin göçebe bir topluluk olmasından dolayı hayatın her alanında varlığını korumuştur. Devenin Arap için önemi neyse atın da Türk için önemi odur. Hatta kişinin en yakın arkadaşı olarak atları görülmekte, bir kahramanın atsız olamayacağı düşünülmektedir.

Rüya

Türklerde İslamiyet'ten önce olduğu kadar sonra da önemini korumuş ve kararlarında etkili olmuştur. Rüyalarda kişinin hareketlerinin yönü, başarı ve hüsrana sonuçlarına göre gelecek tayini yapılmıştır. Her koşulda rüya Türk toplumlarında bir yön belirleyici olmuş ve kaderci bir anlayışla değerlendirilmiştir.

Kurt

Şamanizm inancına göre bir savaş ve mücadele gücünü temsil etmektedir. Türkler kendilerini kurt ile özdeşleştirerek kurdu simgeleştirmişler ve göçebe yaşamın verdiği direnci ve savaşçılığı kurt ile bağdaştırmışlardır.

Kırklar

Türkler için kırk sayısı önem arz etmektedir. Bebeğin kırkı, ölümün üzerinden geçen kırk gün, kırk gün düğün gibi... Günümüze kadar gelen bu sayı çeşitli alanlarda bazı eşya ve davranışlarda, destanlarımızda kahramanın etrafında bulunan kırk alp olarak ve bilinmeyen âlemlerden gelen koruyucu kırk kişi ifade edilmektedir.

Mağara

Şamanizm ve İslamiyet inancında önemini koruyan bir motiftir. Koruyan, sığınak, yardımcı gibi anlamlara gelerek dini gelenekleri temsil etmektedir.

Hızır

Türk halk kültüründe ve inancında önemini koruyan, yardımcı, yol gösterici ve zor zamanlarda kurtarıcı olarak yetişen kişi anlamında kullanılmıştır. Halk arasında efsaneleşmiş olarak geçmişten günümüze kadar gelen bu hikâyeler Türklerin dini ve sosyal hayatında varlığını korumaktadır.

Geyik

Türk kültüründe kutsal kabul edilen bir diğer hayvandır. Bu sebeple geyik avlamak Anadolu'nun bazı bölgelerinde hala uğursuzluk olarak kabul edilmekte ve koruyucu olarak düşünüldüğü için kültürel olarak duvarlara geyik boynuzu asılabilmektedir.

Sihir

İslamiyet'ten önce ve sonra kültürün içerisinde çeşitli efsanelerle duyurulmuştur. İslamiyet'ten sonra kesin bir dille dinimizce yasaklanan sihir, destanlarımızda da kahramanlıklara karşı kurulan tuzaklar olarak anlatılmış ve kahramanların da dua ederek buna engel olduğu anlatılmıştır.

Türk millet kimliği, sahip olduğu semboller, gelenekler, toplumsal inanışlar sebebiyle bir karakteri temsil etmektedir. Kimlik, bireylerin bilincini şekillendirirken aynı zamanda sosyal çevresini ve yaşamını da şekillendirir. Bir arada yaşayan bireyler geçmişten aldıkları referans ile millet karakterini oluştururlar, yaşarlar ve aktarırlar.

Türkler, sosyal gene sahip bir millettir. Millet bilinci olduğu için herhangi bir konu hakkında kendisi nasıl düşünüyorsa, ahlaksal yargılara varıyorsa ve konuşuyorsa karşı tarafında aynı etkileşimde olduğunu düşünür ve bir tutar. Bu yüzden daha kapalı bir toplum olarak biz bilinciyle yaşamaktadır. Yani kendisini içerisinde yaşadığı toplumun, dilin, kültürün ve tarihin bir parçası olarak görmektedir. Örneğin; 15 Temmuz 2016 darbe girişiminde görülen biz olgusu ve değersel yaklaşım bunun bir göstergesidir.

ABD’li birçok bilim adamı Türkiye’ye de bulundukları müddetçe Türk yönetici yapısını inceleyerek yorumlamıştır. Podol, Mathews, Smith, Burling, Stevens, Caldwell ve Cohri gibi bilim adamlarının yaptığı yorumlara göre Türk yöneticiler günümüzde batı ve kültürel benlikleri arasında sıkışmışlardır. Bu sebeple sistem aksamaktadır.

1961-65 yıllarında Ankara’daki Milletlerarası Kalkınma Örgütü Kamu Yönetimi Danışmanı olarak görev yapan Dr. Richard Podol, Türk yöneticisini tanımlarken büyüdüğü çevreyle birlikte analiz etmek gerektiğini söylemiştir (Podol, 1967, sf:10). Dini hayat, aile yaşamı ve siyasette geçmişten aldıkları özelliklerle Türk milletin otoriter bir toplum olduğunu söyleyen Podol, Türk milletin savaşçı ve tarımla ilgilenen bir millet olduğunu ve uluslararası ilişkilerde bunu göz önünde bulundurmak gerektiğini söylemektedir.

Podol, geçmişteki yöneticiyle günümüz Türk yöneticileri arasında bir düşünce kopukluğu olduğunu belirterek arada kalmış bir yönetici yapısından söz etmektedir (Podol, 1962, sf:55).

1- *“İş başarma isteği azdır. Eleştirilme korkusu duyar ve çekingendir.*

2- *Benmerkezci bir yapıları vardır. Etrafındaki insanları eğitmeye zaman bulamayan yöneticiler tüm işlerini mevzuatlara göre düzenlemektedirler.*

- 3- *Birbirleriyle iletişimleri zayıftır. Bilgi paylaşımı konusunda istekli değillerdir. Bir Türk'ün başka bir Türk'ten bilgi alması zayıflık olarak düşünülmektedir.*
- 4- *Kişinin bulunduğu mevkiye çok önem verilir. Gurur ve benlik duyguları fazla olduğu için hatalarını kapatma ve görmezden gelme davranışları vardır.*
- 5- *Yöneticiler, çalışanlar gibi daima rahatsız edilebilmektedir. Çalışma alanında mahremiyet duygusu yoktur.*
- 6- *Türk Yöneticisi Müslüman adet ve geleneklerini artık korumaya çalışmamaktadır. Batıyı örnek almaya çalışarak çalışma alanında da batılı uzmanların fikirlerini daha çok önemseyerek Türk uzmanların fikirlerine pek önem vermemektedir.*
- 7- *Öğrenme isteği fazladır ve zahmetsizce ve hızlı bir şekilde öğrenerek kendisini batılı gösterme arzusu vardır.”*

İngiltere'deki Durham Üniversitesi Öğretim üyelerinden olan Profesör Dodd, 1965 yılında 136 yönetici üzerinden bir araştırma gerçekleştirerek, yöneticilerin büyük bir çoğunluğunun sosyal temellere dayanarak yöneticiliğe yükseldiğini tespit etmiştir. Yapılan araştırmadaki birçok kamu yöneticisinin babası devlet memuru, subay, öğretmen, doktor vb. dir. Bu çalışmadan Dodd'un çıkardığı sonuca göre toplumda bir seçkinler sınıfı yer almakla birlikte birçok yönetici sınıfı ailenin imparatorluk zamanında hizmet verdiğini vurgulamıştır (Dood, 1965, sf:2).

Burling, 1963-64 yıllarında ODTÜ'de misafir öğretim üyesi olarak derslere girmiş ve 'Patterns of Change' adlı çalışmasında yöneticilerin millet karakterinden kopuşu üzerine yazı yazmıştır. Çalışmaya göre; millet tutumlarını değiştirmek yerine siyasal sistemi değiştirerek tutumların değişebileceğini söylemiştir. Türk milletinin kişilik ve kültürünün iç içe olduğunu söyleyen ve bu yapının Türk milletinin benliğini oluşturduğunu belirten Burling, bir tanesini değiştirerek genetik kodu bozabileceklerini duyurmaktadır (Burling, 1967, sf:11).

Caldwell ise Indiana Üniversitesi'nde görev yapan bir bilim insanıdır. Türk yöneticilerin güçlü ve zayıf yönlerini geçmişten miras aldıklarını belirtmiştir (Caldwell, sf:23).

Cohn, ülkemizde yaptığı gözlemler sırasında kaleme aldığı makalede aile yapısı, eğitim sistemi, siyaset gibi faktörlerin bireyin kişilik gelişimini etkilediği üzerinde durmaktadır (Cohn, sf:131).

Lerner, Türk yöneticileri üç sınıfa ayırmıştır bunlar; modernler, geçiş aşamasındakiler ve gelenekçilerdir. Lerner'a göre; modernler, çalışkan kişilerdir, yeni şeyler öğrenmeyi ve denemeyi severler. Geçiş aşamasındaki yöneticiler, Türk yöneticiler arasında sayıca en kalabalık olandır. Geçmiş ve gelecek arasında kalmışlardır. Gelenekselciler ise; cesaretli, sadık insanlardır ve kalıplaşmış kuralları vardır (Lerner, sf:151).

Matthews, yöneticilerin devlete olan güvenlerinin fazla olmasına değinmiş ve bunu karakteristik bir yapı olarak ele almıştır (Matthews, 1955, sf:70).

Batılı bilim adamları kendi kültürel yapıları ve millet karakterlerine göre yöneticilere yorum getirmişlerdir. Bu yorumları yanlışlayamayacağımız gibi yöneticilerimizin millet karakterine has ve başka toplumlarda görülmeyen olumlu özellikleri de olduğu da söylenebilir. Milli bilince sahip olmak ve erişmek bir devleti her zaman güçlü kılmıştır. Ortak bir geçmişe sahip olmak, aynı inanca, dile ve kültüre sahip olmak aynı topraklarda yaşayıp aynı gelenek ve görenekler içinde yetişmek millet karakterini meydana getirir.

Kaşgarlı Mahmud Divan'ı Lügat-it Türk adlı yapıtında Türklerin karakter özelliklerinden *“böbürlenme ve övünme huyları olmayan, büyük kahramanlıklar ve fedakârlıklar yaptığı zaman bile, bir olağanüstülük yaptığından habersiz görünen insanlar”* olarak bahseder. AugustComte, Pierre Laffitte, Mismar, Ferrari gibi düşünürler ise; *“Türklerin alçakgönüllü, ahlaklı, dindar ama bağınaz olmayan insanlar”* olduğundan söz eder (Gökalp, 2001, sf:43).

Rus tarihçi Bosfort, Türklerin vahşi asaletlerini her zaman koruduklarını söyleyerek *“güçlü, disiplinli, dayanıklı, gereksiz övgüden hoşlanmayan aslan gibi gururlu, doğal kusurlardan arınmış ev işlerini sevmeyen ...”* kişiler olarak anlatmıştır (Gumilev, 2002, sf:296).

M.S. 981-984 yıllarında Turfan ve Beş Balığ arasında seyahat eden Çin elçisi Van Yen Tö, Türklerin *“kentlerinde çok sayıda evler, kuleler, bahçeler bulunan; zeki, dürüst, kişilik*

sahibi ve ahlaklı insanlar” olduğunu söyler (Ögel, 1988, sf:202). Çinli Tarihçi Sih MaChien ise; Türkleri *“sağlam gelenekleri ve kültürleri olan aydın bir toplum*” olarak betimleyerek Çin soyundan gelen ve bağımsızlıklarına düşkün olan Siyenpiller’den üstün tutmuştur (Gumilev, 2002, sf.110).

Moğol tarihinde Cengizhan’ın yetiştiği boyun atası olan Bodoncar, Türkleri tanımlarken; *“büyüğü küçüğü yok, iyisi kötüsü yok. Baş olan da ayak olan da yok, hepsi eşit*” der.

1568-1574 yıllarında İstanbul’da yaşayan Venedik elçisi Marcantanio Barbara, *“Türklerin yiğitlik anlayışı bizimki gibi değildir. Avrupa ’da yiğitlik, her an kavga etmeye hazır olmak, karşısındakinin gözüne dik dik bakmak, yüzüne gergin ve havalı bir ifade vermek, öfkeli görünerek durmadan yemin etmek demektir. Türkler ise; yiğitliklerini, silahlarını savaş zamanında düşmana gösterirken; barış zamanında son derece alçak gönüllüdürler, kavga etmezler ve evlerinde huzur içinde yaşarlar*” diyerek Türklerin barışçıl yönünü ifade etmiştir (Aydoğan, 2019, sf.492).

I. Dünya Savaşı’nda Irak’ta esir olarak tutulan İngiliz askerlerine, Türklerin uyguladığı insanca davranış Avam Kamarası’nda görüşme konusu olarak “İngiltere’nin de Türk esirlerine iyi davranacağı belirtilmiştir. Aynı yıllar İngiliz dergisinde çıkan bir yazıda Türkler hakkında *“Anadolu Türk’ü, doğanın bir centilmeni; basit, dürüst ve hayran olunacak bir kişidir*” şeklinde söz edilir. Bu görüşler için de Hogarth, Mark Sykes gibi Türk analiz uzmanlarına danışıldı (Koloğlu, 1993, sf:163).

1958-1966 yıllarında Türkiye’de gazetecilik yapan İngiliz DavitHotham, Türklerin toplumsal özelliği olarak, *“Türkler; nezaket, yardımseverlik ve içtenlik bakımından dünyada eşi olmayan bir ulustur. Yabancılar karşı aşırı bir konukseverlik biçiminde ortaya çıkan derin bir insan sevgisine sahiptirler. Öyle sanıyorum ki, Türkiye’ye ilk kez gelenler, önce bunlar karşısında çarpılırlar... Başka hiçbir ulusta rastlanmayacak biçimde devlet otoritesine karşı saygı beslerler; buna karşın, bireysel özgürlüğe aşırı düşkünlükleri vardır. Kendilerini yönetecek bir diktatörün peşinden koşarlar, ama ille de demokrasi diye tuttururlar*” diyerek batıcı bir yaklaşımla ifade etmiştir (Hotham, 2000, sf:38).

Güney Kore'nin Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı HeeChul Lee, Türkiye ve Türklerle ilgili yazdığı ve Güney Kore'de en çok satanlar listesine giren kitabında; *“Türkler Batı giysileri içinde doğulu yürekleri olan insanlardır. Sempatik ve duyguludurlar. Birbirlerine canım, şekerim, balım gibi, Korece’de karşılığı olmayan ve bizim alışkın olmadığımız sevgi sözcükleri ile seslenirler. Yardımseverdirler. Yolda bir kaza olsa, herkes yardıma koşar. Dünyada hiç kimse Türkler kadar konuksever olamaz. Eve gelen konuğu Tanrı’nın gönderdiğine inanırlar”* (Aydoğan, 2019, sf:493)

Türkler tarih boyunca kendilerinden söz ettirmişler ve dünya üzerindeki birçok milletin tarih sahnesinde yer almıştır. Türklerin kendine özgü olan davranışları ve kararları Atatürk tarafından da *“biz benzememekle ve benzetmemekle iftihar ederiz”* sözleriyle dile getirilmiştir. Yani Türklerin kendini bozmaması, koruması istenmiştir (Aydemir, 1983, sf:456).

Amerikalı ekonomist David C. Korten küresel ekonomi yerine insanı esas alan toplumlar oluşturulması gerektiğini belirterek örnek olarak Türkiye’nin Ankara ilini gösterir. Korten’in yazısına göre; *“küresel ekonomiden soyutlanmış, insanı esas alan toplumları yeniden kurmak gerekir... Ne mutlu ki bunun bir yolu vardır. Bu yol, Türkiye’nin başkenti Ankara’nın fakir gecekondu mahallerinde görülen sosyal birlikteliğin gücünde mevcuttur. Bu insanlar, fakir ve olanaksızlıklar içinde olmalarına rağmen kuvvetli kültürel kimliklerini, değerlerini ve toplumsal bağlarını sürdürmektedirler. Bireylere karşı işlenen suçlar ve alkolizm çok azdır. Gecekonduların içi tertemiz olup, çocukları okula gitmektedir”* (Aydoğan, 2019, sf: 494)

1.4. Millet Karakteri ve Sosyal Gen

Sosyal gen, bireylerin hem genetik hem de sosyal çevre ile kendi davranış ve söylemlerini anlamlandırmasıdır. Kişilik ve karakter tanımı yapılırken iki farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Karakter ya doğuştan ya da sosyal çevre ile var olmuştur. Sosyal gen teorisinde ise, bireyler hem geçmişten aldıkları sosyal gen ile hem de içerisine doğdukları milletin karakteri ile özdeşleşerek var olurlar tezi savunulmaktadır.

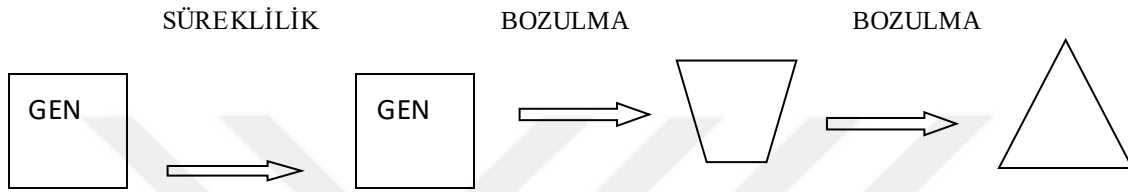
Bireylere aktarımda sosyal gen bir çeşit maya görevi görmektedir (Arsal, 1979, sf:74). Ayrıca yapılan araştırmalara göre; bireylerin fiziksel özellikleri aktarılırken aynı zamanda ruhsal özelliklerinin de nesilden nesile aktarıldığı tespit edilmiştir (Arsal, 1979, sf:79)

Gen kavramı 1909 yılında ortaya atılmıştır. 1865 yılında Gregor Mendel'in keşfettiği kalıtımsal öğeye verilen isimdir. Kalıtımsal öğeler sistemli bir şekilde dizilmiş halde kromozomlarda yer almaktadır. Daha sonra yapılan araştırmalar neticesinde farklı bilim alanlarında da kullanılmaya başlanmıştır (Fischer, 2005, sf.105). Siyasal ve coğrafi haritalar olduğu gibi genlerimizde de biyolojik ve fiziksel olarak haritalar vardır. Biyologlar 1915'den beri gen haritaları üzerinde çalışmaktadır. Bir canlının bütün genomları birbirinden ayrılarak ortaya çıkan DNA vektörlere yerleştirildiğinde ortaya bir gen kütüphanesi çıkmaktadır. Bu kütüphane sayesinde aynı genleri taşıyan insanlar ele alınarak fiziksel bir gen haritası meydana geldiği görülmektedir (Fischer, 2005, sf.111-112). Fiziksel ve biyolojik aktarımlarla meydana gelen gen haritaları toplumsal yaşama yansiyarak sosyal geni meydana getirmekte ve milletlerin sahip olduğu karakteristik yapıyı etkilemektedir.

Sosyal gen insanların tarihsel süreç içerisinde ellerinde olmadan onlara nüfus eden gendir. Sosyal gen ya da millet karakteri din, tarih, dil ve kültürden oluşur. Sosyal gendeki davranış kalıplarını en çok etkileyen unsur inançtır. Türkleri doğudan batıya getiren ve yayılmaya sevk eden en büyük etkenin inancı olduğu düşünülmektedir. İslamiyet öncesinde Tengri'nin hakana dünyayı yönetme yetkisi vermesi (kut inancı) İslamiyet sonrasında ise Türklerin Allah'ın ismini dünyaya yayma isteği (ilahi kelimetullah) tüm bu yolculuğu başlatan ana etken olarak görülmektedir. Millet karakteri her millette farklılıklar gösterse de bu karakteri oluşturan din, dil, tarih ve kültür unsurları sabittir. Gen aktarımında bir kesinti olursa millet karakteri yitirilebilir. Karakteri korumak için süreklilik şarttır. Doğru kodlarla tarihi, dili, kültürü ve dini gelecek kuşaklara aktarmak gerekmektedir. Eğer aktarımda sıkıntılar yaşanırsa gelecek yüzyılda millet karakterinde farklılaşmalar ortaya çıkmaya ve kuşaklar arasında çatışma yaşanmaya başlayacaktır. Bu durum bireylerin kendi dilinden ve kültüründen uzaklaşmasına ve en sonunda tarihinden de koparak karakterini yitirmiş bir milletin ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

Her toplumun bir tarzı vardır. Sosyal genlerin getirdiği bu tarz toplumun davranış kalıplarını şekillendirmektedir. Gelişmiş toplumlar geçmişten getirdikleri bilgileri güncelleyerek medeniyetler inşa ederler. Bu da geçmiş ve gelecek arasındaki gen bağının korunması yani süreklilik ile olmaktadır.

Şekil 1: Sosyal Gen Bozulması

Sosyal geni taşıyan unsurları düzeltmek için kodları (dil, din, tarih) tekrar bütünleştirmek gerekmektedir. Eğer sosyal geni koruyan kodlarda bozulmalar olursa gen değişimi meydana gelerek gelecek kuşaklara yanlış aktarım yapılacaktır. Yanlış aktarılan kodlar millet karakterinin bozulmasına sebebiyet verir.

Her çağın kendine has bir hükmü bulunmaktadır. Önemli olan geçmişi bilerek ve şimdiyi yaşayarak önümüzdeki çağı yakalamaya çalışmaktır. Bu çağlar arası geçişte başarıyı yakalamak genetik kodları koruyarak sürekliliğin devamlılığına bağlıdır.

1.4.1. Sosyal Gen'in İçeriği

Millet karakterini etkileyen ve içerisinde yaşayan topluma tarihsel süreç içerisinde şekil veren unsurlar bulunmaktadır. Millet karakterini analiz etmek ve yorumlamak için İbn-i Haldun, Mukaddime'sinde coğrafi koşullar/iklim, din, dil, tarih/kültür, yemek gibi unsurlardan faydalanmış ve insanda oluşturduğu etkilerden söz etmiştir. Bu unsurlar üzerinden Türk millet karakteri analiz edilmeye ve elde edilen bulgular neticesinde günümüz siyasi liderleri üzerinden yansımaları görülmeye çalışılacaktır.

1.4.1.1. Coğrafi Koşullar ve İklim

İbn-i Haldun'a göre fiziki çevre koşulları insanları, toplumları ve siyasi oluşumları bir arada yaşamaya zorlamıştır. Aynı şartlar insanlar üzerinde de çeşitli tesirler meydana getirerek karakter ve davranışları üzerinde etkili olmuştur. Tarihsel süreçle birlikte milletleri var eden tarih, din, dil gibi unsurlarla millet karakterleri farklılaşmış ve toplumlar meydana gelmiştir. İnsanın bedensel yapısı ve ahlakıyla ilgili coğrafi koşullarla arasında bağ kuran İbn-i Haldun her coğrafi bölgenin bir kaderi olduğu ve içerisinde yaşayan milletlerin bu kader bağlamında tarihsel bir süreçte olduklarına değinir. Tarihsel süreç, devletlerin aldıkları kararlar neticesinde yaşadıkları milletleri şekillendirmiş ve davranışlarına yön vermiştir. O toplumun içerisinde çıkan, toplumun var ettiği yönetici de aynı davranış kalıplarıyla yetişmiş ve toplum onu yönetici olarak seçmiştir. Kuzey yarımkürede meydana çıkan tüm medeniyetler birbiriyle etkileşime geçseler dahi belirli mercek kültürel kodlarını (tarih, dil, dil) hala taşımakta ve devam ettirmektedirler. Bu durumda bir olay karşısında farklı milletlere mensup insanların farklı tepkiler verdiği görülmüştür.

İklim, bir kavmin şekillenmesinde en büyük etkenlerden biridir. Zira aynı iklimlerde yaşayan toplumlar fiziki ve manevi açıdan olduğu gibi karakter özellikleri bakımından da benzer özellikler taşımaktadır. İklim şartları aynı zamanda ümran, devlet, şehir ve kasabaların dağılışını ve gelişimini de belirlemektedir. Bu bakımdan İbn-i Haldun, ova, yayla, dağ ve sahil kesimde yaşayan insanlar arasında ruhsal, fiziksel ve ahlaki açıdan birtakım farklılıkların olduğunu ileri sürmüştür (İbn-i Haldun, 1982, sf:277-283).

Mussen ve Eisenberg, kentte ve kırsal bölgelerde yaşayan çocuklar üzerinde yaptıkları araştırmada, şehirde yaşayan çocukların iş birliğine yatkınlığının az olduğunu görmüştür. Vardıkları sonuca göre insanların yaşadıkları bölge ve yaşam tarzı da kişiliğini etkilemektedir (Sezginer, 2014, sf:24).

İbn-i Haldun coğrafi koşulları ve içerisinde yaşayan insanların davranış kalıplarını analiz ederken bölgeleri yedi iklim bölgesine ayırmıştır ve bu bölgelerde yaşayan insanların, davranışlarının iklim koşullarından etkilendiğini belirtmiştir. Örneğin, bedevi Arapları sahrada yaşama sevk eden temel etken develerdir. Çünkü çöl koşullarına uyum sağlamış olan develer, çöl bitkileri ile beslenmektedir. Uzun süre çöllerde yaşamalarından dolayı, çöl şartları

bedevilerin adet ve alışkanlıkları haline gelmiş, bu durum onların doğasına ve huylarına işlemiştir (İbn-i Haldun, 1982, sf:335-336).

Bir başka örnek ise step bölgelerinde atlar hayatla iç içe geçmiş ve bu yaşam tarzı Türklerde atlarla birlikte yaşamı ve kültürel birlikteliği meydana getirmiştir.

Tablo 2: İbn-i Haldun'un Yedi İklim Bölgesi

	Bölgeler	Bölgelerin Sıcaklık Durumu	Bölgelerini Coğrafi Dağılışı (Doğudan Batıya Doğru)
SICAK İKLİMLER	1.İklim Bölgesi	Yüksek sıcak hava şartları	Kanarya Adaları, Kongo havzası, Güney Sahra Çölü, Güney Sudan, Arabistan'ın Güneyi, Seylan Adası, Çin'in bir kısmı
	2.İklim Bölgesi	Sıcak hava şartları	Kuzey Gana, Nijer Sahrası, Kızıldeniz, İran Denizi, Pakistan ve Hint diyarı, Saygon şehri (Çin)
ILIMAN İKLİMLER	3.İklim Bölgesi	Ilıman olmaya yakın ve 2. iklime yakın yerler sıcaktır.	Kuzey Afrika, Şam, Sina, Hicaz, Basra Körfezi, Ceyhun Nehri, bazı Türk illeri, Tibet, Fergana, Kırgız ve Altaylar, Çin'in bir kısmı
	4.İklim Bölgesi	En mutedil hava şartları	Akdeniz adaları, Endülüs, Güney İtalya, Suriye, Çukurova, Mezopotamya, Taşkent, Semerkant ve Buhara illeri, Yecüc ve Mecüc Dağı
	5.İklim Bölgesi	Ilıman olmaya yakın ve 6. İklim'e yakın yerler soğuktur.	Kuzey Endülüs, Galiçya, Cenova illeri, Alp dağları, Venedik Denizi, Ege Denizi, İstanbul, Anadolu, Ermenistan, bazı Türk illeri, Yecüc ve Mecüc ülkesinin bir kısmı
SOĞUK İKLİMLER	6.İklim Bölgesi	Soğuk hava şartları	Kuzey Avrupa, Karpat Dağı, Rus illeri, Karadeniz, Hazar toprakları, bazı Türk kavimleri, Yecüc ve Mecüc illerinin bir kısmı
	7.İklim Bölgesi	Aşırı soğuk hava şartları	İngiltere, Polonya'nın Kuzeyi, İskandinavya ülkeleri, Bazı Türk boyları (Kımazek, Tatar, Peçenek), Rus illeri, Yecüc ve Mecüc illerinin bir kısmı

Kaynak: İbn-i Haldun, 2003, sf:226-258

1.ve 2. iklim bölgesindeki milletlerin sayısı 3 ve 4. İklim bölgesine nazaran daha azdır. Bunun sebebi yaşam koşullarının değişmesi ve yaşam alanlarının farklılaşmasıdır. Farklı iklim bölgelerinde yaşayan insanların karakteri de yaşadığı iklim koşullarına göre şekil almaktadır.

İbn-i Haldun, bazı milletlerin ruh ve mizaçlarında görülen farklılıkları, yaşadıkları coğrafi çevre ile açıklamaktadır. Sıcaklık ve hamam arasında bağ kurarak örneklendirme yapan İbn-i Haldun'a göre; hamamdaki sıcak hava, buharı arttırır ve temiz havanın içerisine girer bu da insanda bir mayhoşluk meydana getirir. Haldun, sıcaklık ve insan bedeni arasında sıkı bir ilişki olduğunu, sıcaklığın insan ruhu ve ahlakı üzerinde etkisi olduğunu ileri sürer. Örneğin; Sudan halkının sıcak havanın tesiriyle hafiflik, acelecilik, zevk ve keyfe olan

düşkünlüklerinden bahseder. Bu huylarından dolayı da dansa ve m zi e düşkün olduklarını ve ciddiye isteyen işlere yoğunlaşamadıklarını belirtir.

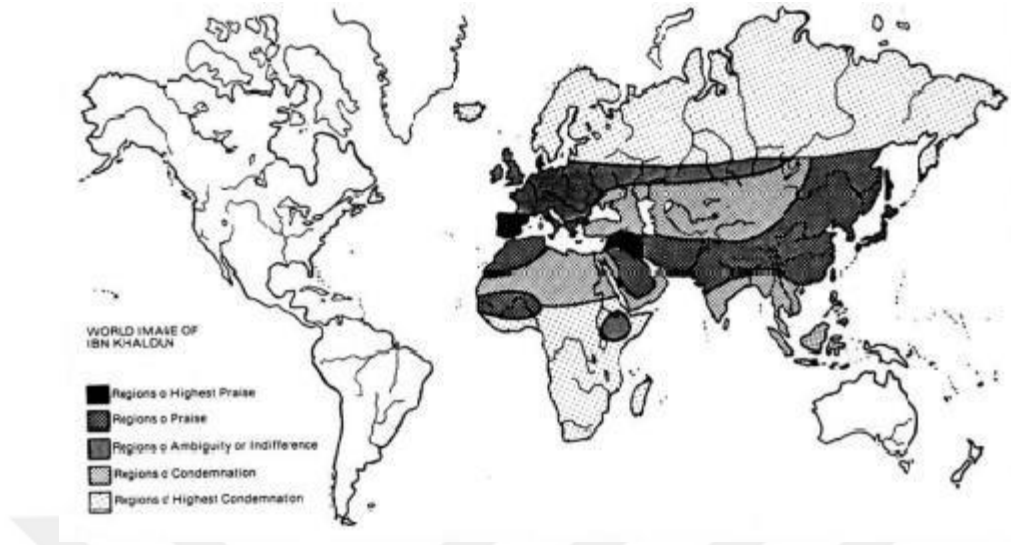
Tam tersine Fas milleti ise soğuk havanın tesiriyle daha düşünceli ve kaygılıdır. Hatta İbn-i Haldun kaygılarından dolayı Faslıların iki senelik yiyecek depoladıklarını ve akşam yemeklerini almak için sabahın erken saatlerinde yola çıktıklarından bahseder (İbn-i Haldun, 2005 sf:266-267).

İbn-i Haldun, havanın ve iklim şartlarının insanın ahl k , mizacı, ruh yapısı ve buna bağlı olarak da hal ve hareketleri üzerindeki etkilerini analiz etmiştir. Ona göre insan, iklim şartlarına bağlı olarak toprağın mahsulüdür. Onun için de bulunduğu yere ve şartlara göre şekil alır. İkl m ve toprak insanların bedenleri üzerinde farklılığa (siyah, beyaz, sar , kırm ) sebep olduğu gibi ruhlarını da etkilemektedir. Bu sebeple yaşanılan coğrafya o bölgede yaşayan insanların ruhuna tesir etmektedir.

Sıcak, ılıman ve soğuk iklimler de kendi içlerinde medeniyete uygun ve medeniyete uygun olmayan iklimler olarak ayrılmıştır. İbn-i Haldun'a göre 3, 4 ve 5. İkl m bölgeleri medeniyetlerin var olması ve gelişmesi için en uygun şartlara sahiptir. 2. ve 6. İkl m bölgelerinde kısmen de olsa medeniyetler varlık kazanabilir ama 1. ve 7. İkl m bölgesinde medeniyetlerin var olması çok zordur (İbn-i Haldun, 2003, sf:226-258)

Yaşanılan coğrafi bölgeler ruhsal davranışları etkilediği gibi devletlerin yönetimsel yapılarını da etkilemektedir. Bu sebeple iklim şartlarının insan bünyesindeki etkileri gözlemlenmiştir. ılıman iklimlerde yaşayan insanlar ruhen daha dengeli hareket ederken çok sıcak ve soğuk bölgelerde yaşayan insanlar ise daha tehditk r tavırlar sergilemektedir.

Tablo 3: İbn-i Haldun’a Göre Toplumların Gelişmişlik Durumlarına Göre Coğrafi Dağılışı

Kaynak: Elliot, 1979, sf:250-265

İklim şartları insanların medeniyet inşa sürecinde de etkili olmuştur. Ilıman iklim kuşağında yer alan insanlar medeniyet inşasında ve üretkenlikte ön plana çıkarken sıcak ve soğuk iklimde yaşayan insanlar medeniyet inşa sürecinde geri planda kalmışlardır.

1.4.1.2. Tüketilen Besinler

Tüketilen her besin, insan bünyesinde çeşitli ruhsal ve fiziksel değişikliklere sebep olmaktadır. Sebze ağırlıklı beslenen insanlar daha sakin bir mizaca sahip olurken, etle beslenen insanlar daha sert bir mizaca sahip olmaktadır. Coğrafi iklim ve kültürle de bağlantılı olarak insanların ne yiyip içtikleri toplumların karakteristik yapısını etkilemektedir. Bu durumu milletlere endekslediğimizde ortaya millet karakteri ve bunun bir sonucu olarak da davranış kalıpları ortaya çıkmaktadır.

Tüketilen her besinin ruhsal etkilerinin yanı sıra fiziksel etkilerinin de davranışlara yansıdığı görülmektedir. İbn-i Haldun’a göre fazla kilo aklın üzerini örter ve dikkatsizlik meydana gelir yani kilo arttıkça zekâ azalır. (İbn-i Haldun, 2005, sf:270)

Beslenme alışkanlığının insanın ruhu ve bedeni üzerinde çeşitli etkileri olduğu dile getirilmektedir. Haldun, İnsanlardaki bütün huyları ve ahlaki vasıfları hayvanlara ve bitkilere,

onlar vasıtasıyla da toprağa ve iklim şartlarına bağlamıştır. Böylece İbn-i Haldun'a göre insan, diğer varlıklarla bütünleşmekte ve birbirini tamamlamaktadır.

Genler üstü genetik dediğimiz epigenetik sistem de tükettiğimiz besinlerin çağlar boyunca kuşaklar arası aktarım yaptığını söyler. Bunun anlamı da atalarımızın yediği besinlerin ve geçirdikleri rahatsızlıkların dahi bizim sağlığımızı etkiliyor olduğudur.

Gıda vücuda girdikten sonra gıdayı yiyen insanın vücuduna tesir ederek onun mizacını kısmen değiştirir. Gıdanın özü insanın hareketlerine tesir etmektedir. Müslümanlar haram kılınan gıda maddelerinin insanların bedeni ve ruhu üzerinde olumsuz ve kötü tesirleri olduğunu kabul etmişlerdir. Örneğin; içkinin insan ruhu, huyu, ahlakı ve karakteri üzerinde kötü tesirler bıraktığına inanılır. İbn-i Haldun'cu düşünceye göre hayvanlardan insanlara kötü vasıfların ve huyların geçtiği gibi iyi vasıf ve huylarda geçebilir.

1.4.1.3. Din

Din toplumların yaşam tarzları ile ilgili çeşitli kurallar koyarken aynı zamanda içerisinde yaşayan insanlara da çeşitli davranış kalıpları yüklemektedir. Dinin emirlerini yerine getiren bireyler sahip oldukları dini görüşlere göre yargılamalarda bulunmakta ve inançları çerçevesinde yaşanan olaylara karşı yorumlar yapmaktadır. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle birlikte yaşam tarzları, yemek seçimleri ve olaylara karşı yaklaşımları da var olan karakteristik yapılarına etki ederek yeni bir millet karakteri ortaya çıkarmıştır. Sert ve güç temelli yapılarının yanına İslamiyet'in emrettiği ahlaki özelliklerinde eklenmesiyle Türklerin davranış kalıpları yeni bir boyut kazanmıştır.

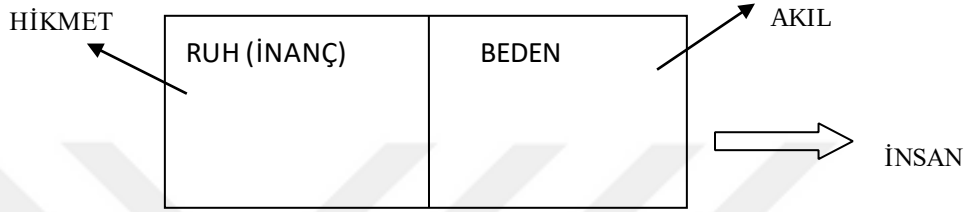
Toplumsal değerler ve din karşılıklı bir etkileşim halindedir. Din değerlerin ortaya çıkmasında ve insan hayatına yön verme noktasında etkilidir (Bolay, 2007).

Türkler, İslamiyet'i sadece bir inanç olarak değil yaşamla bütünleşmiş bir düzen olarak görmektedir. Sosyal, ekonomik ve politik sistem din ile birlikte biçimlenmekte ve bu yaşam tarzı insanların karakterlerine yansımaktadır (Cohn, sf:131).

Matthews, Türk milletinin davranışlarında ve konuşmalarında İslamiyet'i rehber aldıklarını belirtmiştir (Matthews, 1955, sf:70).

İslamiyet’e göre; ruh Allah’tan gelmektedir bu sebeple insan Allah’ın bir parçasını temsil etmektedir. İslamiyet inancında bu bilinçle davranmak ve yaşamak öğütlenmiştir. Buradaki ruh yaratılışın özünü kavramış olan bir ruhtur. Ruh eğer bedendeysse mana ifade etmekte akıl ve hikmetin birleşimiyle “insan” olunmaktadır.

Şekil 2: İnsan Manası

İnsan bedenden ruha ulaşmaya çalışmaktadır. Kendisini tanıyan ve ‘Edep Ya Hu’ (Allah’ın ilmiyle edeplenmek) diyen insan kendini inşa etmekte ve bu süreç toplumu oluşturmaktadır. Çokluğun içerisinde birlik birliğin içerisinde de toplum meydana gelmektedir.

Her toplumun tarihsel süreç ve süreklilikle beraberinde getirdiği bir millet karakteri vardır. Buna devlet yapısında ‘manifesto’ denilmektedir. Devletlerin manifestosunu din, dil ve tarih ana başlıkları meydana getirmektedir. Bu manifestolar devletin geçmişini anlamlandırmamıza ve gelecekte yapacağı hamleleri tahmin etmemize olanak sağlamaktadır (Medeniyet Okumaları, Devlet ve Millet Manifestoları Paneli).

Her devlet sahip olduğu manifestoya göre hareket etmektedir. Toplumun değerleri ve devletin manifestosu aynı çizgide olursa yeniçağlar inşa edilerek medeniyetlere önderlik edilir. Devletinde bir ruhu ve bedeni bulunmaktadır. Akıl (güçlü bürokratlar ve yöneticiler) ve ruh (âlimler) birleştiği zaman güçlü bir devlet meydana gelir. Devletin güçlü olması vatandaşlarının desteğine bağlıdır. Halkının desteğini alan ve aynı manifestoya sahip olan devletler yıkılmaz.

1.4.1.4. Dil

Dil millet karakterinin kuşaklar arasında aktarılmasını sağlar ve sürekliliği bozulmaması gereken önemli bir husustur. Dillerini kaybeden milletler tarihlerini ve genetik kodlarını kaybederler. Dil genetik kodu korur ve aktarımı sağlar. Dilde kopukluklar meydana gelmeye başlamış ve kuşaklar birbiriyle anlaşılamaz hale gelmişse, iletişimde bozulmalar ve sosyal gen aktarımında sıkıntılar varsa sosyal gen bozulmaya başlamış demektir. Dil gittiği ülkenin kültürünü şekillendiren çok güçlü bir araçtır. Dil kelimeleri kelimelerde sözleri meydana getirir. Her toplum kendi kelimeleri ile inşa edilir. Toplumun kullandığı kelimeler ve anlamları o toplumun sakin, hırçın, nazik veya kaba olduğunu gösterebilmektedir. Bu yüzden toplum kendi kelimelerini oluşturmalı ve toplumsal yapısını bu kelimeler üzerine inşa etmelidir. Diline sahip çıkan ve sürekliliği bozmadan sağlıklı bir şekilde gelecek kuşaklara aktarabilen toplumların toplumsal yapıları daha sağlamdır.

Dilin kullanımı insanın karakterini belli eder. Toplumun kullandığı dil o milletin eseridir (Mengüşoğlu, 1971, sf:272-273).

1.4.1.5. Tarih

Tarih bir toplumun hafıza kartıdır. Devletlere ve milletlere seslenerek hataları anlatır. Devletin ve toplumun tekrar aynı yanlışla düşmelerini engeller. Eğer bir millet tarihini bilmiyorsa ortak acılarını ve sevinçlerini kaybetmiş demektir. Ortak bağlantılar olmazsa millet ruhu kaybolur ve sosyal gende bozulmalar meydana gelir. Kendini tanımayan bir millet yapı taşını kaybettiği için ayakta durmakta zorlanır.

Orta Asya Türk geleneğine göre Türkler egemenliklerini tanrıdan aldıklarına inanmaktaydı ve bu inançla yetki bir aileye verilerek o ailenin egemenliğinde devlet idare edilmekteydi. Yetkiyi tanrıdan aldığını düşünen kağan, dünyaya hükmetmesi gerektiğine inanır bu sebeple Türklerin dünyaya egemen olmaları gerektiğini söylerdi. Tarih boyunca tüm Türklerde hâkim olan bu düşünceye ‘cihan hâkimiyeti’ düşüncesi denilmektedir (Turan, 1980 sf:153-155; Ögel, 1997).

Türk siyasal kültürünü tarihsel açıdan ele aldığımızda Orta Asya’dan süregelen geleneksel yaşamı, İslamiyet’in geleneklerle harmanlanmasını ve imparatorluk süreciyle

birlikte kalıplaşmış davranış kalıplarını göz önünde tutmak gerekmektedir (Güngör, 1986: 107).

1.4.1.6. Kültür

Kültür kavramı birçok araştırmacı tarafından farklı tanımlanmış ve akademisyenlerce bu konu üzerinde birçok çalışma yapılmıştır. Kültüre kısaca bir milletin geçmişten günümüze taşıdığı bilinçli veya bilinçsiz olarak yaşama uyarladığı sözsel ve davranışsal kalıpların tümü denilmektedir. Etimolojik kökenine baktığımızda üretme, yetiştirme, ekip biçme anlamlarına gelen kültür Latince Colere kelimesinden gelmektedir. Bu kavramı ilk kez Voltaire, insan zekâsının oluşu, gelişimi ve yüceltilmesini ifade etmek amacıyla Fransız devrimi öncesinde kullanmıştır. Kafesoğlu, Türk milli kültürünü açıklarken Türk Milleti'nin dili, töresi, dini, hukuku, düşüncesi ve olaylar karşısındaki davranış kalıpları ile 4000 yıllık bir kültüre sahip olduğunu belirtmiştir (Kafesoğlu, 1989, sf:16).

Kültür, bir milletin maddi ve manevi değerlerinin tümünü içeren diğer milletlerle arasındaki farkı belirginleştirip, karakterini belirleyen yapılardan biridir (Bilgiç, 1979, sf:18).

Toplumun içerisindeki maddi, manevi kıymetlerin hepsini kapsayan, toplumun ortak davranışları, fikir birliği, kıymet verdiği ölçütleri içerisinde barındıran yapıya kültür denilmektedir. Tüm bunlar bir milleti diğerinden ayıran özellikleri teşkil eder (Turhan, 1972, sf:56).

Tarih boyunca milletlerin edindikleri bilgi, deneyim, sanat ve hayat tecrübelerinin tümü kazanılan zaferler ve elde edilen başarılar nesilden nesile dil, tarih ve edebiyatla aktarılır. Bu nesiller arasındaki bağı kuvvetlendirirken aynı zamanda sosyal genin de devamını sağlamaktadır (Banarlı, 1985, sf:179).

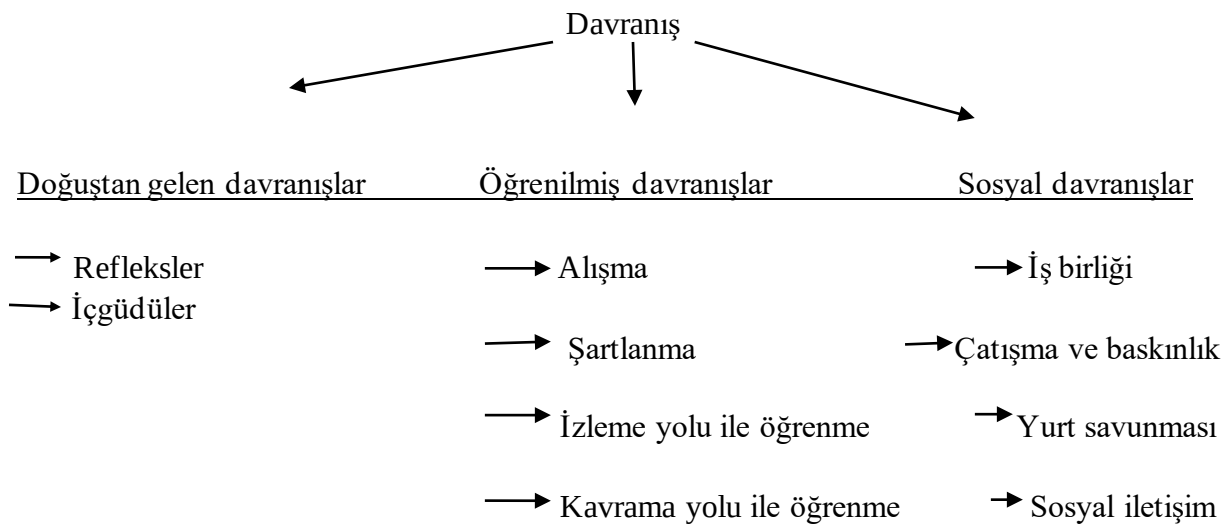
1930 ve 1940'lı yıllarda bilimsel bir kültür kuramı üzerine çalışan Malinowski'ye göre; insanlar fizyolojik olarak ya da toplumsal miras yoluyla farklılaşırlar. Fizyolojik olarak farklılaşma bedensel olduğu için fizyolojik antropolojinin alanına girmektedir. Toplumsal miras ise; kültür, değerler, fikir ve alışkanlıkları kapsamaktadır ve kültürel antropolojinin çalışma alanına girmektedir (Thompson, 2013, sf:154-155).

Gen, kültürü kültür de geni şekillendirmektedir. Genler, insan zihnini oluşturan gelişim kurallarını (epigenez) etkilemektedir. Zihin var olan kültürü özümseyerek gelişir ve uygular. Bu uygulama süreci değişen toplum içerisinde kendisini sürekli yeniler ve toplum üyeleri tarafından yeniden oluşturulur. Böylece toplum gelişim kuralları ile kendisini genetik olarak evrimleştirir. Bu sebeple kültür; biyolojik süreçlerce biçimlendirilir ama biyolojik süreçler de kültürel değişimlerle kendini değiştirir denilmektedir (Wallace R. ve Wolf, A., 1991).

Richard Dawkins, kültürün gen ile anlamlandırılmasına ‘Mem’ der. Dawkins’e göre, kültür nesiller boyu mem ile aktarılmaktadır. Mem genler gibi somut olmamakla birlikte iletişime ve etkileşime dayalıdır. Bu sebeple mem’e sosyal gen de denilebilmektedir.

Bireyler, uyarılar ve tepkilerin bir sonucu olarak davranışlar göstermektedir. Taklit yoluyla öğrenme ile toplumu ve ebeveynlerini taklit eden çocuk, toplumun davranış kalıplarını ve kültürünü benimser. Davranışlar, genetik ve çevresel faktörlerin birleşiminden oluşmaktadır. Doğuştan gelen, öğrenilmiş ve sosyal davranış olarak üç grupta ele alınmaktadır.

Tablo 4: Davranış Çeşitleri

Davranışlarımız dededen toruna epigenetik (genler üstü genetik) adı verilen kalıtım sistemi yani genetik bilginin açığa çıkarılması ile aktarılmaktadır. Yaşam tecrübelerimiz gelecek kuşakların davranışlarını, yaşam tarzlarını etkilemektedir.

1.4.2. Millet Karakterinin İçeriği

Türk toplumlarında milli vicdan, ahlak, zihniyet ve değerler Türk düşünce ve tarihinde meydana gelen değişimler ve gelişmelerle ortaya çıkmıştır. Bu kavramlar millet karakterinin kaynağını ve dayanağını oluşturarak çerçevesini çizmiştir.

1.4.2.1. Zihniyet

Millet karakterinin içerisinde zihniyet önemli bir yer bulmaktadır. Her milletin kendine has bir düşünce tarzı vardır. Bu düşünce tarzları ortak fikir ve zihniyet yapılarını oluşturmaktadır. Zihniyet davranışlarımızın yönelimini belirler. Bir toplumda sayıca fazla olan davranış o toplumun karakteristik özelliğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple toplum, zihniyet yönünden birbirine bağlı bir oluşumdur (Bouthoul, 1975, sf:20-25).

Carlyle toplum zihniyetini belirleyebilmek için; bir grup temsilci ele alınması gerektiğini belirtirken, Tarde ise; incelenecek olan toplumdaki orta insanın yani en yaygın olanın özelliklerini ele alarak genelleme yapılmasını önerir (Bouthoul, 1975, sf:39-45).

1.4.2.2. Ahlak

Ahlaki karakter terbiyesi sosyal çevre vasıtasıyla gelişen bir yapıdır. Toplumun değerlerine hâkim olmasıyla ahlaki karakter gelişmektedir.

Emil Lucka, ‘Bir Karakteroloji Problemi’ isimli eserinde karakteri sürekli ve aktarılan bir zorunlu durum olarak açıklamaktadır (Kerschensteine, 1977, sf:30). Ahlaki karakter, karakter oluşumunu destekleyici ve düzenleyici ortak istektir.

Bireylerdeki ahlakı düzenleyen irade kavramıdır. Toplumsal ahlak kurallarına sahip bir birey, kendisini iradesiyle kontrol ederek toplumsal bir birlik sağlamak ve bulunduğu toplumun ahlaki yönüne kendisini ait hissetmektedir (Kerschensteine, 1977, sf:61).

1.4.2.3. Milli Vicdan

Milli vicdan toplumun sahip olduğu ortak duygular bütünüdür. Her millettten bireyler hemen hemen aynı olaylar karşısında gözyaşı dökebilir. Lakin her milletin kendine has belirlediği ve kendisi için değerli olan alanlar mevcuttur. Bu milli vicdandır.

Gökalp, toplumun millet olma düşüncesini milli vicdanla özdeşleştirmiştir. Aynı düşünce yapısı Durkheim'in 'kolektif bilinç' kavramında da görülmektedir (Kongar, 1996, sf:49). Durkheim, toplumsal yaşamı açıklarken geleneksel toplumlarda kolektif bilincin, modern toplumlarda ise iş birliğinin toplumsal bütünlüğü sağladığını belirtmektedir.

Toplumsal bilinç kavramı milli vicdanla eş değer tutulmuştur. Toplumun duygu birliğini koruyan yapı milli vicdandır. Çünkü toplumu toplum yapan değerler ortak acıları ve sevinçleridir (Gökalp, 2011, sf: 84-86).

Milli vicdan aynı zamanda toplumun ahlaki yapısını da denetlemektedir. Durkheim'in tanımına göre değerlendirdiğimizde milli vicdan toplumda suç olarak görülen durumları da kontrol etmektedir. Milli vicdan aynı yargılara sahip birbirine benzeyen bir toplumsal yaşam meydana getirir. Milli vicdan tarihsel süreç içerisinde toplumun yaşadıkları, olaylara yükledikleri anlam ve gelecek kuşakların yaptığı tercihlerle yavaş bir değişim gösterir.

1.4.2.4. Değerler

Değer kavramı, 'kıymetli olmak' veya 'güçlü olmak' anlamlarını taşıyan 'valere' sözcüğünden türeyen Latince kökenli bir kelimedir. Yani insan için önem taşıyan, beğenilen, benimsenen anlamlarını taşımaktadır (Özen, 2014, sf:60).

Bir toplumdaki bireylerin inanç, ideoloji içerisinde benimsediği ve yaşattığı; toplumsal, ideolojik ve insani özelliklerin yansıdığı kural, kıymet, davranış ve düşünceye değer denilmektedir. Değerler topluma anlam veren ölçütlerdir.

Değerler beş madde halinde sıralanmıştır (Özen, 2014, sf:61).

1. *“Değerler, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgulardır.*
2. *Toplumun sosyal ihtiyaçlarının karşılandığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir.*
3. *Toplumun duygu ve heyecanlarını harekete geçiren unsurlardır.*
4. *Değerler, bireylerin bilincinde yer alır ve davranışlarını yönlendirir.*
5. *Değerler toplum kurallarından farklı olarak daha soyuttur.”*

Kültür, toplumları şekillendirirken en büyük yardımcısı değerlerdir. Toplumsal değerler, uzun zaman önce oluşmuş ve değişmesi hayli zor olan yapılardır.

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre; *“bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane.”* (Türkçe Sözlük, 1922, sf:534)

Milli değerlerimiz arasında ahlak, vicdan, hoşgörü, adalet, misafirperverlik ve sorumluluk bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SIYASAL KÜLTÜR VE TOPLUM

2.1. Siyasal Kültür ve Toplum

Kültür teriminin kökeni, Latince ‘colere’ fiilinden türetilen ‘cultura’ kelimesine dayanmaktadır. Colere; işlemek, yetiştirmek, onarmak, eğitmek gibi anlamlara gelmektedir.

Tarihte ilk kez kültür terimi tarımsal etkinlikleri nitelendirmek için kullanılmıştır. Romalılar bu terimi insan eliyle tarlada yetiştirilen bitkileri adlandırmak için kullanmışlardır. Tarım kelimesinin karşılığı olarak da ‘agricultura’ terimini türetmişlerdir. Günümüzde bu anlam biraz değişmiş olsa da hala ‘kültür bitkisi’ olarak kullanılmaktadır.

Kültür teriminin kökeni işlemek, onarmak gibi anlamlara geldiği için çeşitli alanlara etki etmiştir. Romalı filozof Cicero ve Horatius, bu terimi insanın yetiştirilmesi ve eğitilmesi anlamında kullanmaktadır. Cicero’nun bu konuda kullandığı terim ‘cultura animi’dir. Bu terim yeniçağ felsefesinde kullanılan geist (maneviyat) terimlerinin temsilcisidir ve insan nefsinin terbiye edilmesi anlamında kullanılmıştır (Doğan, 2000, sf:141-142).

18. yy sonlarına doğru kültür terimi daha kapsayıcı bir anlama bürünerek bir ulusun değer birliğini meydana getiren düşünsel, bilimsel, sanatsal ve teknik gibi sosyal sermayenin tümü olarak tanımlanmıştır. Zaman içerisinde sosyolojik bir boyut kazanan kültür terimi birey merkezilik yerine çoğunluğu temsil etmeye başlamış ve çoğunluğu iki yönlü incelemiştir.

1) *Bir topluluğun, halkın, toplumun karakteristiğini oluşturan şeylerin tümü. (Türk kültürü, Fransız kültürü, burjuva kültürü vb.)*

2) *Her topluluk, sınıf, halk ve toplumun diğer topluluk, sınıf, halk ve toplumlardan değişik ve kendine özgü olan kültürü (Doğan, 2000, sf:143).*

Kültürün toplumsal bütünlüğü koruyan bir özelliği vardır. Toplumun din, dil, tarih ve sosyal bağlarından oluşan kültür toplumsal bütünlüğü ve birliği de korumaktadır. Toplum içerisinde bireylere nasıl davranması gerektiğini belirten normlar da kültürler tarafından var olagelmıştır. Bunlar yaşanan toplum içerisinde yazısız olarak kararlaştırılmış ortak davranış

kurallarıdır. Eğer toplum içerisinde beklenen davranış kalıbından çok fazla sapma meydana geliyorsa o davranış kuralı veya değerinin norm olmadığını gösterir. Normlar aynı toplumda yaşayan bireylere belirli sorumluluklar atfederek yaptırımlar vasıtasıyla bunlara uyulması gerektiğini dile getirir. Uyulmaması halinde kınanma, antipati toplama, uyulması durumunda ise sempati kazanma ve onaylanma gibi psikolojik yaptırımlara başvurur. Bu durumda yaptırımlar üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; toplumsal bakımdan düzenlenmiş olan yaptırımlar, yaygın toplumsal yaptırımlar ve psikolojik yaptırımlardır (Topçu, 2017, sf:16).

Sosyal gen, siyasal kültüre değerler açısından yansımıştır. Hem normlara uymanın sonucu olarak ortaya çıkan doyum, hem de uymama neticesinde yaşanan suçluluk ve pişmanlık olguları, toplumun kültürel yapısındaki değerler sisteminden kaynaklanmaktadır. Siyasal kültür tabiri de belirli bir zaman ve mekân içerisinde oluşmuş değerlerden meydana gelmektedir. Siyasal kültür çalışmalarında milat olarak 1950'lerin sonu ve 1960'ların başı kabul edilir.

Siyasal kültür tanımlanırken dört farklı açıdan ele alınmıştır. Bunlar; Easton'ın yapmış olduğu nesnel kavramlaştırma, Almond, Powel ve Verba'nın psikolojik veya öznel kavramlaştırması, Pye'in bulgusal kavramlaştırması, Fagen ve Tucker'ın kapsayıcı kavramlaştırmasıdır.

2.1.1. Nesnel Kavramlaştırma

David Easton, siyasal sistem ve siyasal kültür arasındaki bağlantıyı nesnel kavramlaştırma ile açıklamıştır. Kavram yürürlükteki siyasal sistem ve siyasal kültür arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır.

Easton'a göre; her toplumun kutsallık atfettiği siyasal ve kültürel hedefleri bulunmaktadır. Bu hedeflere toplumun içerisinde yaşayan tüm bireyler saygı gösterir ve milletin ortak hedefleri olarak kabul edildiği için toplum içerisinde tartışma konusu dahi olamaz. Bu durumun siyasal sisteme de yansıdığını söylemektedir. Bu yansıma durumuna siyasal kültür demek ve siyasal kültür ile siyasal yönetim arasında bir uyum sağlanırsa işleyişte herhangi bir problemle karşılaşılmayacağı belirtilmektedir (Topbaş, 2010, sf:85).

Bu sebeple toplum siyasal kültürü duygu, inanç ve fikir yönünden etkilemektedir. Siyasal kültür de siyasal sistemi etkilemektedir. Toplumun siyasal sistemi ise toplum içerisinde kendi yöneticisini ortaya çıkarmaktadır.

2.1.2. Psikolojik veya Öznel Kavramlaştırma

Almond, Powell ve Verba'nın ortaya koyduğu bir kavramlaştırmadır. Toplum bireylerinden bağımsız bir siyasi kültürün varlığını kabul etmemektedir. Toplumun üyeleri arasında siyasete dair bireysel tutum ve eğilimlerin birleşiminin siyasi kültürü meydana getirdiğini ileri sürmektedirler (Balta, 2006, sf:18).

Almond ve Verba'nın beş ülke üzerinden (ABD, İngiltere, Almanya, İtalya, Meksika) ülkelerin siyasi kültürlerinin demokrasinin gelişimine uygunluk derecesini analiz ettikleri bilimsel araştırma da siyasi kültür üçe ayrılmıştır. Bunlar; mahalli kültür, uyrukluk kültürü ve katılımcı kültürdür. Kültür tiplerine ulaşmak için ise dört ölçüt belirlenmiştir.

Milli özdeşleşme: Kişilerin kendini yaşadığı topluma ait hissetmesidir. Eğer kişi toplum yerine etnik grup, bölge, din gibi kolektif bir varlığa kendisini ait hissediyorsa özdeşleşme zayıf demektir. Millet olma sürecini tamamlayamamış ve milli bir Pazar oluşturamamış ülkelerde bu sorun ciddi bir önem taşımaktadır.

Kişinin diğer vatandaşlar ile bütünleşmesi: Bireyin yaşadığı toplumla aynı düşünce ve görüşlere sahip olması ve güven duymasıdır.

İktidar uygulaması: Kişilerin siyasi talep ve şikâyetlerini iletmek ve çözüme kavuşturmak için seçtikleri kişiler önemlidir. Bunun da en sağlıklı şekilde yapılabilmesi için siyasi katılım şarttır.

Karar alma süreci: Siyasi sistem karşısında güçsüz olduğunu düşünen kişiler katılım sağlamak istememektedir. Siyasi kararların nasıl alındığı sorusunun yanıt bulması siyasi katılımı da arttırmaktadır.

Almond, Powell ve Verba'nın ortaya koyduğu kavramlaştırmanın Easton'ın nesnel kavramlaştırmasının tam tersi olduğu görülmektedir.

2.1.3. Bulgusal Kavramlaştırma

Pye'in ortaya koymuş olduğu bir kavramdır. Ona göre siyasal kültür tarihi ve sosyolojik araştırmalar neticesinde ortaya çıkarılabilir.

Siyasal kültür, bir toplumun geleneklerini, kamu kurumlarının ruhunu, yurttaşlık bağını, kolektif akıl yürütmeyi, liderlerin üslubunu içerir. Siyasal kültür tüm bu verilerin içerisinde tarih süzgecinde şekil almaktadır. Böylece bir toplumun tarih, ekonomi, kültür, gelenek gibi verileriyle vücut bulmuştur (Balta, 2006, sf:18).

2.1.4. Kapsayıcı Kavramlaştırma

Fagen ve Tucker'ın kavramlaştırması en kapsamlı siyasal kültür kavramlaştırmasıdır. Toplumda mevcut olan ve kültürel anlamı bulunan bütün unsurları, inançları, değer yargılarını ve ritüelleri kapsamaktadır.

Siyasal kültür kavramı birçok düşünür tarafından ele alınmış ve topluluk içerisinde yönetimsel farklılıklar sebebiyle değerkenlik gösterdiği için farklı açılardan ve farklı teorilerle yorumlanmıştır. Ancak kavramın içeriğini asıl zenginleştirenler Ruth Benedict, Margaret Mead ve Geoffrey Gorer gibi araştırmacılarıdır.

Bu araştırmacılar millet karakterine ilişkin antropolojik çalışmalar yaparak siyasal kültürü farklı bir açıdan ele almış bir milletin kültürünü, değer ve inançlarını analiz etmeye çalışarak her milletin farklı bir karaktere sahip olduğunu ortaya koymuşlardır.

Her toplum, sahip olduğu sosyal gene göre hareket etmektedir. Bu sebeple siyasal teoriler yerine toplumun sahip olduğu kültür ve değerler üzerinden siyasal kültürü analiz etmek gerekmektedir.

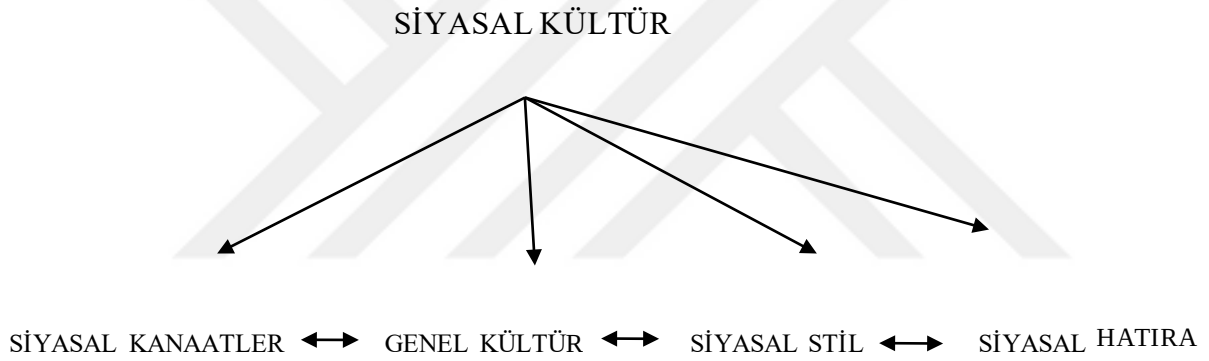
Siyasal kültür araştırmaları, siyasal gücün, siyasal kurumların ve siyasal süreçlerin nedensel yapısı ile ilgilidir. Bu sebeple siyaset ve toplum arasında belirgin bir bağ vardır. Her toplumun kendisine ait bir siyasal söylemi olduğu gibi zaman içerisinde toplumsal değerismeler ve gelişmeler bu söylemlere yansiyarak farklılaşmalara sebep olabilir ya da literatürde çok fazla kullanılmayan birçok kelime tekrar güncellik kazanarak siyasal söylemler aracılığıyla

toplum tarafından tekrar benimsenebilir. Siyasal kültür araştırmacıları toplumsal koşulların siyasal davranışları şekillendirdiğini ifade etmektedir.

2.2. Siyasal Kültür Öğeleri

Siyasal kültürü; siyasal kanatlar, genel kültür, siyasal hatıra ve siyasal stil ile oluştuğunu dile getiren Ahmet Yücekök siyasal kültür terimini “Siyaset’in Toplumsal Tabanı” adlı eserinde şu şekilde tablolastırmıştır (sf:17);

Tablo 5: Siyasal Kültür

2.2.1. Siyasal Kanaatler

Siyasal kanaatler, toplumun siyasal alana yönelik genel tutumudur. Yücekök’e göre tutumlar/kanaatler; tanıyıcı, değerlendirici ve ifade edici olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır. Kişi bu kanaatlerini dış dünya ile yaptığı temaslar sonucu elde eder. Bunlar toplumsal ve tarihsel süreçle ortaya çıkan etkilerdir (Yücekök, 1987, sf:18).

Kişinin üzerinde etki eden unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Üretim biçimi
2. Kitle haberleşme
3. Çevre genişliği ya da darlığı

4. Meslek, gelir, statü

5. Yaş, eğitim vb.

6. Stereotipler (Sempati, antipati, ihtiras, gurur gibi psikolojik etkiler)

Siyasal olmayan olaylar ve ortamlar da siyasal kanaatleri hazırlamakta büyük etken olurlar. Okul, aile, iş yeri, çevre gibi unsurlar dolaylı olarak siyasal kanaatleri oluşturur. Ayrıca bir diğer siyasal kanaat yaratıcı unsur da siyasal mekanizmayla ilişki sonucu belirir. Siyasal ilişkiler, başkalarının siyasal tecrübelerinin izlenmesi, idarecilerle temas etmek de siyasal kanaatleri etkileyebilecek unsurlardır.

2.2.2. Genel Kültür – Genel Kanaatler

Dünya görüşü, ahlak anlayışı, olaylara karşı takındığı tutum toplumun genel kültürel yapısını yansıtmaktadır. Toplumun siyasal yönelime karşı verdiği tepkiler müdahaleler de genel kültürel yapısını ortaya koyan etmenlerdir. Türk milletinin tarihsel süreç içerisinde yaşadığı her şey toplumun genel kültürel yapısı üzerinde etkili olmuş ve siyasal yaklaşımları, yöneticilerden beklentilerini ve tavırlarını şekillendirmiştir.

Toplumda bireyin müdahalesinden bağımsız, verili olan birtakım farklılaşmalar, ayrıcalıklar, adetler, statüler, eşitsizlikler ve iktidar ilişkileri vardır. Birey doğar doğmaz, verili ve tanımlı olan bir toplumsal kültür ile karşı karşıya kalmakta, dolayısıyla müdahale edemediği bir ilişkiler ağı karşısında kendi yerini de büyük ölçüde tanımlı bulur. Bireyin kimliğinde yazılı olan adı, soyadı, cinsiyeti, ailesi, aşireti, soyu, ırkı, dini, ülkesi, sınıfı da birey için verili ve tanımlı bir alanı oluşturur. Bu noktada bireyin hem kendi kimlik ve kişilik alanının, hem de çevresel etkileyicilerin baskısı altında kendine toplumda yer arama ve rol edinme süreci, aynı zamanda toplumsal kültürün bireyi kuşatıp etkilemesi sürecidir.

Bireyin doğar doğmaz verili ve tanımlı bir alanla karşı karşıya kalmasının bir diğer yönü, kültürler arasındaki farklılığın farklı siyasal kültür tiplerini oluşturmasıdır. Farklı ülke, millet, dil, din, gelenekler arasındaki açık farklılığı en genel anlamda farklı kültürel bütünlerin farklı siyasal kültürler oluşturması olarak değerlendirilebilir.

2.2.3. Siyasal Tarz

Siyasal stil, ideolojik ve pragmatik olmak üzere iki ana başlığa ayrılmaktadır. Radikal ve ideolojik partiler siyasal değerleri bir dünya görüşü olarak görürler. Bu partilerde sloganist yaklaşımlar görülür. Örneğin: “Ne mutlu Türküm diyene” gibi söylemler kullanılır ve muhalefetin sadece bir görüşüne değil muhalefet olduğu için tüm görüşlerine karşı çıkılır.

Pragmatik görüş ise; sorunları tek tek ve kendi değerleri ölçüsünde ele alır. Pragmatik sistemler daha kolay değişim gösterebilir. Normlar ve kurumlar yararlı oldukları ölçüde önemlidir. Örneğin; “Her ülkeye açık bir pasaport” söylemi, fayda sağlandığı sürece geçerlidir.

Devlet, hükümet, millet tabirleri siyasal tarz üzerinde etkilidir. Birbiriyle iç içe olmasına rağmen farklı manalara gelmektedir. Devlet siyaseti, hükümet siyaseti ve milli siyaset birbirinden ayrı olmasına rağmen iyi anlaşılmadığı için aynı değerlendirilmektedir.

Hükümet siyaseti, kısa vadeli politik hamlelerden oluşarak içindeki sosyal gelişmeler ve dıştaki değişen siyasal havadan etkilenmektedir. Burada en etkili olan güç diplomasidir. Bir diğer özelliği de iktidar değişikliği durumunda siyasal davranışlarda farklılaşmalar yaşanır, artma ve azalmalar meydana gelebilir. Bu sebeple iktidardaki kişinin şahsi kararları ve diplomasi ile ilerlemektedir.

Devlet siyaseti; geçmişten bugüne kadar aktarılmış olan idari ve sosyal prensipleri koruyarak nasıl uygulandığını kontrol etmek ve sahip olunan devlet imajı ve gayesini korumaktır. Devlet siyasetinin hükümet siyaseti üzerinde etkin olması gerekmektedir (Kafesoğlu, 2017, sf.138).

Milli siyaset; devlet ve hükümet siyasetinin tüm sınırlarını aşan kapsayıcı bir siyasettir. Milli siyaset, devletin ruhunu teşkil etmektedir. Milli siyaset, iç meselelerle ve dıştaki millet fertlerinin tümünü kapsayan milli meseleler ile meşgul olur. Bu sebeple milli siyaset, büyük veya küçük devlet ayrımı, nüfus kalabalığı, coğrafi yaygınlığa göre değil, milletin fikir olgunluğuna, ahlaki hassasiyetlerine ve vicdan uyanıklığına bağlıdır (Kafesoğlu, 2017, sf.139140).

Devletler üzerinden örnek verilecek olunursa; Rusya'nın Akdeniz'e inme politikası milli siyaset temellidir. Yöneticiler, politikalar, rejimler değişse dahi Çar Deli Petro zamanından beri Rusya bu milli siyasetini korumaktadır.

“İngiltere siyasette bir asır sonrasını düşünür”, sözü milli İngiliz siyasetinin bir göstergesidir. Bu örnekler gibi Fransa, Amerika, Yunanistan gibi birçok devlet milli siyaset temellerini her zaman takip etmektedir. Devletlerarası buluşmalar, gündem konuşmaları, toplantılar, devletlerarası politikalarda ilerleme ve gerilemeler yaşanabilir ama tüm bunlar milli siyaset hedeflerini değiştirmez. Bu hedefler tarih boyunca süregelen hedeflerdir.

2.2.4. Siyasal Hatıralar ve Siyasal Tarih

Her toplum farklı siyasal süreçlerden geçerek siyasal tarihini inşa etmiş ve bu çerçevede siyasal hatıralarını oluşturmuştur. Toplumun yönelimleri ve hatıraları bu süreç içerisinde yaşadıklarına bağlıdır. Bir toplumu bir arada tutan ve karakterine şekil veren yapı birlikte yaşadıkları üzüntüler ve sevinçlerdir. Bu değerlere bağlılık fazlaysa ve toplumun ortak kanaatleri oluştuysa o toplum güçlü bir toplumdur. Bu sürekliliği sağlayan ve toplumun hatıralarını canlı tutan unsur tarihtir.

Tarih bütünlüğü koruyan ve anıları gelecek kuşaklara aktaran güçlü bir unsurdur. Tarih unsurunu aktarımda destekleyen diğer güç ise dildir. Dil nasıl ki süreklilik için güçlü bir aktarım aracı işlevi görüyorsa tarihte yaşananları aktaran güçlü bir kaynaktır. Genelde kanaatlerini aynen sürdürme eğilimindeki insanlar, bunları, ancak ciddi biçimde kendilerine meydan okuyan yeni deneyimler karşısında gözden geçirme ihtiyacı duyarlar. Bu sebeple tarih boyunca toplumların sahip olduğu tutumlar ‘çekirdek kodlar’ haricinde değişim gösterebilir.

Siyasal hatıralar ve siyasal tarih dünü gösterir, bugünkü olaylar karşısındaki tutumumuzu belirler ve geleceğe ışık tutar. Bu nedenle her topluluğun hareketinde, tarihinde meydana gelen sosyal ve siyasal hadiselerin tesirleri rol oynar (Kafesoğlu, 2017, sf.145).

Devlet, verdiği karar ve eylemlerle de siyasal kültürü etkileyebilir. Bunlar; sızma ve dağıtmadır. Halka inme, vergi toplama, kanun uygulama sızma olarak tanımlanabilir. Bu sızma eksikse ya da zorbaca gerçekleştiriliyorsa o zaman halkta yabancılaşma ve bıkkınlık

belirir ve halkın idarecilere karşı güveni azalır. Bu şekilde beliren siyasal hatıralar ve kanaatler siyasal kültürün önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

2.3. Siyasal Kültürün Nitelikleri

Millet karakteri ve siyasal söylemler arasında belirgin kanallar mevcuttur. Temelde birbirlerine bağlı iki işlevden söz etmek mümkündür. Birincisi, millet karakteri, belirli davranış kuralları ve değerleriyle siyasi hayatın işleyişine yön verir. İkincisi ise millet karakteri sayesinde siyasal söylemler hitap ettiği toplumda anlam kazanır. Bu noktada öne çıkan siyasal kültür toplumların tarihler boyunca kazanımlarını ifade eder.

2.3.1. Toplumsal Niteliği

Aynı toplumda yaşayan bireyler sahip oldukları ilişkiler çerçevesinde ortak yaşamlarına ilişkin bir dizi düşünce, inanç, tutum vb. geliştirirler. Bu çerçevede millet karakteri, toplum içerisinde yaşayan her bireyin belirli durumlar karşısında nasıl düşündüklerini, davrandıklarını veya davranmaları gerektiğini ifade eder. Bu belirlemenin en yaygın örneği siyasal söylemler ile karşımıza çıkar.

Yönetici ve yönetilen arasında yazılı olmayan çeşitli beklentiler vardır. Bu beklentileri yönetici tutum ve davranışlarıyla ifade etmektedir. Her toplumun yöneticisinden beklediği inanç, tutum ve davranış farklı olabilir. Bu durum o toplumun siyasal kültürünü meydana getirir.

Siyasal kültürün altında yatan temel etken; din, dil, tarih ile günümüze gelen ve ülkede yaşayan bireylerin sahip olduğu millet karakteridir. Her toplumun sahip olduğu bir millet karakteri mevcuttur. Bu karakteristik yapı topluma farklı alt başlıklar halinde yansımaktadır. Bu anlamda Easton, her toplumun ihlal edilmez olan siyasal ve kültürel totem ve tabulara sahip olduğunu ve bunların asla tartışılmayacağını ifade eder. Bireylerin bu alanlarda nasıl düşüneceğini, hissedeceğini, davranacağını belirleyen inançlar, değerler, fikirler ve normların siyasal kültürü oluşturduğunu söyleyen Easton, siyasal sistemin başarısının da bireylerin bu kültüre uyumlu bir bağlılık göstermesi üzerine kurulduğunu belirtir.

2.3.2. Bireysel Niteliği

Siyasal söylemlerde yönetici üzerinde ortaya çıkan ve hâkim olan tutum, norm ve değerler millet karakterinin verdiği niteliklerdir. Almond, Powell ve Verba, bireylerden bağımsız bir siyasal kültür algılamasının olmayacağını öne sürer.

Siyasal kültür öznel değerler karışımıdır. Bu sebeple siyasal kültürü oluşturan tutum ve davranışlar, bireylerin duygu ve düşünceleri, yargıları ve değerleri bu kültürün ana unsurlarıdır.

2.3.3. Sembolleştirme

Her toplum belirli birtakım sembollerle örülüdür. Bu semboller kimi zaman değerleri, kimi zaman inançları, kimi zaman da kültürü temsil eder. Bu açıdan siyasal kültür, simge, sembol ve dil aracılığıyla ifade bulur.

Her kültürün simgelere verdiği mana değişebilmektedir. Bizim toplumumuzda bir parti amblemi olarak eşek hayvanı amblem olarak tercih edilmemektedir. Bizim toplumsal düşüncemizde bu fazla ciddiye alınmayan bir algı oluşturabilir. Oysa ki ABD’de bir parti eşek hayvanını logo olarak benimsemiştir. Bunun sebebi aynı simgeye iki farklı toplumsal bakış açısıyla yaklaşılmasıdır. Bizim yüklediğimiz anlam ile o toplumun aynı simgeye yüklediği anlam farklıdır. Simgeler içerisinde yaşadığımız toplumda bizim millet karakterini de yansıtır.

Simgelere verilen değerler bazen siyasal, bazen duygusal, bazen de kutsaldır. Bu düşüncelere geçmişten getirilen değerlerle sahip olunur. Öğrenilen dil, içerisinde yaşanan toplum, toplumun bize sunduğu sosyal yapılar vasıtasıyla edindiğimiz değerler ve doğduğumuz andan itibaren yaşadığımız toplum içerisinde mana bulan semboller günlük hayatı yorumlamamızı ve buna bağlı olarak eylemlerde bulunmamızı sağlar.

Birtakım soyutluklar günlük hayatımızda somutlaştırılarak mana bulmuştur. Örneğin; kutsallık, millet karakterimizde bayrak ve cami gibi sembollere karşılık gelmektedir. Her toplumun kutsal bulduğu semboller ve bunun alt anlatımı farklıdır. Bu durumda toplumların sembollere yüklediği manaları ortaya koymaktadır. Sembolleştirme tamamen zihni bir kurgulama olup, insanlara anlamlandırma araçları sunar.

2.4. Millet Karakteri ve Siyasal Söylem

Sosyal gen dediğimiz yapı insanın ait olduğu çevreden aldığı kültür, davranış, dil, din gibi bütünleri içerisinde barındıran, çevresini anlamasını ve yorumlamasını sağlayan yapıdır. Tüm bu genetik kodların devamlılığını sağlayan geçmişten günümüze dek süreklilik halinde gelen iletici dildir. Bir toplumda dilin bozulması sahip olduğu geçmişin kaybolması demektir.

Dil sembolik ifadeler ile toplumsallaşma aracıdır ve kişi ile toplum arasında bağ kurar. Diğer bağ kuran faktör ise beden dilidir. İnsanların doğuştan getirdikleri beden hareketleri ve toplum içerisinde sonradan kazanılan beden hareketleri vardır. Kişi içerisinde yaşanan toplumun yorumlarına göre doğuştan getirdiği beden diline yeni yorumlar ekleyerek diğer toplumlardan beden dili vasıtasıyla da ayrılmaya başlar. Millet karakteri yaşanan toplum içerisinde kendisini çeşitli dil ve semboller aracılığıyla ifade eder ve gelecek kuşaklara sosyal geni taşır.

Türk Dil Kurumu'nun yaptığı tanıma göre dil, insanların birbirine duygu ve düşüncelerini ileterek anlaşmak için kullandıkları kelime ve işaretler bütünüdür (Türk Dil Kurumu, 2005, sf:526).

Gramsci, dili dünyayı anlamlandırma aracı olarak tanımlamaktadır. Düşüncelerle bağlantılı olan dil, siyasal söylemlerimizde en önemli unsurdur (Ives, 2011, sf:119).

Dilin millet karakteri üzerindeki etkisi sadece sözcükler değil o sözcüklere yüklediğimiz anlamlar ve göstergeler toplamıdır. Sözcük (gösteren) ve kavramlardan (gösterilen) oluşan dil milletin gördüğü, okuduğu ve olaylara karşı gösterdiği davranışları yönlendirir.

Millet karakteri kendine özgü bir alan oluşturmakta ve bu alan içerisinde simge, sembol ve ritüellerin dolaşımını sağlamaktadır. Dilde sürekliliğin bozulması tüm bu karakteristik yapının aktarımında sıkıntılara sebep olmakta ve kültürle birlikte toplum yapısını değiştirmektedir. Bu durum toplumun yeniden şekillenmesine sebep olur ve yeni anlamlandırmalar ortaya çıkar. Bu sebeple; millet karakterinin sürekliliği için toplumsal dile sahip çıkılmalıdır.

2.4.1. Siyasal Söylem

Dil toplumla iç içe geçmiş bir yapıya sahiptir. Siyasal söylemlerde toplumla bağlantı kurmak ve her iki tarafında birbirini anlaması için en önemli araç dildir (Zeyrek, 2009, sf:27).

Siyasal söylemler medya vasıtasıyla önemini arttırarak siyasetçiler tarafından kullanılmaya ve beden dili, jest ve mimiklerle desteklenmeye başlamıştır (Kocaman, 2009, sf:1). Siyasetçiler, milletin sahip olduğu zihinsel ve duygusal kimliği bildiği için içte ve dışta siyasal söylemleriyle milleti temsil etmektedir.

Siyasi söylem, toplumsal anlamların üretildiği bir alan olarak ele alınır. Siyasetçinin seçtiği sözcükler ve kullanım tarzı siyasi söylemleri meydana getirmektedir (Kurbanoğlu, 2002).

Her toplum kendi siyasal dilini kültür, değer ve tarihin içerisinde barındırmaktadır. Siyasal söylemler soyut kavramlardır çünkü her toplumun söylemlere yüklediği anlamlar farklılık taşımaktadır. Bunlar da en net şekilde toplumun sloganlarında, şarkılarında, değişlerinde vb. görülmektedir. (Kurbanoğlu, 2002).

Görüşlerimizin birçoğu sahip olduğumuz toplumsal hafızadan kaynaklanan duygusal, ahlaki, olumlu, olumsuz anlamlar taşır. Müslüman, vatan, bayrak, Türkiye, Atatürk vb. bazı kavramlar olumlu etki bırakırken; kâfir, Yunan, Arap, Sovyetler Birliği vb. olumsuz etki taşımaktadır. Çevremizi anlamlandırdığımız ve sosyal genimizi oluşturan bu yapı sembol ve simgelerden meydana gelmektedir.

Toplumsal, ekonomik ve kültürel bağlarla örülü ve çok boyutlu olan söylemleri sadece dil bilimleri üzerinden analiz etmek doğru değildir. O sözün söylendiği toplumu yaşam alanıyla analiz etmek gerekir (Oğuz, 2008, sf:53).

2.4.2. Simge ve Semboller

Simgeler ilk olarak bilgilerin sistematikleştirilmesini ikinci olarak da ahlaki ve duygusal hayatımızı belirler. İyiye kötünden ayrı tutmamızı, toplumsal iş ve görevleri anlamlandırmamızı sağlar. Toplum içerisinde kullandığımız her simge, sembol ve kelime

düşünsel ve değersel çağrışımlar yaratır ve toplumda ortak bir bilinç meydana getirir. Bu bilinç sosyal gen ile benzer anlamları taşır.

Toplum içerisindeki her sembol gösteren durumundadır. Gösteren sembolün ortaya koyduğu, anlam ise gösterileni temsil etmektedir. Göstergelerin anlamlandırılması ise toplumsal yaşam içerisinde tüm toplumun göstergeleri kabul etmesiyle meydana gelir (Guiraud, 1994, sf:41).

Toplumsal hayatımızda kullandığımız kelimelerin büyük bir bölümü simge tipindedir; ilericilik, gericilik, parti, vb. bu sebeple; her toplumun kelimelere yüklediği anlam farklılık göstermektedir. İmam Gazali, dilin ve yazının toplumdan topluma değiştiğini, zaman ve mekâna göre değişiklik arz ettiğini söyler. Bir başka ifadeyle, New York'ta yağan yağmur ile İstanbul'da yağan yağmur aynı yağmurdur ama ifadesi farklıdır. Orada sadece yağmur olarak ifade edilirken, İstanbul'da rahmet olarak anlamlandırılabilir. Bu açıdan dil, içinde bir dünya tasavvuru taşır.

İnsanlar, olaylar karşısındaki tavır ve davranışlarını, kelimelere yükledikleri anlamlar içerisinde yaşadıkları toplumda kullanmışlardır. Bu durumda süreklilik dâhilinde aktarılan millet karakteri unsurları belirginleşir ve ortak bir bilinç meydana getirir.

Simgeler ortak bir dil konuşulmasını ve bireylerin aynı ritüellere katılmasını sağlar. Bireysellik ve toplumsallık böylece uzlaşarak sosyal geni meydana getirir. Semboller toplumun her safhasında toplumun içerisinde güncellik kazanmaktadır.

Toplumsal değerler ve anlamlar toplumdan topluma farklılık gösterir. Her toplum yaşadığı toplum içerisinde yeni değerler ve anlamlandırmalar oluşturabilir (Günay, 2002, sf:272-274).

Siyasal kültür sembollerin ve simgelerin en çok kullanıldığı ve millet karakterinin en belirgin şekilde ortaya çıktığı alandır. Bu toplum içerisinde yetişen toplum yöneticisinde, toplumdan ve yetiştiği millet karakterinden izler konuşmalarında ve davranışlarında gözlemlenmektedir. Bu sebeple yaşanan olaylara karşı devletlerin tavırları, yöneticilerin tutumları ve milletlerin olaylara karşı gösterdikleri tavır değişkenlik göstermektedir. Geçmişten günümüze millet karakterini var eden toplumun yaşamışlıkları günümüze sosyal

gen olarak aktarılmıştır. Bu sosyal gen yöneticinin karakterini ve yönetim sırasında tarzını, kullandığı ifadeleri ve beden dilini etkilemektedir.

Dil ile dünya arasında birebir bir eşitlik öngören ‘denklik teorisi’ ne göre, her kelimenin bir anlamı vardır ve o anlam toplum içerisinde kavramlaştırılır (Demir, 2000, sf: 66).

İnsanlar içerisinde yaşadıkları toplumu anlamlandırmak için sembol ve simgelerle basite indirgemek istemişlerdir. İhtiyaçları olan anlamlandırmaları da zaman içerisinde toplum kendi yaşamından çıkarmıştır. Toplum hayatının sembolik içeriğini destekleyen yönü, insanın içinde yaşadığı nesnelerin özelliklerine bağlanması, soyutlamaları bile somut örneklerle yapmasıdır. Sokaktaki adam için devlet, bir jandarma onbaşı veya kaymakamdır. ‘Devlet’ gibi soyut bir kavramın niteliğini uzun teorik açıklamalarla anlatmak, sokaktaki adam için çok havada kalır. Sıradan vatandaş evrenini bir felsefe haline getiremez. Onu bir hikâye, bir fıkra, kıssadan hisse olarak hatırlamayı tercih eder. Siyasal kültürün şekillenmesinde, aktarılmasında ve yeniden üretilmesinde temel vasıta olan dil, simge ve semboller aracılığıyla anlamlandırma, sınıflandırma, hatırlatma ve uymaya zorlama gibi işlevleri yerine getirerek, toplumun siyasal zihniyeti şekillenir. Siyasal zihniyet millet karakterinden meydana gelmektedir. Yapılan araştırmada millet karakterinin siyasal söylemlere yansımaları görülmeye çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBN-İ HALDUN'UN MİLLET KARAKTERİ KAVRAMININ SİYASAL SÖYLEMLERE YANSIMASININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türk millet karakterinin yansımaları çeşitli siyasal söylemlerde bayrak, devlet, din hassasiyeti olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihsel süreçte diğer devletlere karşı yapılan söylemsel ve hareketsel çıkışlarda, İstiklal Marşımızda, Çanakkale Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda, vatan, devlet, bayrak kavramlarına yüklenen anlamlarda da belirgin bir şekilde görülebilmektedir.

Araştırmanın amacı Türk millet karakterinin siyasal söylemlere yansımalarını analiz etmektir. Çeşitli basılı kaynaklar üzerinden yapılan araştırmalar ve İbn-i Haldun'un Mukaddimesinde yer alan söylemler ele alınarak tarihsel süreçte milletin önemli dönüm noktalarında gösterdiği tavır ve söylediği sözler millet karakterinin var olduğunu ortaya koymaktadır. Bu perspektif üzerinden Twitter sosyal mecrasından dört parti liderinin üç aylık paylaşımları ele alınarak nitel içerik analizi ile söylemlerinin millet karakter yapısına uyup uymadığı İbn-i Haldun'un millet karakter unsurları ele alınarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nde yer alan dört siyasi parti liderinin ortak sosyal gen yapısına sahip olduğu ve Twitter sosyal medya hesaplarının kendi inisiyatiflerinde kullanıldığı düşünülerek yapılan araştırmada liderlerin aynı konular üzerinde ortak tepkiler verip vermedikleri görülmek istenmiştir.

3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın yapıldığı alan bir sosyal medya hesabı olduğu için kullanım yoğunluğunda farklılıklar oluşmaktadır. Kimi siyasetçi yazılı paylaşımı kimi de fotoğraflı ya da videolu görsel paylaşımı tercih etmektedir. Bazı parti liderleri ise alıntılama yaptıkları paylaşımlara yer vermektedir. Bu sebeple; parti liderlerinin sadece kendi hesapları üzerinden gerçekleştirdikleri paylaşımlar araştırmaya dâhil edilmiş alıntılama araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırma dört parti liderinin üç aylık (2019 Mayıs, Haziran, Temmuz)

paylaşımları üzerinden gerçekleştirilmiştir. İstanbul Belediye Başkanı seçim sürecinde siyasi parti liderlerinin daha aktif olarak sosyal medya kullanacakları düşünüldükçe seçim öncesi ve sonrası olmak üzere üç aylık bir süreç üzerinden analiz yapılmıştır. İbn-i Haldun'un Mukaddime kitabı ele alınarak oluşturulan sosyal gen ve millet karakter özelliklerinin dört liderin paylaşımlarına yansıyor yansımadığı incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, içerik analizi yöntemlerinden nitel analiz ile gerçekleştirilmiştir. Nitel analiz yöntemi, *“gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma”* (Yıldırım ve Şimşek, 2008, sf:39) olarak ifade edilmektedir. Bu yöntemde araştırmacı olayları ve kavramları derinlemesine analiz ederek yorumlar ve araştırır. Bu yöntemle kavramlar, kişiler ve olaylar veriler aracılığıyla bir araya getirilerek düzenlenir ve yorumlanır.

Sosyal Gen (coğrafi koşullar, tüketilen besinler, din, dil, tarih, kültür) dediğimiz unsurlar İbn-i Haldun'un Mukaddime kitabında çeşitli olaylar, yaklaşımlar ve örneklemeler üzerinden ele alınarak açıklanmış ve her milletin kuşaklar boyunca yaptığı aktarımlarla sosyal gen dediğimiz farklılıklarının oluştuğunu varsaymıştır. Sosyal Gen farklılığından kaynaklanan değişimleri açıklayan İbn-i Haldun'un, Mukaddime'sinde bu farklılıkların bir sonucu olarak millet karakterini ortaya koyan dört unsur (zihniyet, ahlak, milli vicdan, değerler) ön plana çıkmaktadır. Bu farklılıklar bir millet karakterini diğer millet karakterinden ayıran bireysellikleri ortaya koymaktadır. İbn-i Haldun'un Mukaddime adlı eserinden faydalanılarak ortaya konulan bu araştırmada Türk Millet Karakterinin siyasal söylemlere ne kadar yansıdığı belirlenen unsurlar üzerinden görülmeye çalışılmıştır.

İbn-i Haldun'un Mukaddime kitabından çıkarım yapılarak elde edilen dört Millet karakter unsurunu oluşturan, zihniyet, ahlak, milli vicdan ve değer kavramları üzerinden millet karakteri ortaya konulmaktadır. Zihniyet kavramı her milletin sahip olduğu düşünce kalıpları ve kendilerinden dünyaya karşı bakış tarzlarını ifade etmektedir. Ahlak kavramı sosyal gen dediğimiz olguyla şekillenen en önemli kavramdır. Milletin kendisini tanımlama

ve yorumlama unsurudur. Her milletin ahlak kavramları çeşitli benzerlikler ve farklılıklar gösterebilmesine rağmen tam benzerlik gösterebilen bir ahlak kavramından söz edilememektedir. Bu durumun sebebi olarak sosyal gen dediğimiz unsurlar etkilidir. Milli vicdan milletlerin ortak dost ve ortak düşman algılarını ifade etmektedir. Her milletin tarihsel yaşanmışlıklarıyla edindikleri tecrübeler sonucunda ortak sevinçleri ve hüzneleri oluşmakta bu kavramda milli vicdanı ortaya koymaktadır. Değerler, milletlerin sembolik ve simgesel olarak toplumdaki canlı/cansız, görsel/işitsel birçok olguya yüklediği anlam ve çağrışımdır. Her milletin birbirinden farklı değersel sembol ve simgeleri olmakla birlikte aynı zamanda benzer sembollere sahip olmalarına rağmen onlara yükledikleri öneme göre de değerler değişkenlik gösterebilmektedir.

Bu kavramlar üzerinden analizin gerçekleştirilmesinin sebebi millet karakterinin bu kavramlar üzerinden ayrışma gösteriyor olmasıdır. Sosyal gen dediğimiz olgu, toplumdan topluma farklılık göstererek her millet için değerli olan ve o millete has hassasiyetlerin genetik ve sosyal olarak aktarılabilceğini ifade etmektedir. Millet karakteri ise sosyal gene nazaran milletin tarihsel sürecinde yaşadığı ve kendi benliğini bu süreçte var ettiği zihniyet, değer, simge, sembol ve milli vicdan dediğimiz olgulardır. Bu olgular üzerinden gerçekleştirilen araştırmada farklı siyasal partilere liderlik yapan dört siyasetçinin üç aylık Twitter paylaşımları üzerinden içerik analizi gerçekleştirilerek millet karakterinin lider paylaşımlarına yansıyor yansımadığı görülmek istenmiştir.

3.4. Araştırmanın Varsayımları

Her milletin kendine has karakter özellikleri bulunmaktadır. Bunlar sosyal genin de etkisiyle nesiller boyunca aktarım göstermektedir.

Her milletin karakter özellikleri farklı olduğu için milletçe hassasiyetleri farklı olmakta bu sebeple olaylar karşısında verdiği tepkilerde farklılık göstermektedir. Türk milletinin, millet karakter özelliklerine göre olaylara tepki gösterdiği varsayılmaktadır.

Millet karakter özellikleri Türkiye toplumu içerisinde yetişen siyasi liderlerin sosyal medya paylaşımlarına yansıdığı öngörülmektedir.

3.5. Araştırmada Elde Edilen Bulgular

Araştırmada incelenen süre olarak 23 Haziran 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimleri, seçim süreci ve seçim sonrası süreç olarak siyasetçilerin en sık paylaşım yapabilecekleri zaman dilimi tercih edilmiştir. Liderlerin paylaşımları İbn-i Haldun'un Mukaddime kitabından çıkarım yapılarak oluşturulan millet karakter unsurları üzerinden değerlendirmeye çalışılmıştır. Bazı siyasi parti liderleri sık paylaşımlarda bulunurken bazıları az paylaşım gerçekleştirmiştir. Bu durumda sosyal medyayı ne kadar aktif kullanıp kullanmadıkları ile ilgilidir. Bu sebeple paylaşım sıklığı değil analiz edilen unsurların aylık paylaşımlar içerisinde yer alıp almadığı görülmeye çalışılmış ve üç aylık paylaşımlarının toplamı diğer siyasetçilerin üç aylık paylaşımlarıyla karşılaştırılarak millet karakterinin siyasal söylemlere yansıma sıklığı elde edilmiştir. Elde edilen bulgular ile millet karakter özelliklerine paylaşımlarında en çok yer verenden en az yer verene doğru sıralama gerçekleştirilerek ortak yoğunluk alanları tespit edilmiştir.

3.6. Recep Tayyip Erdoğan

26 Şubat 1954 tarihinde İstanbul'da doğdu. Memleketi Rize'de akrabaları halen yaşamaktadır. İstanbul Kasımpaşa'da gençliğini geçirmiş ve o yıllarda da siyasetle ve düşünce kuruluşlarıyla ilgilenmiştir (TCCB, 2019). Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı ve AKP Genel Başkanlığı görevlerini yürütmektedir.

3.6.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri

2 Mayıs tarihli paylaşımında 7. Aile Şurası'nda konuşan Erdoğan, aile, anne ve babaya saygı gibi konulara değinerek milli ve manevi değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğinden bahsetmektedir. Bu paylaşımıyla ahlaki ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmektedir. Milli ve manevi değerlerin aktarılması gerektiğini belirten Erdoğan, modern dönem hastalıkları, iletişim obezliği gibi kavramlara konuşmasında yer vermiştir. Bu söylemlerin içeriğinde modern dönem hastalıkları olarak milletin kendini unutması ve

benliğini yitirmesini ifade etmekte, biz vurgusu yaparak diğer ülkelerden kendi milletini ayrı tutmaktadır.

4 Mayıs tarihli paylaşımında İsrail'in Gazze saldırısını kınayan Erdoğan, Türkiye'nin terör ve zulmü dünyaya duyurmaya devam edeceğini belirterek vicdani bir paylaşım gerçekleştirmiştir. Paylaşımını hem Türkçe hem de İngilizce yapan Erdoğan, evrensel dil olarak İngilizce kabul edildiği için tüm dünyaya İngilizce olarak da paylaşımını yapmıştır. Dışarıya karşı din kardeşliği ve Müslüman ülkelerin birliği politikası ile hareket eden Erdoğan, yine biz vurgusu yaparak "haykıracağız" ifadesini kullanmıştır.

10 Mayıs tarihli paylaşımında Ankara'daki Kuzey Yıldızı Cami ve Külliyesi'nin açılışında yaptığı konuşmaya yer veren Erdoğan, camilerin toplumu ayakta tuttuğunu belirterek değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir. Caminin hem dini hem de birleştirici bir anlam ifade etmesi sebebiyle camiye "hayatın merkezi", "çevrenin kalbi" olarak ifade etmiş ve değer yüklemiştir. Camilerin toplumun buluşma noktası olduğunu ifade eden Erdoğan

çocuklar, piri faniler, gençler ve kadınlarla dolmayan caminin öksüz kalacağını ifade ederek toplumun dini yaklaşıma uygun bir paylaşım gerçekleştirmektedir.

Erdoğan 28 Mayıs tarihli paylaşımında 27 Mayıs tarihinde başlatılan Pençe Operasyon Planı ile Komanda tugaylarının harekâta başlamasına yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “Terör örgütü” vurgusuyla ortak düşman mesajı vermiş milli vicdan ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “terör örgütü PKK” vurgusu yapan Erdoğan toplumun ortak dost ve düşman algısına uygun bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “Kahraman Mehmetçik” sözü ile askerlerimize yüklenen anlam ifade edilmekte ve kahramanlık vurgusu yapılmaktadır. Türk kültüründe asker her zaman koruyan, kahraman ve öldükten sonra da şehit olarak anılarak değersel ve dini bir önemi ifade etmektedir.

31 Mayıs tarihinde İstanbul'da düzenlenen Üsküdar iftar programında konuşan Erdoğan, ülkenin diz çökmeyeceğini ve birlik beraberliğinin bozulmasına milletçe müsaade etmeyeceklerini belirterek zihniyete yönelik bir paylaşım göstermiştir. İftar programında

birlik ve beraberlik mesajı veren Erdoğan, din ve millet kardeşliğine vurgu yapmıştır. Gizli düşman vurgusu yapan Erdoğan, ülkenin birçok düşmanı olduğu mesajını vermektedir.

3.6.2.2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri

Recep Tayyip Erdoğan Twitter şahsi hesabı üzerinden paylaştığı 01.06.2019 tarihli videolu gönderide İstanbul Kadir Gecesi Programı'nda tüm İslam âleminin kadir gecesini kutlamaktadır. Milletin geneline hitap eden bu paylaşımın topluma dini mesaj vermektedir. Türk milletinin istikbalinden bahseden Erdoğan değer ve zihniyeti ortaya koyan bir paylaşım yapmaktadır. Paylaşımında Türk bayrağına sembol olarak yer veren Erdoğan, mesajını destekleyen değersel bir ifade kullanmıştır.

08.06.2019 tarihli milli takım tebrik gönderisini “Tebrikler Türkiye’ım” mesajıyla paylaşmıştır. Türkiye’yi temsil eden milli takımın yer aldığı bir de görsele yer veren Erdoğan, toplumun geniş bir çoğunluğunun duygusal birlik kurduğu değer mesajı vermiştir. “Tebrikler Türkiye’ım!” mesajını ünlem işaretiyle paylaşarak önem ülke için heyecan ve mutluluğu ifade

edilmek istenmektedir. Görselde Türk milli takımının el ele yürüyüşü ve Türk bayraklarıyla beraber alınan bir kareye yer verilmiştir. Karede ortak sevinçler, birlik ve beraberlik vurgusu yapılmış ayrıca Türk bayrağı ile değersel bir mesaj verilmiştir.

11.06.2019 tarihinde Türk Kızılay'ının 151. Yıl dönümünü kutlayan Erdoğan görsel olarak Türk Kızılay'ının günümüzdeki logosu ve 1923 yılında (Hilal-i Ahmer Cemiyeti) kullanılan logosuna yer verilmiştir. “zor zamanlarda insanlara umut”, “ihtiyaç sahiplerine yardım eli” olarak Türk Kızılay'ından bahseden Erdoğan, Türkiye'nin dünyanın dört bir yanındaki ihtiyaç sahiplerinin yardımına koştuğunu belirtmektedir. Bayrak sembolü ile de değersel bir mesaj vererek süreklilik ortaya koymaktadır.

18.06.2019 tarihli gönderisinde Trabzon Yaşlıları Koruma Derneği'nin düzenlediği akşam yemeğinde yaptığı konuşmanın bir bölümünü paylaşan Erdoğan'ın konuşmasında zihniyet, tarihi değerler ve milli vicdan dikkat çekmektedir. Paylaşımında biz vurgusu yapan Erdoğan diğer devletlerle kendi milletini karşılaştırmıştır. “Gaza” terimi İslamiyet'i yaymak amacıyla verilen mücadele anlamında kullanılmaktadır. Erdoğan burada gaza terimini “cenk”

terimi ile birleştirerek İslamiyet için savaş, savaş meydanında verilen mücadele olarak kullanmaktadır. Tarihsel bir vurgu yapan Erdoğan, milleti özelleştirerek birileri ifadesiyle ifade ettiği diğer milletlerden ayırmaktadır. “aziz şehitler” vurgusuyla şehitlerin dini ve değersel olarak millet için aziz olduğunu ifade etmektedir.

3.6.3.2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri

12.07.2019 tarihli gönderisinde 15 Temmuz darbe girişimine vurgu yapan Erdoğan, birlik ve beraberlik vurgusu yapan bir videoyla paylaşımını gerçekleştirmiştir. Milletin milli vicdanını harekete geçiren 15 Temmuz gününde her siyasi parti görüşünden olan kişinin meydanlara çıkması dile getirilmiştir. Paylaşılan video görselinde yer verilen sembollerle değer vurgusu, söylemlerle zihniyet ortaya koyulmaktadır. “şehitlerimizin aziz hatıraları” sözüyle şehitler kadar onların hatıralarının da aziz olduğu ifade edilmektedir.

20.07.2019 tarihli gönderisinde Kıbrıs Barış Harekâtının 45. Yıl dönümünü kutlayan Erdoğan, paylaşımında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bayrağına yer vermiştir. Paylaşımında milli davamız vurgusu yapan Erdoğan, dini ve milli duygulara seslenerek zihniyete yönelik

mesaj vermektedir. “milli davamız” sözüyle zihniyet vurgusu ve ortak paydalara değinen Erdoğan, “aziz şehitler” ve “gaziler” vurgusuyla değersel bir mesaj vermektedir. Görseldeki kırmızı ay ve yıldız da değersel bir anlam taşımaktadır.

29.07.2019 tarihli paylaşımında Erdoğan, Finlandiya’da düzenlenen 2019 yılı Down Sendromlular Avrupa Atletizm ve Masa Tenisi Şampiyonası’nda, Türkiye’yi temsil eden Down Sendromlu sporcuların elde ettiği başarıyı kutlayarak Türk bayrağıyla verdikleri pozu gönderisinde paylaşmıştır. Bu paylaşım Türk bayrağıyla paylaşılan görsel ve ülkenin elde ettiği başarı değersel paylaşım olarak ele alınmaktadır.

3.7. Kemal Kılıçdaroğlu

17 Aralık 1948 tarihinde Tunceli’nin Nazımiye ilçesinde dünyaya gelen Kemal Kılıçdaroğlu, ilk ve ortaöğretimini Erciş, Tunceli, Elâzığ gibi çeşitli yerlerde tamamladıktan sonra üniversite hayatına Ankara’da devam etmiştir. Mezuniyetinden sonra çeşitli devlet dairelerinde memur olarak çalışmaya başlamıştır. 2002 yılında İstanbul milletvekili olarak meclise girerek siyasi kariyerine başlamıştır (CHP, 2019). Günümüzde CHP Genel Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

3.7.1.2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri

Kılıçdaroğlu 4 Mayıs tarihinde gerçekleştirdiği paylaşımında terörist vurgusu yaparak ortak düşman algısı oluşturmuştur. Bu sebeple milli vicdana yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “milletimizin başı sağ olsun” sözü millet ve vatan için şehit verildiği anlamını taşımaktadır.

5 Mayıs tarihinde Şırnak'ta şehit olan askerlerimize yönelik paylaşım gerçekleştiren Kılıçdaroğlu, milli vicdana yönelik paylaşım gerçekleştirmiştir. Şehitlere “fedakârlık” anlamı yükleyen Kılıçdaroğlu, şehitlerin ülkeleri için terörle mücadele ettiklerini belirtmektedir.

29 Mayıs tarihli paylaşımında Irak'ın Kuzeyinde başlatılan Pençe harekâtında şehit olan askerlerimizin haberine yer veren Kılıçdaroğlu, terör örgütü vurgusuyla milli vicdana yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “PKK'lı teröristler” sözüyle ortak düşman mesajı vermektedir.

3.7.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri

04.06.2019 tarihli paylaşımda dini ve kültürel vurgu yaparak Ramazan Bayramı'nı kutlamıştır. Bugün kucaklaşma günü mesajıyla ahlaki mesaj vermektedir. Hem dini mesaj hem de küslerin barıştığı bir bayram olarak niteleyerek kültürel bir mesaj vermiştir. Kılıçdaroğlu, paylaşımında kendisinden yaşça büyük bir kadının elinden öperek alnına koymaktadır. Türk milli kültüründe gelenek ve kültürel bir yaklaşım olan bu davranış toplumun bir yansımasıdır.

3.7.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri

11.07.2019 tarihli gönderide Srebrenitsa katliamını hatırlatan Kılıçdaroğlu, dini açıdan kardeşlerimiz dediği Müslümanların unutulmaması ve sürekli hatırlanılması gerektiğini söyleyerek ahlaki bir mesaj vermektedir. Paylaşımında kullandığı görselde Srebrenitsa'da katledilen kişilerin mezarları ve onları ziyaret eden ailelerine yer verilmiştir.

15.07.2019 tarihli gönderisinde 15 Temmuz darbe girişimine değinen Kılıçdaroğlu, CHP'nin yaptığı tarihsel yeniliklerden bahsederek darbe girişimini kötülemektedir. "Hâkimiyet milletindir" vurgusu ile zihni yapı ortaya koyulmaktadır. Kılıçdaroğlu onlar ve bizler olarak iki farklı kullanım yapmaktadır. Onlar olarak Atatürk ve CHP kurucularından bahsederken, bizler diyerek günümüzdeki CHP'yi ifade etmektedir.

19.07.2019 tarihinde Irak'ın Kuzeyi Hakurk bölgesinde ve Bitlis'te şehit olan askerlerimizin haberini paylaşan Kılıçdaroğlu, dini ve milli vicdana yönelik bir paylaşım yapmıştır. "PKK'lı teröristler" vurgusu ortak düşman algısına yöneliktir. "Şehit" sözü hem dini hem de değersel bir anlam ifade etmektedir.

20.07.2019 tarihinde Kıbrıs Barış Harekâtının 45. Yıl dönümünü kutlayarak videolu bir paylaşım yapan Kılıçdaroğlu, geçmişe vurgu yaptığı paylaşımında Türk bayrağına yer vererek değersel mesajlar vermektedir.

23.07.2019 tarihli paylaşımında Erzurum Kongresi'nin yıldönümüne yer veren Kılıçdaroğlu, geçmişe vurgu yaparak zihniyete yönelik bir paylaşım yapmıştır. “yüce millet” sözü ile millete yüklenen anlam ön plana çıkmaktadır. “Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum” cümlesiyle geçmişe yüklenen anlam ve saygı ön plana çıkmaktadır.

3.8. Devlet Bahçeli

01 Ocak 1948 tarihinde Osmaniye’de doğan Devlet Bahçeli’nin yörede Fettahoğulları olarak bilinen bir Türkmen ailesine mensup olduğu söylenmektedir. İlköğretimini Osmaniye’de Ortaöğretimini İstanbul’da tamamladıktan sonra üniversite için Ankara’ya gelen Bahçeli burada çeşitli kuruluşlara katılarak aktif olarak yer almıştır. Öğretim üyeliği görevine devam ederken 1987 yılında görevini bırakarak siyasete atılmıştır (Devlet Bahçeli, 2019).

3.8.1. 2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri

4 Mayıs tarihinde Suriye'nin Azez Bölgesi'nde şehit olan ve yaralanan askerimizle birlikte Hakkâri sınırında şehit olan ve yaralanan askerlerimizin haberine yer veren Bahçeli, terör örgütü vurgusu yaparak ortak düşman algısı oluşturmuş ve milli vicdana yönelik bir paylaşım yapmıştır.

28 Mayıs tarihinde teröre karşı tüm dünyanın mücadele etmesi gerektiğini söyleyen Bahçeli, milli vicdana yönelik paylaşım gerçekleştirmiştir. Terörü sadece Türkiye için değil dünya için büyük bir tehdit olarak görmektedir.

29 Mayıs tarihinde İstanbul'un fethini kutlayan Bahçeli, ezan, bayrak ve ecdat vurgusu yaparak değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir. "Mehmedimizi Fatih" diyerek Fatih Sultan Mehmet'in Allah için mücadele eden bir askerden yöneticilik vasfına eriştiğini belirtmektedir. Hilal İslamiyet'te dini bir sembol olarak ele alınmaktadır. Bahçeli, çan ile Hristiyanlığı hilal ile İslamiyet'i ifade etmiştir. Fethin yüzyıllardır süren bir ülkünün mahsulü olduğunu ifade eden Bahçeli, ülkü olarak zihniyet yapısına vurgu yapmaktadır. Konstantin'in şehri anlamına gelen Konstantinopolis'in, İstanbul olmasının elde edilmek istenen bir ülkü olduğu yönünde dini bir vurgu yapılmıştır.

3.8.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri

Bahçeli, 10.06.2019 tarihinde paylaştığı gönderide milli futbol takımımızı tebrik ederek başarılarından dolayı kutlamış ve değersel bir paylaşım yapmıştır. Milli takımın kazanmasından dolayı yaşadığı mutluluğu teknik direktörü tebrik ederek kutlayan Bahçeli İzlanda'yı da tepkilerinden dolayı eleştirdiği beş sıralı gönderi paylaşmıştır. “Övünç madalyamız” sözünüle futbola milli bir mücadele gözüyle yaklaştığı görülmektedir.

10.06.2019 tarihinde paylaştığı bir başka sıralı paylaşımında ise Doğu Akdeniz’de yaşanan olayları değerlendirmekte ve Kıbrıs Türklerinin yalnız olmadığına dair zihniyete yönelik bir paylaşım yapmaktadır. Ortak dost ve düşman algısı oluşturularak biz vurgusu yapılmaktadır. “Türkiye’ye meydan okumaktır” sözü Türkiye’nin hassasiyetlerine yönelik bir uyarı mahiyetindedir.

3.8.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri

24.07.2019 tarihinde Lozan Barış Antlaşması’nın 96. Yıldönümünü anan Bahçeli, art arda paylaştığı yazılarında tarihsel, zihni, dinsel ve değersel birçok mesaj görülebilmektedir. “Kurucu kahramanlar”, “muhterem şehitler” sözleri milli mücadeleye verilen dini ve değersel anlamı ifade etmektedir. “Emeklerine gölge düşmeyecek” sözü aynı zihniyetin hala devam ettirildiğini belirtmektedir. Gizli düşman mesajıyla milli vicdana yönelik vurgu yapılmış ve “ihanete boyun eğecek tek bir vatan evladı yok” vurgusu yapılmıştır. Türk milletine yüklenen anlam ve sorumluluk ifade edilmiştir.

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Lozan Barış Anlaşması'nın 96.yıldönümünde, kurucu kahramanları, Milli Mücadele'nin mümtaz isimlerini, muhterem şehitlerimizi rahmetle, minnetle yad ediyorum. Allah hepsinden razı olsun diyorum. Emanetlerine gölge düşmeyecek, muhterem hatıralarına asla halel gelmeyecektir.

917 2061 9683

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Mukadderat uğruna kefenise giyeceğimiz, Allah şahit koşa koşa giyeriz. Mukaddesatımızın varlığı için urgan ise boynumuza geçecek olan başımızı uzatmaya da seve seve hazırız. Ancak bedel ödemededen öne atılıp bedel ödemek asaletimizin bizatihi gerçeğidir.

326 1990 7838

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Türkiye'yi terörle durdurmaya, bölgesel ve küresel oyunlarla ayağını kaydırmaya çalışan odaklara Milli Mücadele'yi incelemelerini tavsiye ederim. Sınırlarımızın dibinde kamçılanan ihanete boyun eğecek tek bir vatan evladının olmadığını da haykırmak isterim.

289 2750 15 B

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Lozan sadece bir sonuçtur, mühim olan Lozan'a kadar geçen her sayfası çile ve meşakkatle yazılmış ağır süreçtir. Türkiye Cumhuriyeti masa başı imalatı değil, mihnet ve melanete kafa tutan bir inanmışlığın onurlu ve şerefli eseridir.

70 1563 5580

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Nitekim 1919'un karanlık ve kahredici ortamından 24 Temmuz 1923'ün Lozan şartlarına varıncaya kadar Türk milleti canı pahasına, devleşen iradesiyle, nice fedakârlıkların eşliğinde istiklalini kazanmış, tarihe ve beşeriyetin vicdanına kaydetmiştir.

44 1378 4512

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
23 Temmuz 1919 Çarşamba günü toplanıp 14 gün boyunca devam eden Erzurum Kongresi "30 Ekim 1918 tarihinde milli sınırlar içinde kalan vatan parçalarının bölünmez, parçalanmaz bir bütün olduğunu" devasa bir kahramanlık şuuruyla beyan etmiştir.

53 1437 5073

 Devlet Bahçeli @dbdevletbahceli · 24 Tem
Türk milleti zorlu vatan coğrafyasında zora ve zorbalara direne direne hayat hakkını muhafazayı başarmış, milli haysiyetini müdafaayı bilmiştir. Tarihin ibret levhaları, milli hafızanın iffet vesikaları bu gerçeğin tebarüz ve temerküzüne başlıca delildir.

213 1797 7768

Devlet Bahçeli, Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında sık paylaşım yapmamakla birlikte belirli günlerde art arda gönderiler paylaşmıştır. Uzun bir metin halinde paylaşılan gönderiler tek bir paylaşım olarak ele alınarak değerlendirilmiştir. Bahçeli genelde paylaşımlarında sadece yazı kullanmakta görsel tercih etmemektedir. Bu sebeple görsel semboller üzerinden değil sadece söylemleri üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir.

3.9. Meral Akşener

18 Temmuz 1956 tarihinde İzmit'te doğan Meral Akşener, ilk ve ortaöğretimini İzmit'te tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi'nde eğitimine devam etmiştir. Bir süre öğretim üyesi olarak çeşitli üniversitelerde ders veren Akşener, 1995 yılında DYP Kocaeli milletvekili olarak siyasi kariyerine başlamıştır.

3.9.1.2019 Mayıs Ayı Twitter Söylemleri

4 Mayıs tarihli paylaşımında Suriye ve Hakkâri'de şehit düşen askerlerimize yer veren Akşener, ortak düşman mesajıyla milli vicdana yönelik mesaj vermiştir. Görsel olarak bayrağa yer vermesi değersel bir mesajdır. Şehitlerin isimlerine de yer veren Akşener, şehitleri vatan evladı olarak değerlendirmekte ve isimlerini her zaman paylaşmaktadır. “PKK’lı terörist” vurgusu ortak düşmanın dile getirilmesidir. Görselde göklerde dalgalanan Türk bayrağına yer veren ve yazılı bir fotoğraf paylaşan Akşener, değersel ve milli vicdana yönelik bir paylaşım yapmıştır.

5 Mayıs tarihli gönderide Şırnak'ta şehit düşen askerlerimizin haberine yer veren Akşener, yazı ve görsel açısından milli vicdan ve değersel mesaj vermiştir. “PKK’lı hainler” vurgusu ortak düşmanı belirtmektedir. “kahramanlarımız” sözü ile askerlere yüklenen değer ön plana çıkmaktadır. “vatan bize minnettardır” sözü askerlerin vatan için mücadele ettiğini ve bu ülke için can verdiğini ifade eden zihniyeti temsil eden bir yaklaşımdır. Görselde bayrağı tutan ve askeri nizamda yürüyen askerler görülmektedir. Bayrağın kutsallığı, askerin

onurlu ve dik yürüyüşü ifade edilmekte siyah beyaz fotoğrafta kırmızı bayrağın ön plana çıkmasıyla her şeyden önemlisi vatan mesajı verilmek istenmektedir.

6 Mayıs tarihli gönderisinde Ankara'da şehit olan polisimizin haberine yer veren Akşener, vicdani ve değersel bir paylaşım yapmıştır. “kahraman” sözü ile polise değersel mesaj yüklenmiştir. Şehit polisi ismiyle paylaşan Akşener minnet duygusunu ismiyle paylaşarak ifade etmektedir. “memleketimizin dirliği ve düzeni için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan polisimiz” sözüyle polise yüklenen sorumluluk ve değer ön plana çıkmakta zihniyete yönelik bir paylaşım gerçekleştirilmektedir. Paylaşımın görselinde yer alan yarıya inmiş bayrak ile matem ve hüznün ifade edilmektedir.

Şırnak'ta şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, ortak düşman ve değersel sembol ile vicdani ve değersel bir mesaj vermiştir. “terör örgütü PKK” vurgusu ile ortak düşman

oluşturulmuş “şehit” vurgusuyla dini anlam yüklenmiştir. Paylaşımın görselinde yazılı Türk bayrağı fotoğrafı paylaşarak değer ve hüznün ifade edilmiştir.

10 Mayıs tarihli gönderisinde İran sınırında şehit düşen askerimizin haberine yer veren Akşener, ortak düşman algısı oluşturmuş ve vicdana yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “kahraman” asker vurgusuyla değersel bir anlam yükleyerek şehit askerimizin ismine paylaşımında yer vermiş ve onu özelleştirmiştir. Görselde göklere çekilmiş bayrağa yer veren Akşener, paylaşımına değersel anlam yüklemiştir.

11 Mayıs tarihli paylaşımında Tunceli’de şehit olan askerimize yer veren Akşener, vicdani ve değersel paylaşım yapmıştır. “terör örgütü PKK” vurgusuyla ortak düşman oluşturmuştur. “Şehit” sözüyle dini ve değersel bir anlam yükleyerek şehid in ismini paylaşmış ve özelleştirmiştir. Görselde Türk bayrağına yer verilmesi yine değersel bir anlam taşımakta ve millete vurgu yapılmaktadır.

13 Mayıs tarihindeki paylaşımında Tucaeli'de şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener vicdani ve değersel bir paylaşım yapmıştır. Paylaşımında ortak düşman vurgusu yapılmış milli vicdana yönelik bir paylaşım gerçekleştirilmiştir. Şehit vurgusu yapılmış ve şehit olan askerimizin ismi paylaşılarak özelleştirme yapılmıştır. Görselde göklere çekilmiş Türk bayrağına yer verilmesi milletin dik duruşunu ifade etmektedir.

Yine 13 Mayıs tarihli bir paylaşımında da Hakkâri Yüksekova'da çıkan bir çatışmada şehit olan askerimize yer verilerek şehitlere yüklenen önem ve anlam vurgulanmıştır. Görselde Türk bayrağına sarılı olan tabuta selam duran asker ve siyah fon üzerine ay ve yıldız görülmektedir. Hüzün ve saygı ifade edilmek istenmiştir.

14 Mayıs tarihli paylaşımında Hakkâri'de şehit olan askerimize yer veren Akşener vicdani ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

18 Mayıs tarihinde şehit düşen askerlerimizin haberlerine yer veren Akşener, vicdani ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir. İki paylaşım da “şehit” sözüne yer verilmiş dini ve değersel anlam katılmıştır. Şehitlerin isimlerine yer verilerek özelleştirme yapılmıştır. Her iki paylaşımın görselinde de Türk bayrağına yer verilerek sembol değerselleştirme vardır. İlk paylaşımında siyah çatlak bir fon ve ikincisinde yarıya çekilmiş Türk bayrağı yer almaktadır. Vatana vurgu ve yas söz konusudur.

18 Mayıs tarihinde geçmişe vurgu yaparak Gençlik ve Spor Bayramını kutlayan Akşener, Türk milletinin mücadele eden bir millet olduğuna değinerek zihniyete yönelik mesaj vermiştir. Paylaşımında Mustafa Kemal Atatürk'e yer veren

Akşener, umuda yönelik düşünce ve tavrı örnek göstermiştir. Paylaşım Atatürk'ün bir konuşmasıyla desteklenmiştir.

Akşener, 20 Mayıs tarihli paylaşımında milletin birlikte huzur içerisinde yaşamasını temenni eden bir video paylaşarak ahlaksal mesaj vermektedir. “oluşturulan gerilim” sözüyle gizli düşman algısı oluşturulmak istenmektedir. Birlik bütünlük mesajı veren Akşener parti ismiyle aynı olan “iyi” sözünü tırnak içerisinde “iyi insandı” şeklinde ifade ederek partiyle bağdaştırma yapmıştır. Görüntü olarak kendi konuşmasına yer vermiştir.

24 Mayıs tarihinde yaptığı paylaşımında Irak'ın kuzeyinde şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, değersel ve vicdani bir paylaşım yapmıştır. “hain terör örgütü” vurgusuyla düşman netleştirilmiştir. “Şehit” kelimesiyle dini ve değersel anlam yüklenmiş ismiyle paylaşılarak özelleştirme yapılmıştır. “kahraman” asker vurgusu zihniyete bir anlam taşımaktadır. Görsel olarak siyah ve kırmızı renklerinin iç içe girdiği dramatik bir Türk

bayrağı görseline yer verilmiştir. Fotoğrafta devletin ve milletin üzerindeki hüznün ve kötü günler siyah kararma ile yansıtılmak istenmektedir.

27 Mayıs tarihinde Fırat Kalkanı Harekâtında şehit düşen askerimizin haberine yer veren Meral Akşener, vicdani ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

28 Mayıs tarihinde İyi Parti Tüzük Kurultayı'nda konuşan Akşener, tarihe vurgu yaparak dinsel söylemlere ve tarihsel şahsiyetlere yer vermiştir. Zihniyete yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. “Oğuz Ata’nın has milletisin” sözü ile Türk tarihine vurgu yapılarak Oğuz boyundan soyun geldiği belirtilmektedir. “son peygamber” sözüyle dini inanç vurgulanmış ve son peygamberin Hz. Muhammed (S.A.V) olduğu belirtilmiştir. “Uyan Ey Türk oğlu” sözüyle geçmişini ve dinini bilen gençlerin harekete geçmesi gerektiğini dile getirmektedir. “yürü geç öne” sözüyle kendilerine vurgu yaparak hedefleri belirtilmiş ve tüm vurguladığı özellikleri taşıdıkları ifade edilmiştir.

29 Mayıs tarihinde İstanbul'un fethini kutlayan Akşener, adalet erdeminin miras kaldığını ve devam ettirileceğine değinerek ahlaksal bir paylaşım gerçekleştirmiştir. Görselde Fatih Sultan Mehmet'in bir portresine yer verilerek yol gösterici olarak konumlandırılmıştır.

29 Mayıs tarihinde Pençe Harekâtı Kapsamında yürütülen operasyonda şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, vicdani ve değersel mesajlardan oluşan bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

3.9.2. 2019 Haziran Ayı Twitter Söylemleri

Meral Akşener, şehitlerimiz için rahmet ve ailesine baş sağlığı dileyerek dinimizce vatan için ölenlere şehitlik makamı verildiği için dini bir paylaşım yapmış ve paylaşım fotoğrafında da Türk bayrağını kullanarak değersel bir mesaj vermiştir. “Hain pkk’lı teröristler” vurgusu ülkenin ve askerinin mücadele ettiği düşmanları belirterek vicdani bir taraf belirtme paylaşımıdır.

2 Haziran tarihli paylaşımında Hakkâri’de şehit olan askerimizin haberine yer verilmiş ve baş sağlığı dilenmiştir. Görsel ve mesaj açısından değersel, dini ve milli vicdana yönelik mesajlar içermektedir.

4 Haziran tarihli paylaşımında Tunceli’nin Ovacık ilçesinde şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, milli vicdan, dini ve değersel mesajlara yer vermiştir.

6 Haziran tarihli gönderide Hakkâri’de şehit olan askerimizin haberine yer verilmiştir. Değersel ve dini mesaj verilmiştir.

8 Haziran tarihli paylaşımında Niğde’de şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener fotoğraf ve paylaştığı yazıyla birlikte dini ve değersel mesaj vermektedir.

9 Haziran tarihli paylaşımında Şehit öğretmen Aybüke Yalçın’ı anan Akşener, dini ve vicdana yönelik bir paylaşım yapmıştır. “PKK” vurgusuyla ortak düşman algısı oluşturulmuştur. “şehit” kelimesiyle dini ve değersel bir anlam yüklenmiştir. Paylaşımında görsel olarak siyah beyaz bir paylaşım yapılmıştır.

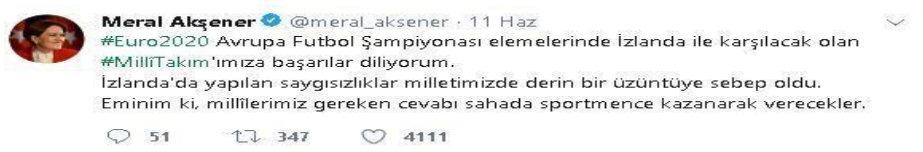
9 Haziran tarihli bir başka paylaşımında Irak'ın Kuzeyinde ve Suriye Tel Rıfat'ta şehit olan şehitlerimizin haberlerine yer veren Akşener, görsel ve yazı açısından milli vicdan, dini ve değersel mesajlar vermiştir. "PKK" vurgusu ile ortak düşman oluşturulmuş, "şehit" ifadesiyle dini ve değersel anlam yüklenmiştir.

11 Haziran tarihli art arda yaptığı fotoğrafsız paylaşımında Antalya Manavgat ve Hakkâri Yüksekova'daki şehit haberlerine yer veren Akşener, dini ve vicdani bir paylaşım yapmıştır.

11 Haziran tarihli paylaşımında milli takıma başarılar dileyen Akşener, İzlanda'yla yaşanan gerginliğe de değinerek saygısızlık olarak değerlendirmiş ve ahlaksal bir paylaşım yapmıştır.

12 Haziran tarihli gönderisinde Tunceli'de şehit olan askerlerimizin haberlerine yer veren Akşener, değersel, vicdani ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

16 Haziran tarihli paylaşımında Şırnak'ta şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, dini, vicdani ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

24 Haziran tarihli gönderisinde Diyarbakır'da şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, dini ve değersel bir paylaşım yapmıştır.

25 Haziran tarihli gönderisinde Eren Bülbul'ü anarak rahmet dileyen Akşener, vicdani ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

26 Haziran tarihli gönderisinde AfrinKimar Üs Bölgesi'nde şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, görsel ve yazı açısından değersel, vicdani ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

27 Haziran tarihli videolu paylaşımında zihniyet ve değersel mesajlara yönelik bir paylaşım gerçekleştirmiştir. Paylaşımında “biz” vurgusu dikkat çekmektedir. “karanlığı dağıtan güneş” sözüyle İyi Parti logosuna vurgu yapılmış ve partinin ülkeyi sıkıntılardan kurtaracağı ifade edilmek istenmiştir. “Mehmetçiğin göğsündeki ay yıldız” sözü ile bu milletin düşünen ve koruyan bir parti oldukları ifade edilmek istenmektedir. “ne mutlu Türküm diyene” sözü ile Atatürk’e vurgu yapılmaktadır. Her iki söz de değersel anlam içermektedir.

28 Haziran tarihli bir başka gönderide Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın kuruluş yılını kutlayan Akşener, paylaşımında Büyük Türk Hakanı Metehan'dan beri kara kuvvetlerinin var olduğunu söyleyerek tarihsel bir vurgu yapmış ayrıca “büyük Türk hakanı” sözüyle özelleştirerek anlam yüklemiştir. Paylaşım fotoğrafında Türk bayrağına yer veren Akşener, değersel ve zihniyete vurgu yapan bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

28 Haziran tarihli paylaşımında İdlib ve Hakkâri'de şehit düşen askerlerimize yer veren Akşener, yazı ve fotoğraflarla değersel ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

30 Haziran tarihli gönderisinde Hakkâri-Van karayolunda şehit düşen askerlerimizin haberlerine yer veren Akşener, dini, değersel ve vicdani bir paylaşım yapmıştır.

3.9.3. 2019 Temmuz Ayı Twitter Söylemleri

1 Temmuz tarihli gönderisinde Meral Akşener, Barbaros Hayrettin Paşa'nın bir sözünü paylaşarak tarihe vurgu yapmış kullandığı fotoğrafta da Çanakkale'ye yer vererek yine tarihi bir anımsatma yapmıştır. Fotoğrafın üzerinde yer alan "Egemenliğimiz altındaki denizlerde ay

yıldızlı bayrağımız ilelebet var olacaktır” sözü değersel bir anlam barındırmaktadır. Fotoğrafta yer alan karadaki ve denizdeki bayrak egemenliği temsil etmektedir.

4 Temmuz tarihli gönderisinde Siirt'in Eruh ilçesinde şehit olan askerimizin haberine yer veren Akşener, değersel, vicdani ve dini bir paylaşım yapmıştır.

5 Temmuz tarihli diğer bir paylaşımında 26 yıl önce gerçekleşen terör saldırısına değinen Akşener, milletin birliğinin bozulmadığı ve hiçbir zaman da bozulmayacağı mesajını vermiştir. Toplumsal zihniyet ve dine yönelik bir paylaşımır.

9 Temmuz tarihli gönderisinde Hakkâri’de şehit düşen askerimize yer veren Akşener, dini, vicdani ve değersel bir paylaşım yapmıştır.

11 Temmuz tarihli gönderisinde Müslümanların katledildiği Srebrenitsa soykırımını paylaşan Akşener dini bir paylaşım gerçekleştirerek din kardeşliği vurgusu yapmış ve unutmayacaklarını ifade ederek ahlaki bir mesaj vermiştir.

14 Temmuz tarihinde Hakkâri’de şehit olan askerlerimizin haberini paylaşan Akşener, vicdani, değersel ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

15 Temmuz tarihli paylaşımında 15 Temmuz darbe girişimine karşı milletin mücadelesini hatırlatan ve şehitlere rahmet dileyen Akşener, vicdani, değersel, dini ve zihniyeti ortaya koyan bir paylaşım yapmıştır. “vatan hainleri” sözü düşmanı ve yüklenen niteliği belirginleştirmek için kullanılmış ortak düşman mesajı verilmiştir. “ülke”, “devlet,

“milli irade” için mücadele verildiğini belirterek değersel anlama vurgu yapılmıştır. “kahramanca mücadele” sözü yapılan mücadeleyi özelleştirmektedir. “şehit” sözü ile dini ve değersel anlam yüklenmiştir. Görselde insanların ellerinde Türk bayraklarıyla boğaz köprüsüne kadar uzanan bir sırayla dışarıya çıktıkları görülmektedir. Anadolu Ajansı’nın muhabiri tarafından çekilen kareye paylaşımında yer veren Akşener, birlik, beraberlik, mücadele duygularını desteklemektedir.

17 Temmuz tarihli paylaşımında Erbil’deki Türk Başkonsolosluğu personeline yönelik saldırı haberine yer veren Akşener vicdani ve dini bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

18 Temmuz tarihli paylaşımında Şırnak’ta şehit düşen askerimizin haberine yer veren Akşener, vicdani ve dini bir paylaşım yapmış fotoğrafta Türk bayrağına yer vererek değersel bir mesaj vermiştir.

19 Temmuz tarihli gönderisinde Bitlis ve Irak Hakurk’ta şehit düşen askerlerimizin haberlerine yer veren Akşener, dini, vicdani ve değersel bir paylaşım yapmıştır.

20 Temmuz tarihli paylaşımında Kıbrıs Barış Harekâtının yıl dönümünü kutlayan Akşener, şehitleri rahmetle anarak dini; zulme karşı barış ve huzur için söylemleriyle zihniyet ve paylaştığı görselle değersel bir mesaj vermektedir.

23 Temmuz tarihli paylaşımında Akşener, “milli sınırlar içerisinde vatan bir bütündür, bölünemez” sözüyle paylaştığı Türk milletinin direniş kararının ilan edildiği Erzurum Kongresi yıl dönümünü bir fotoğraf ile paylaşmıştır. Zihniyete yönelik bir paylaşım yapılmıştır.

23 Temmuz tarihli gönderisinde Hatay'ın esaretten kurtulmasını kutlayan Akşener, Mustafa Kemal Atatürk'ün bir sözüyle paylaşarak zihniyete yönelik mesaj vermiştir.

Paylaşımında er verdiği görselle değersel bir mesaj veren Akşener şehitlere rahmet dileyerek dini bir mesaj da paylaşmıştır.

26 Temmuz tarihinde Hakkâri'de şehit olan askerimizin haberine yer verdiği paylaşımında dini, değersel ve milli vicdana yönelik bir paylaşım yapmıştır.

27 Temmuz tarihli gönderisinde Adıyaman'ın Sincik İlçesi'nde şehit olan polisimizin haberine yer veren Akşener, dini, vicdani ve değersel bir paylaşım gerçekleştirmiştir.

3.10. Bulguların Analizi

Yapılan araştırmada Millet karakterinin oluşumu ve toplum içerisinde yaşayan bireylere etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Millet karakteristik yapısı toplum içerisinde yetişmiş olan her bireyde gözlemlenmektedir. Bu durum siyasi liderlerde de görülmekte, kimi zaman konuşmalarında kimi zamanda verdikleri tepkilerde ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada içerik zmlemesi ile toplumsal ve kültürel yapılar çerçevesinde dört siyasi parti liderinin 2019 yılı Mayıs, Haziran, Temmuz ayları Twitter paylaşımlarında ortaya koydukları söylemler millet karakter unsurları çerçevesinde analiz edilmektedir.

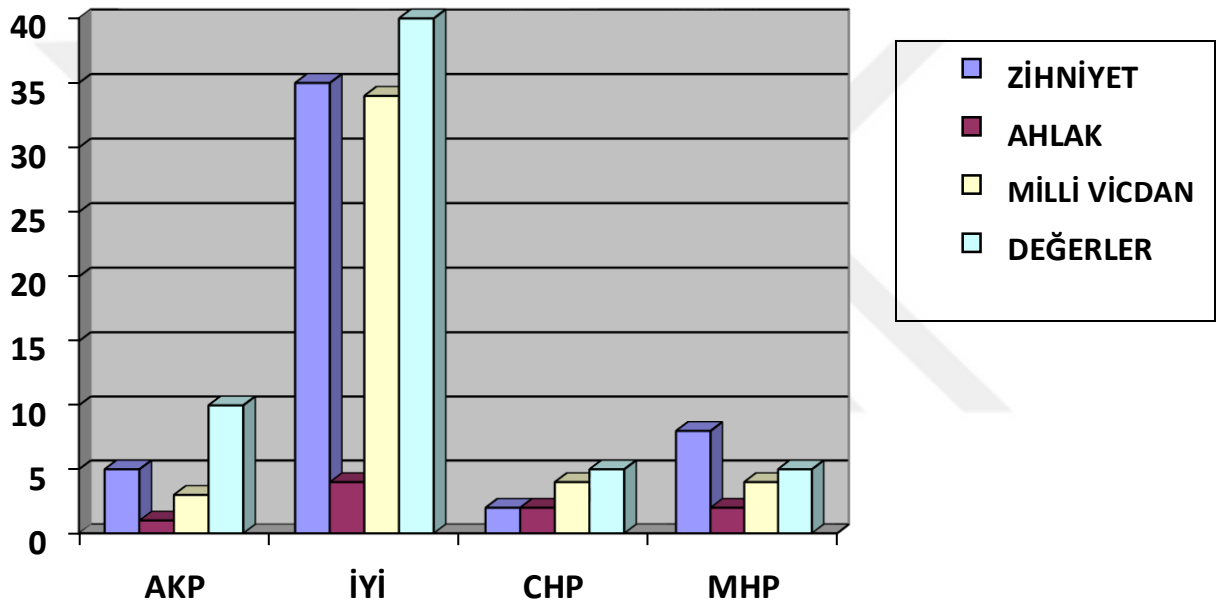

Şekil 3: Analiz

SİYASİ LİDERLER	AYLAR	TWİTTER’DA PAYLAŞILAN SÖYLEMLERDE MİLLET KARAKTER UNSURLARI				TOPLAM
		ZİHNİYET	AHLAK	MİLLİ VİCDAN	DEĞERLER	
RECEP TAYYİP ERDOĞAN	MAYIS	1	1	2	3	7
	HAZİRAN	2	-	1	4	7
	TEMMUZ	2	-	-	3	5
MERAL AKŞENER	MAYIS	12	2	13	13	40
	HAZİRAN	12	1	11	15	39
	TEMMUZ	11	1	10	12	34
KEMAL KILIÇDAROĞLU	MAYIS	-	-	3	3	6
	HAZİRAN	-	1	-	-	1
	TEMMUZ	2	1	1	2	6
DEVLET BAHÇELİ	MAYIS	1	1	2	2	6
	HAZİRAN	1	-	1	2	4
	TEMMUZ	6	1	1	1	9

İbn-i Haldun'un Mukaddime adlı eserinden çıkarımlar yapılarak elde edilen millet karakter unsurları, Türkiye'deki dört parti liderinin Twitter sosyal mecralarındaki paylaşımları üzerinden değerlendirilerek analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre liderlerin üç aylık paylaşım analizinde millet karakter unsurlarının en belirgin görüldüğü siyasi lider Meral Akşener olmuştur. Meral Akşener'i genel toplama göre sırasıyla Devlet Bahçeli, Recep Tayyip Erdoğan ve Kemal Kılıçdaroğlu takip etmektedir.

Şekil 4: Grafik Analiz

Araştırmada 2019 yılı Mayıs, Haziran, Temmuz aylarındaki parti liderlerinin Twitter sosyal mecrasındaki paylaşımları ele alınmıştır. Araştırmanın gerçekleştirildiği alan bir sosyal mecra olduğu için liderlerin kullanım sıklığı ve paylaşım tercihi kendi inisiyatiflerindedir. Meral Akşener, tüm bayram kutlamaları, dini günler, şehit haberlerine, dünyadaki özel günlere, tarihsel hatırlatma ve anmalara paylaşımlarında yer vermektedir. Her şehit haberini şehidin ismine soyadına yer vererek ve değersel bir sembolümüz olan bayrakla paylaşmaktadır. Diğer siyasi liderlere nazaran bu yoğun paylaşım millet karakter unsurlarının daha yoğun hesaplanmasına sebep olmaktadır. Liderlerin hepsinin millet karakter unsurlarından ortak zihniyet ve değerlere sahip oldukları da paylaşımlarında görülmektedir.

Tüm siyasi liderler millet karakter unsurlarından en az ahlak konusunda paylaşımda bulunmaktadır. Dört unsur üzerinden liderlerin paylaşımları ele alındığında Ak Parti Lideri Recep Tayyip Erdoğan, İyi Parti Lideri Meral Akşener ve Cumhuriyetçi Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu en fazla ‘değerler’ kategorisinde paylaşım gerçekleştirirken Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Devlet Bahçeli en fazla ‘zihniyet’ kategorisinde paylaşım gerçekleştirmiştir. Bu durum bize Devlet Bahçeli’nin toplumun yönelimlerini, tercihlerini ve tarihini iyi bildiğini göstermektedir. Değerler alanında paylaşım gerçekleştiren üç liderimizin toplumsal kavramlara ve ideolojilere hâkim olduğu ve çoğunlukla bu alana yönelik paylaşımlar gerçekleştirdiği görülmektedir.

Millet karakter unsurları, toplumlarda farklı şekilde gelişen ve düzenlenen toplumsal yapıyı en çok yansıtan zihni yapı, ahlak, milli vicdan ve toplumsal değerler üzerinden analiz edilmiştir. Araştırmada bazı siyasetçilerin sosyal mecra üzerinde çok aktif olduğu görülürken bir diğerrinin ayda bir ya da iki paylaşımı uzun metinler halinde tek seferde yayınladığı görülmüştür. Meral Akşener sık paylaşım yaparak tüm şehit haberlerine, bayram kutlamaları ve dünyadaki özel günlere yönelik iletilere yer vermiş ayrıca anma ve hatırlatmalarda bulunarak duyarlı ve ilgili bir lider profili oluşturmaya çalışmıştır. Sık sık görsel öge ve video paylaşımı tercih eden Akşener, sembol değerlerimizden bayrağa neredeyse her şehit haberinde yer vermiş ve milli vicdanı temsil eden ortak dost ve düşman algısını sözsel olarak ifade etmiştir.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, genellikle videolu uzun söylem paylaşımları yapmayı tercih etmektedir. Paylaşımlarında Atatürk ve CHP ilkelerine sıkça yer veren Kılıçdaroğlu söylemlerinde de sık sık geçmişe vurgu yaparak hedeflerini ifade etmektedir. Haziran ayında yaptığı paylaşımlarda millet karakter unsurlarından sadece ‘ahlak’ görülürken; Temmuz ve Mayıs aylarında yaptığı paylaşımda ‘zihniyet, ahlak, milli vicdan ve değerlere’ yönelik paylaşımlar görülmektedir. Mayıs ayında ‘zihniyet ve ahlaka’ yönelik paylaşım gerçekleştirmeyen Kılıçdaroğlu, Haziran ayında ‘zihniyet, milli vicdan ve değerlere’ yönelik paylaşım yapmamıştır. Kılıçdaroğlu araştırmanın geneline bakıldığında en az zihniyet ve ahlaka yönelik paylaşımlar gerçekleştirmiştir.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, sosyal mecrayı çok sık kullanmamakla birlikte ayda bir veya iki kez paylaşımında bulunarak uzun metinler halinde art arda iletiler sunmaktadır. Bahçeli, Haziran ayında toplumsal ahlaka yönelik hiç paylaşım gerçekleştirmezken diğer aylarda tüm unsurlara yönelik paylaşım yapmıştır. Bahçeli'nin genel tabloya bakıldığında en az ahlaka yönelik paylaşım gerçekleştirdiği görülmektedir.

AKP Genel Başkan ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan sosyal mecrayı aktif ve sık kullanmaktadır. Genellikle fotoğraflı ve videolu paylaşımlar yapan Erdoğan, kısa ve yazılı videolar tercih ederek izlenme ve takip edilme oranını arttırmaktadır. Haziran ayında karakteristik söylemlerden 'zihniyet, milli vicdan ve değerlere' yer verilirken 'toplumsal ahlaka' yönelik paylaşım gerçekleştirilmemiştir. Temmuz ayında ise ahlak ve milli vicdana yönelik paylaşım gerçekleştirilmeyen Erdoğan, genel tabloya göre en az ahlaka yönelik paylaşım yapmaktadır.

Genel olarak araştırmada elde edilen bulgulara göre millet karakteri en çok İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in paylaşımlarında görülürken en az CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun paylaşımlarında görülmektedir.

Her milletin kendine has özelliklerinin bulunduğu ve sosyal genin de etkisiyle nesiller boyu aktarım gösterdiği çeşitli bilimsel ve sosyal deneyler yoluyla araştırılarak kanıtlanmıştır. Birçok bilimsel araştırmayla bu konu üzerinde incelemeler yapılarak gen ve genom denen insanın biyolojik yapısına yönelik birçok konuda aktarımın mümkün olduğu ve nesilleri şekillendirdiği ortaya konulmaktadır. Bir diğer varsayım her milletin karakter özelliklerinin farklılığı ve ele alınan unsurlar üzerinden olaylara karşı verdikleri tepkilerin karakteristik özellikleri yansıtacağına yöneliktir. Bu varsayımda doğrulanarak İbn-i Haldun'un 'Mukaddime' adlı eserinden elde edilen ve sosyal gen denilen unsurlardan yola çıkılarak her milleti birbirinden ayıran dört unsur ortaya çıkmaktadır. Bu unsurlar bize her milletin belli olaylar karşısında farklı tepkiler verebildiği gibi hassasiyetlerinin ve değerlerinin de farklılık gösterdiği ve millet karakteri denilen olguyu oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Son olarak ele alınan varsayımda millet karakter özelliklerinin Türkiye toplumu içerisinde yetişen siyasi liderlerin sosyal medya paylaşımlarına yansıdığı görülmüştür. Tablolama ile görselleştirilen

analiz bulgularında kimi liderlerde millet karakter unsurları daha net görü lürken kimisinde ise daha az görölmektedir.

SONUÇ

Milliyetçilik düşüncesi Batı'da sanayileşme Doğu'da ise bir ideoloji olarak belirginlik göstermiştir. Türk milletinin tarihsel zeminine baktığımızda geleneksel özellikler, sosyal birliktelikler, yaşam tarzı, söylemsel ve davranışsal yetkinlikler ön plana çıkmaktadır. İslamiyet'in gelmesi ile birlikte sosyal ve siyasi hayatını din çerçevesinde şekillendiren Türkler, geçmişten getirdikleri özellikleriyle İslamiyet'i birleştirerek kendilerine has bir duruş meydana getirmişlerdir. Bu duruş Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar imparatorluk bilinciyle devam etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu yıkıldıktan sonra Türkçülük düşüncesi batıdan gelen milliyetçilik akımıyla ve tarihsel zeminle birlikte yeniden canlanarak bir fikir hareketi olarak doğmuştur. Tarihsel süreç içerisinde farklı kalıplara bürünen ve dönemin ihtiyaçlarına ve düşünce tarzına göre yeniden şekillendirilen milliyetçilik düşüncesi 1985 yılında tüm dünyada var olan ve artık milletlerin kendilerini tanımaları, yorumlamaları ve bir bütün olarak geleceği planlamalarına imkân tanımıştır. Ulus devlet bilinciyle bir arada yaşayan milletler milli kimlik düşüncesini bir üst kimlik olarak kullanarak ülke içerisindeki ayrışmaların önüne geçmişlerdir.

Milliyetçi kuramlar içerisinde en çok destek bulan ve diğer görüşlerin ortasında yer alan görüş etno sembolcü görüştür. Bu görüş geçmişten gelen etnik kökenlerin günümüzün modern toplumuyla harmanlanarak herkesin kendi karakterini ortaya koyabileceği bir millet oluşturulduğunu desteklemektedir. Bu görüşe göre ülke bayrakları, gazetelerin biz algısıyla hitap ederek haber yapması, askeriyedeki ve okullardaki marşlar bir millet olmanın verdiği karakteri yansıtan önemli sembol ve simgelerdir. Toplum içerisinde yaşarken öğrenilen bu değerleri gelecek kuşaklarda aynı şekilde takip ederek kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmaktadır. 1347 yılında İbn-i Haldun tarafından Tunus'ta kaleme alınan ve ilk baskısı Mısır'da 1858 yılında gerçekleştirilen Mukaddime isimli eserde milletlerin birbirinden farklı olduğu ve bu farklılıklarının bir sebebi olarak yaşadıkları coğrafya, tarihsel geçmişleri, tükettikleri besinler, dil ve dinleri gibi birçok unsurun etkili olduğu söylenmektedir.

İbn-i Haldun Mukaddime adlı eserinde yedi unsur ele alarak millet karakterini meydana getiren sosyal gen denilen kategoriler üzerinden toplum analizi yapmaktadır. Yaşadığımız coğrafyadan, tükettiğimiz besinlere, dini yaşantımızdan sahip olduğumuz kültürel kodlara kadar birçok unsur milleti millet yani bir toplumun ferdi yapan ortak benlikleri meydana getirir. Bu ortaklıkların tümü aktarım yoluyla olduğu için bunların

tümüne sosyal gen denmektedir. Sosyal gen zamanla değişebilir ama bu değişimler zor olmaktadır. Sosyal gen denilen kodlarda bozulma meydana gelirse o bozulma zamanla gelecek kuşakları etkiler ve kimse bir bozulma yaşandığını fark etmez. Bu sebeple toplumun benliğini oluşturan aktarımlara sosyal gen denilmektedir. Sosyal gen toplum bireylerine karakter olarak yansımaktadır. Aynı sosyal gen kodları içerisinde yetişen bireyler olaylar karşısında ortak tepkiler vermektedir. Ortak sevinç ve hüznler yaşayabilmektedir. Bu karakterin tüm bireylere yansıdığı düşünülürse millet karakteri meydana gelir. Bu karakteristik yapı aynı toplum içerisinde yaşayan bireylerde ortaklıklar meydana getirir. Bu ortaklıklar her milleti birbirinden ayıran önemli unsurlardır. Bunlar; değerler, zihniyet, ahlak kavramı, milli vicdan denilen unsurlardır. Bu unsurlar sosyal genin haricinde milleti şekillendirdiği gibi yüklenen anlamlar, hangi olay ve sembol karşısında tepki verileceği gibi durumları da belirler. Örneğin; ABD’de devlet bayrağı iç giyimde kullanılabilirken Türkiye’nin bayrağı iç giyimde kullanılmamaktadır. Sebebi bayrağa yüklenen anlam sebebiyle toplumun kullanımı belirliyor olmasıdır. Bunun gibi birçok anlam zihniyet, milli vicdan ve ahlaka yansımıştır. Bu toplumun içerisinde bu kodlarla yetişmiş olan bireyler toplumu temsil etme yetisi olan siyasi parti liderliği makamına gelmiştir. Bu toplumsal kodlara kimi zaman paylaşımlarında, kimi zaman söylemlerinde kimi zamanda hal ve hareketlerinde kendisini göstermektedir. Toplum içerisinde yaşayan bireyler kimi zaman onların söz ve davranışlarının altında yatan anlamı fark etmemektedir. Bu araştırmada dört siyasi parti liderinin bir sosyal mecra olan Twitter hesapları üzerinden paylaşımları analiz edilerek, liderlerin ortaya koydukları iletilerin millet karakterini yansıttığı hipotezi doğrulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre millet karakteri Türkiye’deki parti liderlerinin paylaşımlarına yansımakta, söylem ve görsellerinde ortaya çıkmaktadır. Bayrak, şehit, kahraman asker, ortak dost ve ortak düşman, toplumsal ahlak gibi vurguların tüm parti liderleri tarafından gösterildiği dikkat çekmektedir. Kimi parti liderimizde millet karakter unsurlarının yansımaları daha net görülürken kimi parti liderlerimizde ise net olmamakla birlikte görülebilmektedir. Millet karakterinin net olarak ortaya koyulamamasının bir sebebinin de günümüzdeki erişim kolaylığı, eğitim serbestliği ve kültürel karmaşanın sebep olabileceği düşünülmektedir.

Diğer taraftan yapılan araştırmada millet karakter özelliklerinin Türkiye’deki siyasal liderlerin paylaşımlarına ne kadar yansıdığı görülmeye çalışılmıştır. Bu coğrafyada yaşayan ve sosyal gen özelliklerini taşıyan siyasal liderlerimizde millet karakterine ait paylaşımlar ne kadar görülmektedir sorusuna yanıt aranmıştır. 2019 Mayıs, Haziran, Temmuz aylarındaki

Twitter sosyal mecrasındaki bireysel paylaşımlar üzerinden değerdendirilen CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin paylaşımları analiz edilmiştir. Araştırmada dört parti liderinden en çok İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in millet karakter unsurlarını yansıttığı görölürken; en az Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun millet karakter unsurlarını yansıttığı görölmektedir.

KAYNAKÇA

- Adasal, Rasim (1979). “Psikososyal Yönleriyle Kişilik ve Karakter Portreleri”, İstanbul
- Adler, Alfred (1998). “İnsan Tanıma Sanatı”, çev: Kamuran Şipal, İstanbul: Say Yayınları
- Atabek, Ümit ve Gülseren Şendur, “Medya Metinlerini Çözümlemek”, Ankara: Siyasal Kitapevi
- Arsal, Sadri Maksudi (1979). “Milliyet Duygusunun Sosyolojik Esasları”, İstanbul
- Aydoğan, Metin (2019). “Antik Çağdan Küreselleşmeye Yönetim Gelenekleri ve Türkler” Zeynep Tuğrul, Türkiye’yi Yazdı Bestseller Oldu, Milliyet, 16.09.2003, İstanbul: İnkılap Yayınları
- Bahaddin Ögel (1988). “Türk Kültürünün Gelişme Çağları”, İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Yayınları
- Banarlı, Nihad Sami (1985). “Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri” (4. Baskı). Kubbealtı Yayınları.
- Baymur, Feriha (1984). “Genel Psikoloji”, İstanbul
- Bedevi Lawrens (1993). “Arap Türk”, akt. Doğan Koloğlu, İstanbul: Arba Yayınları
- Bilig, Michael (2002). “Banal Milliyetçilik”, çev; Cem Şişkolar, İstanbul: Gelenek Yayıncılık
- Bostancı, Naci (1995). “Toplum, Kültür ve Siyaset”. Ankara: Vadi Yayınları
- Bouthoul, Gaston (1975). “Zihniyetler- Kişi ve Toplum Yapılarına Dair Psiko sosyolojik Bir İnceleme”, Çev. Selmin Evrim, İstanbul
- Braudel, Fernand (2014). “Uygarlıkların Grameri”, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara: İmge Kitapevi
- Bümen Nilay (2005). “Okulda Çoklu Zekâ Kuramı”, Ankara: Pegem Yayınları
- Candan, Ergun (2002). “Türklerin Kültür Kökenleri”, İstanbul
- Carrel, Alexis (2016). “İnsan Denen Meçhul”, çev. Ömer Durmaz, Hayat Yayınları
- Çobanoğlu, Özkul (2007). “Türk Dünyası Epik Destan Geleneği”, Ankara: Akçağ Yayınları
- Davit Hotham (2000). “Türkler”, 2. Cilt, Cumhuriyet Yayınları
- Demir, Ömer (2000). “Bilim Felsefesi”, Ankara: Vadi Yayınları
- Diamond, Jared (2006). “Çöküş: Medeniyetler Nasıl Ayakta Kalır ya da Yıkılır?” İstanbul: Timaş Yayınları
- Dursun, Davut (2012). “Siyaset Bilimi”, İstanbul: Beta Yayınları
- Duverger, Maurice (1998). “Siyaset sosyolojisi”, Çev: Şirin Tekeli, İstanbul: Varlık Yayınları
- Elliot, Henry Miers (1979). “Mental Mapsand Ethocentrism Geographic Characterizations in The Past Journal of Geography”
- Fischer, Ernst Peter (2005). “Genler ve Genom”, İstanbul: İnkılap Yayınları
- Gazali, İmam (1969). “Devlet başkanlarına”, Çev: Osman Şekerci, İstanbul: Sinan Yayınları.

- Gökalp, Ziya (2011). “Türkçülüğün Esasları”, İstanbul: Akvaryum Yayınları
- Gökalp, Ziya (2018). “Türk Töresi-Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak”, İstanbul: Kamer Yayınları
- Guiraud, Pierre (1994). “Göstergebilim”, çev. Mehmet Yalçın, Ankara: İmge Kitapevi
- Gumilev Etnogenez (2013). “Halkların Şekillenışı Yükseliş ve Düşüşler”, İstanbul: Selenge Yayınları
- Günay, Mustafa (2002). Hermeneutik “Felsefe Açısından Bilgi-Değer İlişkisi”, Ankara: Vadi Yayınları
- Güngör, Erol (1986), “Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik”, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Güvenç, Bozkurt (2018). “İnsan ve Kültür”, İstanbul: Boyut Yayınları
- Gürneç, Saadettin Yağmur (2011). “Türk Kültürünün Ana Hatları”, Ankara: Akçay Yayınları
- Haldun, İbn (1990). “Mukaddime”, Çeviren: Zakir Kadiri Ugan, İstanbul: MEB Yayınları.
- Heywood Andrew (2016). “Siyaset Teorisine Giriş”, çev: Hızır Murat Köse, İstanbul: Küre Yayınları
- Huntington, Samuel (2017). “Medeniyetler Çatışması”, İstanbul: Vadi Yayınları
- Ives, Peter (2011). “Gramsci’de Dil ve Hegemonya”, çev: Ekrem Ekici, İstanbul: Kalkedon Yayınları
- Kafesoğlu, İbrahim (2017). “Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri”, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Kafesoğlu, İbrahim (1997). “Türk Milli Kültürü”, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Kerschensteiner, Georg (1977). “Karakter Kavramı ve Terbiyesi”, çev. Fikret Kanad, Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Kocaman, Ahmet (2009). “Söylem Üzerine: Dil Bilim Söylemi”, Ankara: ODTÜ Yayıncılık
- Kongar, Emre (1996). “Türk Toplum Bilimcileri”, Cilt 1, İstanbul: Remzi Yayınları
- Köknel, Özcan (1982). “Kaygıdan Mutluluğa Kişilik”, İstanbul
- Krech, David Crutchfield (1970). “Sosyal Psikoloji”, çev: Erol Güngör, İstanbul
- Lev Nikolayeviç Gumilev (2002). “Hazar Çevresinde Bin Yıl”, İstanbul: Selenge Yayınları
- Machiavelli (1994). “Hükümdar”, Çeviren: Sebahattin Bağdatlı, İstanbul: Sosyal Yayınları
- Mardin, Şerif (1997). “Türkiye’de Toplum ve Siyaset”, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mengüşoğlu, Takiyettin (1971). “Felsefe Antropolojisi”. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Newman, David (2016). “Sosyoloji”, Çev. Ali Arslan, Ankara: Nobel Yayınları
- Nuri, Bilgin (2006). “Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi”, Ankara: Siyasal Kitapevi
- Oğuz, Mustafa Cem (2008). “Söylem Analizi”, Sosyoloji Notları Dergisi, sayı.4-5

- Ögel, Bahaeddin (1997). “Türk Kültürünün Gelişme Çağları”, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özkan, Çağrı ve Ahmet Gürkan Atay (2016). “Milletlerin Karakteri Kültürü Bilinci”, I. ve II. Cilt, Ankara: Bilgi Yayınevi
- Özkırımlı, Umut (2008). “Milliyetçilik Kuramları; Eleştirel Bir Bakış”, Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Özler, Hayrettin (2014). “Siyaset Psikolojisi”, Ekin Yayınları
- Parla, Taha (1991). “Türkiye’de Siyasal Kültürün Resmi Kaynakları: Atatürk’ün Nutku”, Cilt I, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Paşa, Âşık Ali (2000). “Garipname”, Cilt II, Haz. Prof. Kemal Yavuz, TDK Yayınları, İstanbul
- Pierre Belon (1583). “Les Observations de Plusieurs Singularitez et Choses Memorables Trouveesen Grece”, Paris; akt. Stephane Yerasimo (2002). “Türkler”, Doruk Yayınlar; akt. Akt.Metin Aydoğan (2019). “Antik Çağdan Küreselleşmeye Yönetim Gelenekleri ve Türkler”, İstanbul: İnkılap Yayınları
- Schroeder, Ralph (1996). “Max Weber ve kültür sosyolojisi”. Çeviren: Mehmet Küçük, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Seçer, Kevser Aktaş (2005). “Bipolar Bozukluk Tanılı Bireylerde ve Kardeşlerinde Mizaç ve Karakter Özellikleri”, SDÜ Tıp Fakültesi
- Sencer, Muzaffer (1968).” Dinin Türk toplumuna etkileri”, İstanbul: Garanti Matbaası
- Şahin, Köksal (2007). “Küreselleşme Tartışmaları Işığında Ulus Devlet”, İstanbul: İlgi Yayınları
- Süreyya Aydemir (1983). “Tek Ada”, 3. Cilt, 8. Baskı, Remzi Kitapevi
- Tan, Mine (1981). “Toplum Bilimine Giriş”, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları
- Tannenbaum, Donald ve David Schultz (2011). “Siyasi Düşünce Tarihi Filozoflar ve Fikirleri”, çev: Fatih Dermirci, Ankara: Liberte Yayın Grubu
- Taneri, Aydın (1997). “Türk Devlet Geleneği”, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Thompson John (2013). “İdeoloji ve Modern Kültür- Kitle İletişimi Çağında Eleştirel Toplum Kuramı”, çev. İdil Çetin, Ankara: Dipnot Yayınları
- Timur, Taner (2000). “Osmanlı Kimliği”, Ankara: İmge Yayınları.
- Topçu, Nurettin (2017). “Sosyoloji”, İstanbul: Dergâh Yayınları
- Turan, Osman (1980), “Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi”, İstanbul: Nakışlar Yayınevi.
- Turhan, Mümtaz (1972) “Kültür Değişimleri”. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Türk Dil Kurumu (2005). Dil, Ankara: Türk Dil Kurumu (TDK) Yayınları
- Türkçe Sözlük (1988). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Viladimirtsov, Yakovleviç (1995). “Moğolların İçtimai Teşkilatı”, akt. Doğan Avcıoğlu, Türklerin Tarihi, İstanbul: Tekin Yayınları

Yanbastı, Gülgün (1990). “Kişilik Kuramları Ders Kitabı”, Ege Üniversitesi Yayınları

Yardımcı, Mehmet (2007). “Destanlar”, Ankara: Ürün Yayınları

Yeniçeri, Özcan (2011). “Bağımlılık Paradigmaları ve Türk Milliyetçiliği”, Ankara: Kripto Kitaplar

Yesevi, Çağla Gül (2018). “Türk Milliyetçiliği, Doğuşu, Yükselişi ve Siyasal Yansımaları”, Ankara: Kripto Yayınları

Yıldız, Nuran (2002). “Türkiye’de Siyasetin Yeni Biçimi Liderler, İmajlar ve Medya”, Ankara: Phoenix Yayınları.

Zeyrek, Deniz (2009). “Söylem Üzerine: Söylem ve Toplum”, Ankara: ODTÜ Yayıncılık

Wallace, Ruth ve Wolf, Alison (1991). “Contemporary Sociological Theory”, Prentice Hall, Newjersey

TEZLER

Balta, Fider (2006). “Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Siyasal Kültür Unsurları”, Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas

Mutlusu, Ali Faruk (1996). “Türkiye’de Bürokratik Merkezîyetçiliğin Siyasal Gelişmeye Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Ok, Burcu (2005). “Türk Toplumunun Siyasal Değerleri: Devlet Tasavvuru Üzerine Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sezginer, Serpen (2014). “Yöneticilik Kavramı ve Türk Yöneticileri Üzerine”, Stclements Üniversitesi, Doktora Tezi, Ankara

DERGİ

Akıncı, Abdulvahap (2014). “Milliyetçilik Kuramları”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 15, Sayı 1

Altındağ, Nuray (2016). “Türk Milliyetçiliğinin Siyasallaşması ve Batı/Batılılaşma Algısı”, AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 2

Bilgiç, Emin (1979). “Kültür Nedir, Ne değildir?”, Milli Eğitim ve Kültür Dergisi, Sayı: 3

Çobanoğlu, Özkul (2003) “Türk Dünyası Epik Destan Geleneği”, Türk Dünyası Edebiyat Tarihi, C.1., Ankara

Dodd, Charles Harold (1965). “Türk İdarecileri Üzerine Bir Araştırma”, Amme İdaresi Bülteni, Ekim

İnalçık, Halil (1990). “Osmanlı Toplum Yapısının Evrimi”, Türkiye Günlüğü, Sayı:11

- Karakaş, Mehmet (2006). “Türkçülük ve Türk Milliyetçiliği”, Doğu batı Dergisi, Yıl 9, Sayı 38
- Keskin, Fersin ve Metin Saltürk (2008). “Stratejik Hedeflere Ulaşmada Yöneticilerin Kişisel Davranış Farklılıkları”, cilt 26, sayı:1
- Kurbanoglu, Serap (2002). “Siyaset Dili ve Çevirisi”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt:10, sayı 1,
- Matthews (1955). “Yetişen Türk İdarecileri”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Yayın no:1, Ankara
- Özyurt, Cevat (2007). “Durkheim Sosyolojisinde Ahlaki Kontrol Sorunu”, Değerler Eğitimi Dergisi, S (13), Değerler Eğitimi Merkezi
- Podol, Richard (1967). “Bir Yabancı Gözüyle Yirminci Yüzyıl Ortasında Türk Kamu Yöneticisi”, Amme İdaresi Bülteni, Şubat
- Podol, Richard (1962). “Modern Sevk ve İdarenin Türkiye’deki Anlamı”, Amme İdaresi Bülteni
- Şahin, Köksal (2007). “Bir İdeoloji Olarak Milliyetçilik”, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Sayı 12
- Turan, Erol (2011). “Milliyetçilik Teorisinin Gelişimi ve Türk Milliyetçiliği”, Selçuk Üniversitesi Kadınhanı Faik İçil Meslek Yüksekokulu Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, Yıl 1, Sayı 1
- Topbaş, Hasan (2010). “David Easton’un Siyasal Sistem Kuramı Bağlamında Siyasal Katılma: Erzurum Seçmeni Üzerine Bir Araştırma”, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Bahar 2010, sayı:30
- Yener Özen (2014). “Türk Milli Kültüründe Değerler ve Değerlerin Milletleşmeye Etkisi”, Hikmet Yurdu, Yıl 7, C 7, Sayı 14, Temmuz-Aralık
- Yıldırım, Emre (2014). “Modernite ve Milliyetçilik Modern Milliyetçilik Kuramları Üzerine”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl 2, Sayı 6
- Yücekök, Ahmet (1969). “Toplumsal Üst Yapı Olarak Siyasal Davranış”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt:24, Sayı:4
- Yücekök, Ahmet (1987). “Siyasetin Toplumsal Tabanı Siyaset Sosyolojisi”, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları

PANEL

Devlet ve Millet Manifestoları Paneli, Medeniyet Okumaları, Maveria Vakfı, 06.03.2019

İNTERNET

Davranış Çeşitleri Tablosu <https://slideplayer.biz.tr/slide/3719146/> 06.06.2019 tarihinde erişim sağlandı

Devlet Bahçeli, <https://www.devletbahceli.com.tr/htmldocs/index/icerik/2/ozgecmis.html> sitesine 07.08.2019 tarihinde erişim sağlandı

Kemal Kılıçdaroğlu, <https://www.chp.org.tr/ozgecmis/kemal-kilicdaroglu> sitesine 07.08.2019 tarihinde erişim yapıldı

Meral Akşener, <https://meralaksener.com.tr/meral-aksener/> sitesine 07.08.2019 tarihinde erişim sağlandı

Nisanyan Sözlük, www.nisanyansozluk.com, 28.07.2019 tarihinde erişim sağlandı

Recep Tayyip Erdoğan, <https://www.tccb.gov.tr/receptayyiperdogan/>, 06.08.2019 tarihinde erişildi

Türk Kültüründe Bozkurt'un Yeri ve Önemi, <http://Gunceltarihblogcu.com> 07.08.2019 tarihinde erişim sağlandı

ÖZGEÇMİŞ

1993 yılında İstanbul'da doğdum. Her zaman insanın kendini gerçekleştirmesi ve hayat amacını bulması gerektiğini düşünerek lise hayatım gibi üniversite hayatımda da çeşitli kulüp yöneticiliği, gönüllü projeler, sosyal sorumluluk çalışmaları, sektör çalışmaları, kitap okuma ve okutmaya yönelik birçok proje de gönüllü olarak yer aldım. 2016 yılında Kocaeli Üniversitesi Gazetecilik bölümünden Akademi Ödüllerinin Türk basınına yansımalarını araştırdığım lisans tezim ile mezun oldum. Alanımla ilgili birçok kongre ve konferansa katıldım ve basın yayın içerisinde çeşitli konumlarda çalışma imkânı buldum. Lise öğrencilerine de hitap edebilmek ve etkili öğretim yöntemlerini keşfedebilmek amacıyla formasyon eğitimimi tamamlayarak sertifikamı aldıktan sonra 2019 yılında Kocaeli Üniversitesi İletişim Bilimleri Yüksek Lisans eğitimimi tamamlayarak mezun oldum.